11. März 1988
11 Mart 1988
Nummer 130

15 GÜNLÜK GAZETE
Redakt.: Moltkestr. 45
4100 Duisburg 1
Tel: 0203/34 03 97
Tlx: 855367 inmed d

Türkiye Postası

F.ALMANYA: 2,50 DM
FRANSA: 7.- FF
BELÇIKA: 50.- BF
HOLLANDA: 3.- G
INGILTERE: 70 Pence
DANIMARKA: 10.- KRN
ISVEÇ: 8.- KRN
AVUSTURYA: 20.- S
ISVIÇRE: 2,5 Sfr

Postvertriebsstück Gebühr bezahlt 1 H 13 19 D

gündemdeki konu

Politik göçmenler ve yurda dönüş

Sorun birlikte ele alınıyor

■ *Köln'de 20 Mart'ta yapılacak toplantının çağrısını Tektaş Ağaoğlu, Sümeyra Çakır, Kemal Daysal, Melike Demirağ, Ergin Erkiner, Bahtiyar Erkul, Gültekin Gazioğlu, Süleyman Kırteke, Doğan Özgüden, Demir Özlü, Ömer Polat, Orhan Silier, Müslim Şahin, Yücel Top, Selahattin Uyar, Yücel Yeşilgöz ve Şanar Yurdatapan yaptı*

TELE-RÖPORTAJ

Av.Şansal "Savcının eğitimini tamamlamasını bekliyoruz"

☐ *"Savcı konuyu bilmediğini söylüyor.... DGM'ler uzmanlık mahkemesi olarak kurulmuştu... O zaman uzman birini getirsinler!..."*

"TİP ve TKP Genel Sekreterleri Nihat Sargın ve Haydar Kutlu'nun mahkemesi ne zaman başlayacak?... Türkiye Postası bu soruyu araştırdı.

İlk duruşmanın Nisan ayının ilk haftasında olabileceği yolunda görüş ağırlık kazanıyor. **"...olabileceği yolundaki görüş ağırlık kazanıyor"** diyoruz, çünkü, **Sargın ve Kutlu**'nun avukatları son iki haftadır ne DGM savcıları ile gö-

Mikis Teodorakis

Çiçek Yağcı

Teodorakis, "Kutlu ve Sargın'a Özgürlük Komitesi" kuruyor

■ *Haydar Kutlu'nun eşi Çiçek Yağcı ile basın toplantısı düzenleyen Teodorakis "yıllardır Türkiye halkının dostuyum, böyle bir çalışmayı görev bilirim" dedi*

Yunanistan'ın ünlü bestecisi **Mikis Teodorakis Paris**'te 8 Mart günü yaptığı bir basın toplantısıyla **"Kutlu ve Sargın'a Özgürlük Uluslararası Komitesi"** kurmak için girişimlere başladığını açıkladı. **Mikis Teodorakis,**

Aydınlar Çağrısına yurt dışından 10 bin imza

Yurttaşlıktan çıkarılanların Eylül 87'de, Özal Batı Berlin'e geldiğinde başlattıkları girişimlerle, politik göçmenler ve yurda dönüş konusu yeni bir boyut kazanıyor ve özgür dönüş hakkının kazanılması için birlikte mücadele öne çıkıyordu

Dönüş hazırlığı yapanlarla görüştük

Dönüş hakkının kazanılması için başlatılan kampanyaya ilk hafta içinde 450'ye yakın politik göçmen imza attı.

● *İmza atanların listesi 4'ncü sayfada*

İş yasaları sallanıyor

ÖZAL'in ekonomik politikası kendi mantığı içinde doğru olabilir. Benim esas itirazım, bu ekonomik politikanın sosyal adaletsizliği daha da arttırmasınadır..."

PROFESÖR Sadun Aren, 6 Mart günü WDR televizyonunun yaptığı röportajda böyle konuşuyordu.

ÜLKEMİZİN bu değerli bilim insanının önemle altını çizdiği konu, yani çalışanların yaşamının çekilmez hale gelişi, geçtiğimiz günlerde çok değişik çevrelerde hareketlenmelere neden oluyordu.

İŞÇİ sınıfının istemleri, Türk-İş Başkanlar Kurulu'nun genel grev uygulamasına kadar uzanabilecek bir eylem planında ısrarlı olmasıyla yeni bir aşama kazanırken, Türk-İş'in kimi üst yöneticilerini ve hükümet çevrelerini güç durumda bırakabilecek bir gelişme olarak öne çıkıyordu.

TÜRK-İŞ içinde **mutlaka sonuç alıcı eylemler** görüşü büyük bir ağırlık kazanırken, konu parlamentodaki muhalefet partileri liderleri tarafından ortak bir toplantıda ele alınıyordu.

İNÖNÜ ve Demirel, partilerinin meclis grup başkanvekillerinin de katıldığı bir toplantıda 12 Eylül'le getirilmiş bulunan iş yasasına ilişkin, tüm anti demokratik uygulamaların, Anayasa ve yasalardan çıkartılması konusunda görüş birliği sağlıyorlardı.

SHP ve DYP liderlerinin toplantısında, tüm çalışanların sendikal haklara kavuşturulması konusunda mutabakat sağlanırken, köylülerin ve esnafın da etkin bir örgütlülüğe kavuşması için çalışma yapılmasında ilke kararına varılıyordu. Muhalefet parti liderleri ülkede çalışma yasalarının Avrupa normlarına ulaştırılması için çaba göstereceklerini ifade ediyorlardı.

12 EYLÜL'den sonra kurulan ve çok boyutlu baskılar altında insan hak ve özgürlükleri için, demokratikleşme için büyük bir mücadele veren **İnsan Hakları Derneği** 1988 yılını çalışma yaşamının demokratikleşmesine ayıracaklarını açıklıyordu.

İNSAN Hakları Derneği Genel Sekreteri **Akın Birdal** 'bu konudaki çalışmalarını bir kampanyaya dönüştüreceklerini de belirtiyordu.

Devamı 2. sayfada

Türkiye Postası

Laçiner, Akçam ve Soner ülkeye dönüşü tartıştı

● Yazısı sayfa 5'te

haftasında olabileceği yolunda görüş ağırlık kazanıyor. **"...olabileceği yolundaki görüş ağırlık kazanıyor"** diyoruz, çünkü, **Sargın ve Kutlu**'nun avukatları son iki haftadır ne DGM savcıları ile görüşebiliyor, ne DGM binasına sokuluyor.....Sadece Avukatlar mı? gazeteciler de DGM binasından içeri giremiyor.

Son duruma ilişkin **Sargın** ve **Kutlu**'nun avukatı **Erşan Şansal**'la yaptığımız söyleşiyi 3'ncü sayfamızda okuyabilirsiniz.

● Yazısı sayfa 3'de

yurt dışından 10 bin imza

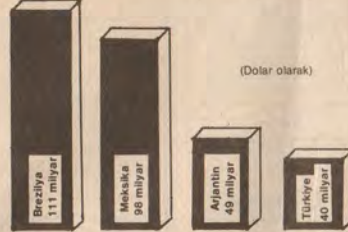
☐ *Türkiye'de imzaya açılan "Aydınlar Çağrısı"na yurtdışından toplanan imzalar kısa sürede 10 bini buldu. Aralarında dünyaca ünlü yazarlar, bilim adamları, sanatçılar ve milletvekillerinin bulunduğu imzalar 15 Mart tarihine kadar Türkiye'ye gönderilecek.*

ris'te 8 Mart günü yaptığı bir basın toplantısıyla **"Kutlu ve Sargın'a Özgürlük Uluslararası Komitesi"** kurmak için girişimlere başladığını açıkladı. **Mikis Teodorakis**, yanında **Haydar Kutlu**'nun eşi **Çiçek Yağcı**'nın da bulunduğu toplantıda, böylesi bir komite kurmak için bir deklarasyon hazırladığını ve bu deklarasyonu, uluslararası üne sahip kişilerin imzasına açacağını bildirdi.

Teodorakis'in deklarasyonunda şu görüşlere yer verildi:

"2000'li yılların eşiğinde insanlık yeni bir dünya yaratma uğraşı veriyor. Savaşsız, açların olmadığı, böylesi bir dünya kurmak olanaklıdır. Içine girmeye başladığımız yumuşama havası bu anlamda yeni umutlar doğuruyor. Ancak insan haklarının kabaca çiğnendiği yerler hala vardır. Ne yazık ki, çeşitli uygarlıkların kavşağı olan bir ülkede böylesi bir durum hüküm sürmektedir. Haydar Kutlu ve Nihat Sargın ülkelerine döndükten sonra başlarına gelenlere dünyanın hiçbir yerinde insan haklarının savunucusu olanlar sessiz kalmamalıdır. Haydar Kutlu ve Nihat Sargın özgürce poli-

Devamı 3. sayfada

Dış borçta dünya dördüncüsü olduk

● Yazısı sayfa 8'de

Gürbaca: "Daha uzun soluklu bir mücadeleye hazır olmalıyız"

5 Mart günü Batı Berlin'de çalışma süresinin kısaltılması ve sendika temsilciliği seçimleri ile ilgili olarak tartışmalı bir toplantı yapıldı. Batı Berlin Türkiyeliler Merkezi'nde yapılan toplantıya Necati Gürbaca da katıldı.

● Yazısı sayfa 6'da

NATO alternatif bulmakta zorlanıyor

Orta menzilli roketleri yokeden anlaşmanın ardından ilk kez bir araya gelen NATO ülkeleri, zirveyi "birlik-beraberlik" içinde bitirebilmek için yoğun çaba harcadılar

8. zirve toplantısında NATO içindeki kimi anlaşmazlık noktaları bir kere daha sergilendi

● sayfa 9'da

Güney Afrikada ırkçı rejimin yeni uygulaması
Politik çalışma yasağı

Güney Afrika Irkçı Rejimi 18 demokratik örgüte politik çalışmayı yasakladı. Rejimin bu kararı sonucu gizli çalışmaya itilen örgütler arasında bünyesinde 32 kuruluşu barındıran Birleşik Demokratik Cephe ve en büyük sendikal birlik örgütlerinden COSATU da var.

● Yazısı sayfa 9'da

BU SAYIDA

"KADINA ÖZGÜ SORUNLARA ÖNEM VERMELİYİZ"
Hamburglu kadınlar ve gençkızların tartışması

● **7. sayfada**

Uluslararası Berlin Film Festivali'nde Sosyalist ülke filmleri başarı kazandı

● Yazısı sayfa 11'de

Ayşe Emel **Mesci,** Tahsin **İncirci** ve Ataol **Behramoğlu** anlatıyor:
MUSTAFA SUPHİ DESTANI
nasıl sahneye kondu?

● **10. sayfada**

İş yasaları sallanıyor

Baştarafı 1. sayfada

İŞÇİLERİN ve tüm çalışanların yaşamlarının çekilmez hale geldiği, çalışma yaşamına ilişkin düzenlemelerin demokratikleştirilmesinin kaçınılmazlığının gerek Türk-İş ve gerekse muhalefet partilerinin üst noktalarında da kabul görmesi, **demokratikleşmenin bu çok önemli alanında ileri adımlar atılması için de ikna edici bir mutabakatı** ortaya koyuyordu.

NİTEKİM, Tercüman Gazetesi'nde **Yavuz Donat,** SHP ve DYP'nin bu konudaki önerilerine iktidar partisinin de karşı çıkamayacağını belirtiyordu.

ÖTE yandan iş yasalarında kimi anti demokratik uygulamaların kaldırılabileceğinin bir işareti olarak ABD'nin Ankara Büyükelçisi **Hupe**'un Çalışma Bakanı'na söylediği sözlere dikkat çekiliyor, bu iyileştirmelerin **"Büyük patron"** tarafından tavsiye edildiği görüşü öne sürülebiliniyordu. Hatta bu yolla ulusal bağımsızlığımızın ayaklar altına alındığı da belirtiliyordu.

ABD'nin ülkemiz yönetimine müdahalesi ve ulusal bağımsızlık konularındaki hassasiyet elbette atlanmaması gereken ciddi bir konuydu ama, bu değerlendirmede iki nokta eksik bırakılıyordu.

İŞ yasalarında anti demokratik maddelerin temizlenmesinin "Büyük patron" emriyle yapılacağını söyleyenler, işçilerin, emekçilerin bunca yıllık mücadelesini, en kötü koşullarda elde ettikleri başarıları, işçi sınıfından yana olan tüm parti ve örgütlerin, tüm demokrasi güçlerinin bu konuda ayni görüşte olmalarının önemini atlıyorlardı.

İKİNCİ eksik bırakılan nokta ise işçi sınıfının uluslararası dayanışmasıydı.

"BÜYÜK patron" durup dururken Türkiye'deki çalışanların çıkarlarını savunmak gibi görüntüde bile olsa bir davranış içine niçin girsin ki, Belki bu girişim kendine çok yakın bir kaç sendikacıyı kollamayı da içerebilirdi ama, asıl olan Amerikan sendikacılığının bile, artık uluslararası platformlarda, işçi sınıfının kazanımlarının asgari sınırının altına göz yumamayacağı gerçeğiydi.

GERÇİ henüz iktidar partisi çalışma yasalarındaki anti-demokratik uygulamaları kaldırmayı kabul etmiş bulunmuyor. Ama görünen bir şey var ki, önümüzdeki günlerin önemli mücadele alanlarından biri de çalışma yaşamının demokratikleştirilmesi olarak ortaya çıkıyordu.

DEMOKRATİKLEŞMEDEN yana olanlar bu alandaki mücadelede güçlü dayanaklara sahip olabilirler.

BU dayanaklardan biri ülke içinde tüm demokrasi güçlerinin kararlılığı ve birliği olarak ortaya çıkıyor. Bir diğer dayanak ise işçi sınıfının enternasyonalist gücü olarak beliriyor.

Türkiye Postası

OKUYUCU POSTASI

Demokratik yığın örgütleri üzerine

Nereden başlamalı?

Bilindiği gibi yığınsal bir demokratik kitle örgütünün gerekliliği kendini dayatmıştır. Sanıyorum bu herkes tarafından artık kavranmıştır. Öncelikle, bu yığın örgütünün nasıl olması gerektiği sorusunun cevabının şu veya bu ölçüde (teorik olarak) kafalarımızda net olması gerekir. Netleşen bu durum, herkesi kendi istemleri doğrultusunda hareket etmeye itecektir. Böyle olunca da herkes, kendi mücadele yöntem ve araçlarını değiştirmek, geliştirmek durumunda kalır. Bu nesnel şartların bizlere dayattığı bir şeydir.

İşte bu değişikliklerin, istemlerin teorik olarak kafalarımızda netleşmesiyle, başta kişilik yapılarımız (davranışlarımız) olmak üzere pratikte kendini göstermelidir elbette. Burada da karşımıza yeni bir politik kültürün oluşması süreci çıkıyor. Bu süreçte; ortak genel sorunlarımız için ortak hareket etme, değişik dünya görüşlerinin varlığını kabullenme, değişik düşünce ve inançlara saygı gösterme, ortak çıkarlar için verilen ortak mücadelede birbirimize güven verme (sözünün eri olma, düşünce ve davranışların uyumluluğu vb.) özellikle önem kazanır.

İşe derneklerden başlamak gerekiyor. Derneklerin iç düzenlemeleri, değişik görüşlerden insanların rahatça gelip gidebilecekleri bir yapıda mıdır? İnsanların bugünkü psikolojik yapılarının çekingen kaldığı, (hatta ürktüğü) bazı resimler derneklere asılmaya devam ediliyor mu? Üzerinde çok durulduğu halde, derneklerimizi temiz tutuyor muyuz? Eğitim, bilinç ve kültür seviyeleri düşük olan insanlarımıza karşı davranışlar insani ilişkilere uyuyor mu? Büyük iş, küçük iş demeden yapılması gereken her işe dört elle sarılıyor muyuz? (Vb. vb.) Günümüz şartları bizlerden, bu ve benzeri sorulara olumlu yanıt vermemizi gerekli kılıyor.

Kemal Yıldırım/ Heinsberg-F.Almanya

Kemal Yıldırım arkadaşımızın 6 sayfalık mektubunun ancak ilk bölümünü yayınlayabildik.

İyi niyet

FAC-Steinfurt'tan yazan bir okurunuzu uyarmak istiyorum. İlerici insanların dostluklarının iyi olduğuna şüphem yok. Yalnız bu okurunuz, aşırı denebilecek şekilde iyi niyetli. Bazan insanın iyi niyeti sonuçta cehenneme çeviriyor yaşamı.

Karl Marks'ın bir sözü var: **"Cehennemin yolu iyi niyetlerle döşeli."** Bu aşırı iyi niyetli insanın, iyi niyeti beni duygulandırdı. Kimi insanlarımız, kendisini ilerici diye tanımlayan insanlar tarafından tokatlanmıştır. Almanların meşhur atasözünü bu iyi niyetli arkadaşa hatırlatmakta yarar görüyorum. Güvenmek iyi, kontrol daha iyi.

Türkiye Postası'nın birinci sayısından beri abonenizim. **Özlem Özgür** dostumuzun yazıları, severek ilk okuduğum yazılardır. Yalnız bir eksiklik var. Sadece Türkiye ekonomisi üzerine yazıyor. Dünya ekonomisi, Avrupa, Amerika konulu, sosyalist ekonomi konulu yazılar yazmasını rica ederim. Çünkü dünya ekonomisini tanıyan insan kendi ülkesini de tanır.

Sakın Türkiyeli göçmeniz nasıl olsa birgün ülkemize döneceğiz, felsefesinden hareket edilmesin. Çünkü göçler ekonomiktir. Türkiye'deki ekonomik koşulların kötü olması sonucu burada bulunuyoruz. Koşulların düzelmesi sonucu döneriz. Onun için **borsada yaşam, siyah cumalar, dolar krizi, borsa krizi** bizi yakından ilgilendirir. Borsalı ekonomik toplumun bir parçasıyız.

Yusuf Yüksel/Hagen-FAC

Türkiye Postası kimin postası?

Ben, birçok göçmen işçi gibi, göçmenlik yaşantım süreci içinde **Türkiye Postası** ile tanıştım. Ve her fırsatta Türkiye Postası'nı takip etmeye çalıştım. 1987 yılı içinde abone oldum. Aboneliğim süresi içinde birçok konulardan haber ve şiir yazarak benden de bir katkı olsun diye düşündüm.

Türkiye Postası'nın her yeni sayısını, yazılarım yayınlanır diye sabırsızlıkla bekledim. Ama hiç bir yazıma ve şiirime yer vermediniz. Bu konuda daha önce sizin bu tutumunuzu protesto ettiğimi belirten bir mektup yazdım. Türkiye Postası yazı kurulunu ikinci kez protesto ediyorum. Ve yazı kurulunuzun bu tutum ve davranışına bir anlam veremiyorum. Bir dindar olarak size mektup yazsaydım, eminim ki tüm yazılarıma yer verirdiniz.

Bu zamana kadar çeşitli sebeplerden dolayı esas kendi ismimi yazmadım. Bunun, sizin için bir gerekçe olamayacağı kanısındayım. Türkiye Postası yazı kurulundan bu konuda tatmin edici bir açıklama bekliyorum. Bu arada eksik ve yanlışlarım varsa onu da bana bildirmenizi istiyorum.

Türkiye Postası F.Almanya'ya yönelik geniş haber ve yorumlar yazıyor. Diğer Avrupa ülkelerinden haberleri oldukça çok az buluyorum. Özellikle, İsviçre'den çok az haber veriliyor. İsviçre Avrupa'da küçük bir ülkedir. Doğal olarak buradaki işçi sayısı da diğer Avrupa ülkelerine oranla azınlıktadır. Bizleri azınlık olarak mı görüyorsunuz? F.Almanya kadar olmasa da **"Yurtdışında eşit haklar, Türkiye'de demokrasi"** mücadelesinde İsviçre diğer ülkelerden hiç de geride değil. Bunu böyle bilmenizi isterim.

Naci Akın/Cenevre

Bedel kampanyasına ne oldu?

Uzun süre bedelin düşürülmesi için çalıştık. 20 bin marktan 15 bin marka düşürdük de. Bu konu her görüşten insanlar tarafından benimsendi, ortak çalışmalar yapıldı. Artık ANAP bile bedelin daha düşürülmesi isteğimize karşı gelemiyor. Özal bedeli 10 bin marka düşüreceğiz diye açıklama yapmak zorunda kaldı.

Biz tam sonuç alabileceğimiz bir ortamda tüm çalışmaları bıraktık. Ne gazeteniz bu konuda tek satır yazıyor, ne de FEBAG'ın sesi soluğu çıkıyor.

Özal, bu konuyu oyalama yoluna gidecek, sıkıştığı zaman da işine geldiği kadar bedeli düşürecektir. Biz baskıyı bırakırsak niye hazır gelen dövizinden vazgeçsin?

BU dayanaklardan biri ülke içinde tüm demokrasi güçlerinin kararlılığı ve birliği olarak ortaya çıkıyor. Bir diğer dayanak ise işçi sınıfının enternasyonalist gücü olarak beliriyor.

Türkiye Postası

Türkiye Postası — Abone Fişi

Adı-Soyadı
Adresi
Ülkesi

6 aylık (12 sayı) ☐
1 yıllık (24 sayı) ☐
Tarih:

Abone ücretini **Vereinigung für Völkerverständigung und Solidarität**, Konto-Nr. 219-004090, BLZ 350 500 00, **Sparkasse Duisburg-Kaiserberg** hesabına yatırınız ve bu abone fişi ile birlikte havale makbuzunuzu **Türkiye Postası Abone Servisi, Moltkestr. 45, 4100 Duisburg 1** adresine postalayınız.

Bu abone siparişini 10 gün içinde (posta damgası geçerlidir) yazılı olarak başvurarak iptal edebilirim.

Tarih **İmza**

Für Bundesrepublik
(Federal Almanya için)

ABBUCHUNGSVOLLMACHT
(Kontodan çekim vekaletnamesi)

Ich ermächtige Sie hiermit widerruflich die TÜRKİYE POSTASI Abonnementgebühren von meinem Konto einzuziehen.
(Sizlere bu imzamla -her an geri alabilmek üzere- TÜRKİYE POSTASI'nın abone ücretini kontomdan çekme hakkını veriyorum.)

Beginn ab:
(Başlangıç tarihi)

Abbuchungsmodus:
(Kontodan çekme yöntemi)

Name, Vorname:
(Soyadı, Adı)

–jährlich ☐
–yıllık

Strasse, PLZ, Ort:
(Adresi)

–halbjährlich ☐
–6 aylık

Mein Bank/Postcheckkonto bei:
in:
(Bankamın/postahanenin adı)
(Yeri)

Konto Nr.:
(Hesap numarası)

Bankleitzahl:
(Banka numarası)

Datum:
(Tarih)

Unterschrift:
(İmza)

Abone bedeli

	F.Alm.	Belçika	Danim.	Fransa	İngiltere	Hollanda	İsveç
6 aylık	30 DM	600 BF	120 Km	90,- FF	9,- £	35 G	95 Kr
1 yıllık	60 DM	1200 BF	240 Km	180,- FF	18,- £	70 G	190 Kr

DİNO 2. Cilt geldi
Fiyatı: 15,- DM

1951-1963 yılları arası şiirlerini içeren **520 sayfalık Abidin DİNO**'nun resimlediği **bez kapaklı** 2. cilt gelmiştir.
20 adetin üzerindeki siparişlere % 20 indirim.
Posta ücretleri alıcıya aittir. Ödemeli isteklerde 4,70 posta gideri kitabın fiyatına eklenir.

GORBAÇOV -Çeşitli konuşmaları-

M.S.Gorbaçov'un 1987 yılında yaptığı bazı konuşmalarından seçmeler bir broşür halinde çıkmıştır.

110 Sayfa **4,- DM**

GÜNEŞ HERGÜN DOĞAR

Şakir Bilgin

Yön Yayıncılık, 278 sayfa
12,50 DM

GURBET -Nihat Behram-

Türkiye'de en çok satan romanlarda ilk sıraya yerleşen bu kitapta yazar, gurbetin sorunlarını ve olgularını sıcak, insancıl, sarsıcı, gerçekçi duygusal, acımasız, sevecen bir bakışla irdeliyor.

-Roman-
Can Yayınları, 424 Sayfa
15,- DM

INFOMEDIA GmbH - KİTAP KLÜBÜ

Kitap Kulübü hizmetine devam ediyor

Kitabın-adı	Yazan	Fiyatı
Seni Halk Adına Ölüme Mahkum Ediyorum,	**M.Gribçeva**	13,-
Hapishane Mektupları,	**Rosa Lüxemburg**	7,90
Dar Sokakta Siyaset,	**Yalçın Doğan**	12,90
Yüzyılların Gerçeği ve Mirası III,	**Server Tanilli**	16,-
Çağdaş Sendikaya Evet,	**Henri Krasucki**	7,90
İki Şehrin Hikayesi,	**Charles Dickens**	11,90
Müebbet Türküsü,	**Nevzat Çelik**	5,-
Şafak Türküsü,	**Nevzat Çelik**	5,-
Önce İnsanım Sonra Gazeteci,	**Emin Çölaşan**	9,90
Kim Kazandı Kim Kaybetti,	**Osman Ulagay**	14,90
Ölümün Koynunda Biter Açlığımız,	**Kürşat İstanbullu**	9,-
Tarihi Yaşarken Yakalamak,	**Hasan Cemal**	14,-

Aziz Nesin, Orhan Kemal, Sait Faik, Ömer Seyfettin, Rıfat Ilgaz, Muzaffer İzgü, R.Nuri Güntekin, Hüseyin Rahmi Gürpınar, Halit Ziya Uşaklıgil, Halikarnas Balıkçısı, Hasan Hüseyin tüm eserleri ve yüzlerce çocuk kitabı okurlarımızın hizmetine sunulmuştur.

İndirimli satışlarımız devam etmektedir. Ayrıntılı bilgi için adresimize mektupla ya da telefonla başvurabilirsiniz. Ödemeli kitap gönderilir.

İsteme adresi: **Infomedia GmbH, Moltkestr. 45, 4100 Duisburg 1**
Ödeme: **Infomedia GmbH, Sparkasse Duisburg,**
Konto Nr. **219-006673**
BLZ **350 500 00**

TGT
TÜRKİYE GÖÇMEN TOPLULUĞU
AMBLEM YARIŞMASI

"TÜRKİYE GÖÇMEN TOPLULUĞU
Almanya'da yaşayan yaklaşık 1,5 milyon Türkiyeli göçmen topluluğunun ve Alman halkının ortak yaşamlarında barış, eşitlik ve demokrasi fikirlerinin egemen olması için çalışmak ve halkların dostluğu düşüncesinin yaşama daha güçlü yansımasını amaçlamaktadır"

YARIŞMA KOŞULLARI

Konu: TGT, "Türkiye Göçmen Topluluğu"nu simgeleyecek bir amblem,

Yarışma tüm amatör, profesyonel sanatçılara açıktır,

Amblemler 30x30 cm beyaz karton içine 15x15 cm boyutunda, biri siyah-beyaz, diğeri ise renkli olarak 2 adet çizilmeli ve amblemin 3x3 cm boyutunda küçültülmüşü eklenmelidir,

Yarışmaya en çok üç amblem çalışmasıyla katılınabilinir,

Amblemlerin arkasına isim ve açık adres yazılmalıdır,

Yarışmada birinci seçilecek ambleme 1500 DM ödül verilecektir,

Amblemler 1 Temmuz 1988 tarihine kadar Sümer Sokak 36/1-A Kızılay-Ankara adresine ulaştırılmalıdır,

Jürinin değerlendirmesi Temmuz ayı içerisinde açıklanacaktır.

luna gidecek, sıkıştığı zaman da işine geldiği kadar bedeli düşürecektir. Biz baskıyı bırakırsak niye hazır gelen dövizinden vazgeçsin?

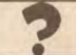
Ali Keleş/Hessigheim-FAC

Türkiye Postası'na dizgi makinası

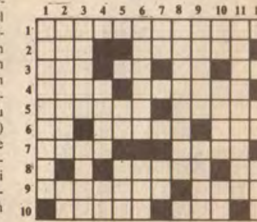
Kampanyamız sürüyor

Cemal Bulut	60,-
Cihan Resuloğlu	10,-
Behçet Barış	20,-
Ayşe Yıldız	50,-
Mete Parlar	24,50
Filiz Kardam	10,-
Mustafa-Ford işçisi	10,-
Doğu Gıda P.-Hüseyin	10,-
Turgay Eriçok	10,-
Hakkı Kazan	10,-
Fuat Temizer	20,-
Ahmet Tüzün	10,-
Gülşen	5,-
Hayrettin Ülker	5,-
Ahmet Göbüt	5,-
Abdullah Göbüt	5,-
Muhtar Aktaş	5,-
Kemal Atabek	5,-
Ahmet Güven	5,-
Hildesheim Halkevi	100,-
Cevat Özkan	3,-
Toplam	**382,50**

BULMACA

SOLDAN SAĞA: 1. Ülkemizde ona saygı olmadığı belirtilerek, sağlanması için çeşitli kampanyalar yürütülen temel hak, 2. Mavi (Eski dil) - Antalya ilinin ilçelerinden birisinin eski adı, 3. İnce ve kulağı tırmalayıcı ses - Dünyanın uydusu - Temel uzunluk biriminin kısa yazılışı - Sodyum elementinin simgesi, 4. Gözün bir tabakası - Ağaçların kimilerinin kışın döktükleri ve baharla birlikte yeniden kazandıkları organları, 5. Traş etme - Hava ile ilgili, 6. Su (Eski dil) - Germen ırkından olan kimse - Ceylan (Eski dil) 7. Katran - Küçük teknelerin yönetilmelerini sağlayan ve arkasına takılarak kullanılan kol, 8. Kaderler (Eski dil) - Hollanda'nın plaka işareti, 9. Özellikle boğaz hastalıklarına iyi gelen ve güzel kokusu olan çiçeklerinden yapılan çayın sevildiği ağaç - Bir masal kuşu, 10. Din bakımından günah olmayan - Nitelikleri kötü olmayan.

YUKARIDAN AŞAĞIYA: 1. Ayrıcalıklı, 2. Afrika'da bir ülke - Hohnyum elementinin simgesi, 3. Bizim değil - Ağ şeklinde örülmüş ve içinde eşya taşınabilen çanta, 4. Spor karşılaşmalarının yapıldığı alan - Bir renk, 5. Mililitrenin kısa yazılışı - Fakat, 6. Iranlı ünlü bir şair - Köle, 7. Ver'in zıddı - Bir akademik ünvan, 8. Politika, ekonomi, kültür gibi alanlarda, belirli bir süredeki etkinlik dönemi, 9. Sıvı ölçmekte kullanılan birim - Kimi maddeleri korumak, belirli bir parlaklık kazandırmak için saydam ya da donuk cama benzeyen cila, 10. Bir ünlem - Pirinç ve şekerkamışından elde edilen bir tür rakı - Nikelin simgesi, 11. Can Yücel'in bir şiir kitabının adı, 12. Lütesyum elementinin simgesi - Bir renk.

GEÇEN SAYIDAKI BULMACININ ÇÖZÜMÜ

SOLDAN SAGA: 1. Nikaragua - As, 2. Üretim - Yara, 3. Kal - Ceren, 4. Atalet - Rom, 5. Yr - Sigâra, 6. Emniyet - Nal, 7. Rua - Aroma, 8. Ak - Mar, 9. Or - Narenciye, 10. Teneke - İane.

YUKARIDAN AŞAGIYA: 1. Nükleer - Ot, 2. İra - Muare, 3. Kelaynak, 4. At - Tri - Ne, 5. Rica - Yanak, 6. Amel - Er - Re, 7. Restore, 8. Eti - Mani, 9. Ayn - Amca, 10. Ran - İn, 11) Ar - Oral - Ye, 12. Sarmal - Ve.

Türkiye Postası: 15 günde bir çıkar **Herausgeber:** Vereinigung für Völkerverständigung und Solidarität e.V. Donaustr. 1, 1000 Berlin 44 **Verantwortlicher Redakteur:** A. Söylemezoğlu **Anschrift der Redaktion:** 4100 Duisburg 1, Moltkestr. 45 Tel: (0203) 340397 **Herstellung:** Infomedia, 4100 Duisburg 1, Moltkestr. 45 **Druck:** Druckhaus WAZ GmbH & Co. Betriebs KG - 4300 Essen 1, **Banka Hesabı:** Vereinigung für Völkerverständigung und Solidarität, Konto-Nr. 219-004090, BLZ 350 500 00 Sparkasse Duisburg-Kaiserberg **Abone Koşulları:** Federal Almanya ve Berlin'de 6 aylık (12 sayı) 30 DM, 1 yıllık (24 sayı) 60 DM. **Temsilciler: Fransa-Paris** Tel: 1-42597402 **İsviçre** Tel: 004127-235243 **Hollanda-Den Haag** Tel: 070-890 336 **İngiltere-Londra** Tel: 01-8816514 **Danimarka-Kopenhag** Tel: 01-707506 **İsveç-Stockholm** Tel: 08-7401941

TELE-RÖPORTAJ

Avukatlarına sorduk, "Kutlu ve Sargın davası neden açılmıyor?

Av. Ersan Şansal: "DGM Savcısının eğitiminin bitmesi bekleniyor"

Türkiye Postası (Özel) - TİP Genel Sekreteri Dr. **Nihat Sargın** ve TKP Genel Sekreteri **Haydar Kutlu**'nun **Ankara**'ya gitmeleri ve hapis edilmelerinden buyana 4 aya yakın bir zaman geçti. Halâ ortada ne bir iddaname, ne de açılmış bir dava var.

Türkiye Postası hemen her sayısında **"iddianame şu zaman çıkacak, dava şu zaman açılacak"** türünden haberler vermeye çalıştı. Ama hemen her haberinde de okurlarının karşısında mahçup durumda kaldı. Çünkü, ne iddianame hazırlanıp ortaya çıktı ne dava açıldı. Ama bu yanlış haberlerin sorumlusu da hem iddianameyi hazırlamak hem de davayı açmakla yükümlü bulunan DGM Başsavcısı **Nusret Demiral**'dı.

Demiral, her sorulduğunda **"15 gün içinde iddianame biter"** diyordu. Ama bu 15 günler, hiç bitmedi.

Biz de telefonu kaldırdık, **Sargın ve Kutlu'nun** Avukatlarından **Ersan Şansal**'ı aradık.

> *...Savcı Demiral'a biz de "İddianame ne zaman hazırlanacak?" diye soruyoruz. Aldığımız yanıt, "Bu konuyu iyi bilmiyorum, okuyorum" oluyor...*

> *...DGM'ler uzmanlık mahkemeleri olarak kuruldular. Savcı olarak da uzman birini getirsinler o zaman...*

Savcı eğitim görüyor

– Sayın Şansal, TİP ve TKP Genel Sekreterlerine ilişkin dava neden açılmıyor?

Av. Şansal - **Nedeni gayet basit. DGM Başsavcısı Sayın Nusret Demiral'ın eğitimini tamamlamasını bekliyoruz.**

– Afedersiniz ama bu basit nedeni anlayamadık...

Av. Şansal - **Efendim, Sayın Savcıya biz de sizin bize sorduğunuz gibi soruyoruz.** "İddianame neden bitmiyor? Dava neden açılmıyor?" **diyoruz. Aldığımız yanıt,** "Ben bu konuyu iyi bilmiyorum, öğreniyorum" **oluyor. Eskilerin deyimiyle** "Müdde-i Umumi'nin tahsil ve tedrisi"**ni bekliyoruz.**

Dilekçeler, başvurular, suç duyuruları

– Peki, sizin girişimleriniz neler oluyor bu durumda?

Av. Şansal - **Olayı şöyle kısaca bir hatırlayarak ele almakta yarar var. Bildiğiniz gibi, müvekkillerimiz 16 Kasım günü Ankara'ya geldiler ve hemen gözaltına alındılar. 16 gün işkence gördüler. 5 Aralık'ta DGM'de tutuklandılar. 21 gün sonra, 7 Aralık'da ancak ilk kez avukatları ile görüşebildiler. 8 Aralık günü kendilerine yapılan işkencelerle ilgili olarak Cumhuriyet Savcılığına başvurdular.**

Bizlere müvekkilerimiz tutuklanıp cezaevine gelene kadar görev yaptırmadılar. İlk görüşme gününde iki arkadaşımız gözaltına alındı. Müvekkilerimizin dosyaları bütün ısrarlarımıza rağmen gösterilmedi. Bunun üzerine 3 kez DGM savcılığı hakkında Adalet Bakanlığı ve Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'na başvurduk, şikayette bulunduk.

Cumhuriyet Savcılığına suç duyurusu yaptık. Dosyaların bize gösterilmesi için iki kez yazılı başvurumuz var. Sözlü başvuruları ise saymak mümkün değil.. o kadar çok ki.

Müvekkilerimizin serbest bırakılmaları için her ay başvuruyoruz. Şimdiye kadar bu başvurular da 4 oldu. Biz tahliye istiyoruz, onlar reddediyor.

Durum politik

– Sayın Şansal bu böyle sürüp gidecek mi?

Av. Şansal - **Ortada politik bir durum var. Bilindiği gibi, Devlet Güvenlik Mahkemeleri uzmanlık mahkemeleridir. Özel ve uzmanlık isteyen konuları ele alırlar.**

Ama olayımızda çok enteresan bir durum var. Savcı "Konuyu iyi bilmiyorum, öğreniyorum, okuyorum" **diyor. Efendim, madem ki uzmanlık mahkemeleri kurulmuş bunun savcısı da uzman olsun. Konusunu bilsin. Savcı konuyu bilmiyor diye adalet gecikemez ki."**

– Savcı kimi gazetecilere de konuyu inceliyoruz şeklinde açıklamalar yapıyor.

Av. Şansal - **Savcı neyi inceliyor? Olayda şahit yok, balistik yok, bilirkişi raporu yok, keşif yok...Ne inceliyor?**

Açık olan bir şey var. Savcı belli bir politikaya uygun hareket edi-

HABERİN İÇİNDEN

Başsavcı Marksizmi öğreniyor

"Yardımcı Savcı Ülkü Coşkun iddianamenin eylemler yanıyla, bense ilmi yanıyla ilgileniyorum" diyen DGM Başsavcısı Nusret Demiral, bu "ilmi çabası"nda neye yo-

Onca itiraza, karşı çıkmaya rağmen DGM'leri kurdurtmak için çaba sarfedenlerin en önemli gerekçesi "Efendim, siyasi davalar uzuyor, özel bir mahkemeye ihtisas mahke-

ARININ BALI

Süleyman ÜSTÜN

Kelepçe ve bilezik

Martın ilk günleri ve her yerde kar var. Beyazı örtünmüş toprak.. dağ-bayır kar. Damlar, yollar, dallar bembeyaz. Gökyüzü bulut bulut. Kılıç gibi değil ayaz.. soğuk esiyor ama rüzgar. Soğuk rüzgar fakat, kuş seslerini taşıyor; sabah seher cıvıl cıvıl..

Dal göveriyor kuru ağaçta; tomurcuk çatlamış, uç vermiş yeşil ve güneşe gülümsüyor taze yaprak..

Çılgın bu doğa! Beyaz kar altında yeşil yaprağıyla çılgın.. üşüten rüzgarında öten kuşuyla çılgın.

Nisan-mayısta iyiden delirir artık ve bin canlanır, bin açar.. aşk ile sersem olur insan..

Yazı kışından az ayrılan burada da kımıldadı evren.. demek ki bahara devrildi mevsim.

***

Bahar hapishanelere de geliyor mu ki? Diyarbakır Askeri Cezaevi'ne örneğin. Mamak'ın baharı ne zaman? Sağmalcılar, Sultanahmet, Sinop Cezaevinde ve tüm damlarda hangi mevsimdedir bahar?

***

İçerdekinin baharı dışardakindedir. Bizdedir hapishanelerin baharı. Dışardakinden bir selam sevinçtir içerde, umuttur. Bir kaç satır, bir kart-bir mektup yaşam sevinci, dayanma gücüdür. Bir kat don-gömlek sağlığıdır tutuklunun.. ziyaretler yalnızlığa kurşunudur..

Hapishanede baharın adı dayanışmadır.

***

Hapishanelere bahar getirecek dayanışmalardan biri, 27 Şubat günü **"Nihat Sargın ve Haydar Kutlu'ya özgürlük.. Tüm tutuklularla Dayanışma Gecesi"**nde Stuttgart'ta yaşandı. Alman, Yunanlı, İranlı ve Türkiyeli insanlar bir aradaydılar bu gecede.. kardeştiler, **"Hoch die internationale Solidarität"**'i birlikte haykırdılar.

Coşku doluydu salon.. renkliydi çünkü dayanışma. Stuttgartlı kadınlar altın bilezikleriyle, yüzükleriyle, kolyeleri, altın zincirleriyle katılmışlardı dayanışmaya.

15 burma bilezik, 11 altın yüzük, 2 altın kolye, 1 küçük altın zincir ve bir de 1,55 metre altın zincir koymuşlardı dayanışmaya. Ve dayanışmanın adına bu ka-

"Yardımcı Savcı Ülkü Coşkun iddianamenin eylemler yanıyla, bense ilmi yanıyla ilgileniyorum" diyen DGM Başsavcısı Nusret Demiral, bu "ilmi çabası"nda neye yoğunlaşıyor?

Demiral, "Ben şimdiye kadar bu konuları hiç bilmiyormuşum. Son üç ayda bir çok kitap okudum ve Marksizmi öğrendim" diyor. Jet hızıyla Marksizmi öğrenen Demiral, "Davaya bakacak hakimlere de söyledim. İyice okuyun, avukatlar bu konularda bilgi sahibidirler" şeklinde uyarıda bulunduğunu da ifade ediyor.

İnsan şu DGM'lerin kurulması için olan biteni bir hatırlıyor da şimdiki duruma bakıp gülünür mü, ağlanır mı şaşırıp kalıyor.

Onca itiraza, karşı çıkmaya rağmen DGM'leri kurdurtmak için çaba sarfedenlerin en önemli gerekçesi "Efendim, siyasi davalar uzuyor, özel bir mahkemeye, ihtisas mahkemesine ihtiyaç var!" değil miydi? İşte 12 Eylül onlara DGM'leri tesis etti. Niye hazırlayamıyorlar iddianameyi? Niye başlatamıyorlar duruşmayı?

Eğer, savcının dediği gibi "Konuyu öğreniyorlarsa", DGM'lerin en önemli gerekçesi "İhtisas mahkemesi" olma özelliği ortadan kalkmıştır.

Yok eğer savcının dediği doğru değilse, o zaman bu kurumun, DGM'lerin ciddiyeti ortadan kalkmıştır.

Israrlı savunucuların tercihine sunulur.

yok, bilirkişi raporu yok, keşif yok...Ne inceliyor?

Açık olan bir şey var. Savcı belli bir politikaya uygun hareket ediyor. Müvekkilerimize ilişkin olarak kamuoyunun ilgisini dağıtmaya çalışıyor.

Nitekim, Cumhuriyet Gazetesi'nde Mehmet Kemal **geçen hafta "Açacaksanız açın bu davayı" diye yazıyordu. Müvekkillerimizin durumu ile yakından ilgileniliyor.**

– Teşekkürler Sayın Şansal... Çalışmalarınızda başarılar dileriz.

Av. Şansal - **Ben de Türkiye Postası'na başarılar dilerim.**

15 burma bilezik, 11 altın yüzük, 2 altın kolye, 1 küçük altın zincir ve bir de 1,55 metre altın zincir koymuşlardı dayanışmaya.. Ve dayanışmanın adına bu kadınlar:

"Bir bilezik bir kelepçeyi çözer" demişlerdi.

Metal işçisi İbrahim, (adı artık İbrahim Usta olsun) bu altınlar için; paslanmaz çelikten ve 50x75 ebadında bir çerçeve yapmış. Çerçevenin içini kadınlar kırmızı satenle kaplamışlar. Üstüne de elleriyle **"TBKP ile dayanışma"** yazıp işlemişler. Altınlar sıra sıra bu çerçevede asılı ve altlarında, küçük harflerle dayanışma yapanın kimliği yazılı..

Sakın kimse dokunmasın onlara. Devrim müzesi için saklansın bu çerçeve..

Hapishanelere de bahar gelir...

KUTLU VE SARGIN'A ÖZGÜRLÜK KAMPANYASI

- *15 Martta Avrupa Parlamentosunda Belçikalı parlamenterler bir basın toplantısı yapıyor*

Belçika Demokratik Hukukçular Birliği Ankara'ya bir avukat, Nürnberger Nachrichten gazetesi de dış politika yazarı Helmut Tikel'i gönderecek

- *Esslingen Zell'de yapılan gecede TBKP ile dayanışma için genç kızlar bileziklerini verdi*

- *Batı Berlin'de Kutlu ve Sargın'a ve tüm politik tutuklulara özgürlük isteyen 1784 imzalı dilekçe Türkiye Büyükelçiliğine verildi*

60 Belçikalı parlamenter katıldı

Avrupa Parlamentosu üyesi, Belçika Milletvekili Jef Ulbrughs'un Kutlu ve Sargın'ın serbest bırakılmaları amacıyla başlattığı imza kampanyasına 20 Senatör ve 40 Milletvekili katıldı. Öte yandan, Avrupa Parlamentosu'nda düzenlenecek olan Basın toplantısına çok sayıda Belçikalı Parlamenterin de katılacağı, Haydar Kutlu'nun eşi Çiçek Yağcı ile Nihat Sargın'ın eşi Yıldız Sargın'ın da davet edildikleri belirtildi.

Hristiyan Sosyal Parti, Sosyalist Parti, Ecolo (Yeşiller), Liberal Parti millet vekili ve Senatörlerinin katıldığı imza kampanyası, Belçikalı demokratlardan da ilgi topladı. Belçika Demokratik Hukukçular Birliği ise Haydar Kutlu ve Nihat Sargın'a ilişkin açılacak davayı yakından izlemek için bir Avukat göndermeye karar verdiklerini bildirdi.

Basın toplantısı

Belçika Milletvekili ve Avrupa Parlamentosu üyesi Jef Ulburghs'un 15 Mart günü Avrupa Parlamentosu Basın salonunda yapacağı basın toplantısında TİP ve TKP adına Osman Sakalsız ile Mehmet Karaca'nın katılacağı, toplantıda Nihat Sargın'ın eşi Yıldız Sargın'ın da hazır bulunacağı bildirildi. Basın Toplantısına bir sorun çıkmadığı takdirde Haydar Kutlu'nun eşi Çiçek Yağcı'nın da katılacağı belirtildi.

Jef Ulburghs'un Sargın ve Kutlu'ya özgürlük isteyen imza kampanyası'na katılan 60 milletvekili ve senatörden bazılarının da basın toplantısında bulunacağı öğrenildi. Ulburghs'un basın toplantısına davet ettiği politikacılardan Senatör Frank Trufaut, Milletvekili ve Erterberg Belediye Başkanı Leon de Fosset katılacaklarını bildirdi.

Öte yandan Belçika Flaman Sosyalist Partisi Genel Başkanı Karel Van Miert de davet üzerine Ulburghs'a bir mesaj gönderdi ve girişimlerini desteklediğini bildirdi.

Nürnberg'den bir gazeteci

Federal Almanya'nın en büyük yöre gazetesi olarak bilinen Nürnberger Nachrichten de, Dış Politika Redaktörü Helmut Tikel'in Sargın ve Kutlu'nun Ankara DGM'de başlayacak duruşmasını izlemekle görevlendirdi. Tikel duruşma başladığında Ankara'ya gidecek.

ESSLINGEN ZELL: 27 Şubat akşamı, Nihat Sargın ve Haydar Kutlu'nun özgürlüğü istemiyle yapılan dayanışma gecesine konuşmacı olarak TKP Politik Büro Üyesi Veysi Sarısözen ve Alman Komünist Partisi adına da Baden Württemberg Eyalet Başkanı Dieter Keller katıldılar. Kültür bölümüne Nedim Hazar, Yannistan Grubu, Ozan Şimşek ve İskender' in katıldıkları gecede, kadınlar dayanışma için topladıkları bilezikleri kırmızı bir bez üzerinde TKP Politik Bürosu üyesi Sarısözen'e verdiler.

WIESBADEN: Bir süredir faaliyetlerini sürdüren dayanışma girişimi 19 Şubat günü bir gece düzenledi. Avukat G.Strauch'un ve Türkiye'ye giden delegasyonda yer alan Dr. Ernst Girth'in birer konuşma yaptıkları gecede, Federal Almanya'daki partilere ve Dışişleri Bakanı Genscher'e telgraf çekildi. Dayanışma Girişimi bu tür bilgilendirme toplantılarını sürdüreceğini açıkladı.

BATI BERLİN: Alman ve yabancı 15 kuruluşun "Kutlu ve Sargın'a ve tüm politik tutuklulara özgürlük" istemiyle başlattıkları imza kampanyasında toplanan 1748 imza 13 Şubat günü 5 kişilik bir delegasyon tarafından Türkiye'nin Batı Berlin Başkonsolosluğuna teslim edildi.

DORTMUND'TA UYARI NÖBETİ

Dortmund'da, Reinoldkirche önünde, 4-5 Mart tarihleri arasında **Türkiyeli Demokratlarla Dayanışma Girişimi** tarafından 24 saatlik uyarı nöbeti tutuldu. Kutlu ve Sargın'a özgürlük, genel af, özgür geri dönüş hakkının kazanılması, işkencenin sona ermesi, sendikal ve politik örgütlenme hakkının kazanılması doğrultusunda istemlerin dile getirildiği 24 saat boyunca, çadırda Şilili, İranlı ve Alman komünistler Türkiyelilerle birlikte nöbet tuttu.

Uyarı nöbeti VVN, Sosyal Akademi, ASTA, GEW, JUSO, Antifaşist Forum tarafından desteklendi ve ziyaret edildi. IG-Metall yabancılar komisyonu başkanı **İris Finke** ve Almanya'da bulunan İnsan Hakları Derneği 2. Başkanı Leman Yıldırım'ın birer konuşma yaptıkları uyarı nöbetine Uluslararası Af Örgütü (ai) de bir mesaj gönderdi.

Teodorakis, "Kutlu ve Sargın'a Özgürlük Komitesi" kuruyor

Baştarafı 1. sayfada

tik çalışmalarını sürdürebilmelidirler. Kutlu ve Sargın serbest bırakılmalıdır."

Bir soru üzerine, **Teodorakis** böyle bir girişime başlama kararının nedenlerini şöyle sıraladı: **"Yıllardan beri Türkiye halkının dostuyum. Böyle bir çalışmaya başlamayı kendime görev bildim. Kaldı ki, Türkiye'nin bugün yaşadığı koşulları bizler de yaşadık. Ne demek olduğunu biliriz. Bu koşulları kabullenmek insanlık onuruna yakışmaz"**

Teodorakis ayrıca 28 **Mart**'ta **Türkiye**'ye gideceğini ve yetkililerden **Kutlu ve Sargın**'la görüşme isteminde bulunacağını da belirtti.

Türk-Yunan ilişkilerine de değinen **Teodorakis "Tarih rüzgarı insanları karşı karşıya getiriyor. Karşılıklı görüşmelerin olması artık kaçınılmazdır. Davos bu anlamda olumlu olmuştur. Ege iki ülke arasında dostluk denizi olmalıdır. Kıbrıs sorununa barışçı çözüm bulunmalıdır."** dedi. Bu görüşlerini daha 1975'lerde de açıkca dile getirdiğini ve bu nedenle **"vatan haini"** ilan edildiğini bundan da onur duyduğunu belirtti.

kısa...kısa...

TKP adına sahte bildiri dağıtılıyor

Federal Almanya'da Frankfurt kentinden postalanmış mektuplarla çeşitli demeklere ve kişilere **"Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi Adına"** imzalı ve **"Demokrat halkımıza - Hainleri tanıyalım!"** başlıklı sahte bir bildirinin gönderilmekte olduğu öğrenildi.

Sahte bildiride, **"Kutlu ve Sargın'ın yasallaşmayı başlatmak amacıyla yurda dönmeleri ile egemen güçlerle bir avuç terör grubunun aynı anda saldırıya geçmeleri bir tesadüf değildir. ...Bizim yasallaşma ve komünist, demokrat çevrelerle cephe oluşturma hareketimiz, egemenleri ürkütmüş olacak ki, karanlık güçlerini hemen harekete geçirdiler, onlar da emre itaatta ve hizmette kusur etmediler"** deniliyor ve PKK, THKP-C (Acilciler) ve TKP/B adlı örgütlerin adları anılarak Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin ağzından bu örgütlere karşı ağır ithamlarda bulunuyor.

Bahadınlı, ülkeye dönüşle ilgili yanlış haberi düzeltti

Yusuf Ziya Bahadınlı, Nokta dergisinde adından sözedilirken yanlış bilgiler verildiğini belirten bir açıklama yaptı. Bahadınlı açıklamasında Nokta dergisinin kendisini TSİP'li olarak gösterdiğini, oysa TİP'in kurucusu ve sonuna kadar üyesi olduğunu ifade ediyor.

Bahadınlı açıklamasında ayrıca, sözkonusu haberde **"Ülkeye dönmeyi erken bulanlardan biri"** olarak gösterildiğine işaret ediyor ve bunun tamamen ters bir yaklaşım olduğunu şu sözlerle dile getiriyor:

"İnsanın nasıl doğma hakkı varsa, doğduğu yerde yaşama, doğduğu yerde düşünme, doğduğu yerde düşüncesini örgütleme hakkı da vardır. Bu hakkı kullanmak için her şeye rağmen ülkesinde yaşayanlara, ülkesinde yaşamak isteyenlere, her şeye rağmen onurunu yitirmeden ül - kesine dönenlere selam olsun..."

İngiltere Dışişleri Bakanlığı, Türkiye'yi uyardı

İngiltere Dış İşlerinde Türkiye'den sorumlu müsteşar **Lynda Chalkel, Kutlu ve Sargın** konusunda sorulan bir soruya **"Ankara büyükelçiliğimiz Kutlu ve Sargın hakkındaki gelişmeleri yakından izledi ve izlemeye devam ediyor"** dedi. Türkiye'de insan haklarının ihlali iddialarıyla ilgili olarak ciddi bir endişe duyduklarını her fırsatta Türk Hükümeti'ne bildirdiklerini söyleyen **Chalkel "Ayrıca Türklere açıkça belirttik ki, demokratik sistemlerinde ve insan hakları konusundaki düzelmeler Avrupa Topluluğu ile olan ilişkilerinin çok önemli vazgeçilmez bir parçasıdır"** şeklinde açıklamada bulundu.

gündemdeki konu

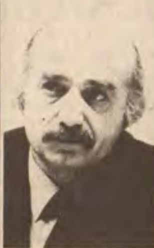
Sorun hep birlikte tartışmaya açılıyor

Politik göçmen toplantısı 20 Martta Köln'de

Toplantı çağrısını, Tektaş Ağaoğlu, Sümeyra Çakır, Kemal Daysal, Melike Demirağ, Ergin Erkiner, Bahtiyar Erkul, Gültekin Gazioğlu, Süleyman Kırteke, Doğan Özgüden, Demir Özlü, Ömer Polat, Orhan Silier, Müslim Şahin, Yücel Top, Selahattin Uyar, Yücel Yeşilgöz ve Şanar Yurdatapan yaptı

Demir Özlü

Melike Demirağ

Bahtiyar Erkul

Sümeyra Çakır

Yücel Top

Gültekin Gazioğlu

Doğan Özgüden

Dursun Akçam

Ömer Polat

Kemal Daysal

Tanınmış 20 politik göçmen, 29 Şubat günü yaptıkları ve adreslerini temin edebildikleri politik göçmenlere postaladıkları toplantı çağrısında, **"Bu çağrıyı toplantıya katılmasında yarar gördüğünüz yörenizdeki siyasi göçmenlere iletmenizi rica ederiz"** dediler ve katılımın olabildiğince geniş olmasına herkesin yardımcı olmasını istediler.

Tektaş Ağaoğlu, Dursun Akçam, Bayram Ayaz, Yalçın Cerit, Sü-

sunun demokratik hak ve özgürlükler uğruna ülkemizde verilmekte olan mücadelede önemli bir yer tuttuğu" vurgulanarak bu toplantının amaçları konusunda özetle şöyle denildi:

suzlukların giderilmesi için yaygın ve etkili bir mücadele yürütmek gerekiyor. Bu kapsam içinde konu ile doğrudan ilgili olan siyasi göçmenlere de önemli görevler düşü-

Ekinci ve Coşkun'un açıklamaları

Öte yandan Diyarbakır, Mardin, Siirt Tabib Odaları eski Başkanı

kullanmak isteyenleri gönülden destekliyorum. Günü geldiğinde kendi özgür irademle bu hakkı kullanacağım ve güzel yurduma döneceğim" derken, Enis Coşkun da

Dönüş hakkı için bir haftada 450 imza toplandı

"Politik göçmenlerin Türkiye'ye özgürce dönebilme hakkının sağlanması ve bu hakkın güvence altına alınması için" başlatılan kampanyanın ilk haftasında 450 imza toplandı. Politik göçmenlerin imzasına açılan **"Açıklama"**da kampanyanın amacı şöyle özetleniyor:

"Biz politik göçmenler, özgür ve demokratik bir Türkiye mücadelesinde daha aktif bir biçimde yeralmak ve ülkemize geri dönme hakkını elde etmek için gerekli bütün girişimlerde bulunmak kararındayız. Bizler ülkemize geri dönmek, yurttaşlık haklarımızı ülkemiz topraklarında kullanmak, demokratik ve özgür bir Türkiye uğrundaki mücadeleye kendi katkımızı yapmak istiyoruz."

"Dönüş hakkı için" başlatılan ve önde gelen sanatçıların, sendikacıların ve politik parti ve akımların temsilcilerinin imzalarını verdikleri kampanyanın sürmekte olduğu açıklandı. İlk bir hafta içinde toplanan imzaların politik göçmenlerin yaşadıkları ülkelere göre dağılımı şöyle:

AVUSTRALYA: Muammer Toprakçı, **Kenan Öztürk,** Arslan Arslan, **Tahsin Babacan,** Aşur Arslan

BELÇIKA: Ilkay Alptekin, **Sabri Bal,** M.Sevan Bilgin, **Ersin Toaun** Şükrü Güneş, **Turgay Çelikörs,** Tülin Eroğlu, **Baki Güncü,** Kenan Ayyıldız, **Veysi Sarısözen**

BATI BERLIN: Arif Gelen, **Selahattin Uyar,** Arif Özserin, **Süleyman Üstün,** Özlem Özgür, **Ahmet Kardam,** Dr. Filiz Kardam, **Tacettin Dağcı,** Ahmet Göbüt, **Kadriye Göbüt**

DANIMARKA: Bakiye Beria Onger, **Ayşe Coşkun,** Ünal Inceer, **Hurşide Özdemir,** Burçin Coşkun, **Ayten Özkaranfil,** Ümmühan Inceer, **Haluk Tan Ipekçi,** Şevket Özkaranfil, **Ibrahim Efe,** Sema Erdoğan, **Gürkan Coşkun,** Enver Öksal, **Aysel Gürkan,** Saime Ipekçi, **Hasan Gürkan,** Bahattin Seven, **Günay Seven,** Zülal Kılıç, **Alaattin Kılıç,** Mustafa Göl, **Ufuk Şükrü Erdoğan,** Mehmet Özdemir, **Bayram Yıldırım,** Taygun Erkul, **Gönül Tekeli,** Ayşe Duran, **Hüseyin Duygu,** Adnan Yalın, **Sıtkı Coşkun,** Mahmut Erdem, **Nami Doğan,** Ali Kara, **Hüseyin Germen**

FEDERAL ALMANYA VE AVUSTURYA: Enver Yapıcı, **Ali Haydar Çınar,** Hülya Çınar, **Yücel Feyzioğlu,** Gün Doğan Görsev, **Rasim Canikli,** Ibrahim Serpemen, **Macide Serpemen,** Eşref Çakar, **Hafize Çakar,** Berin Uyar, **Aytaç Eryılmaz,** Serpil Eryılmaz, **Selçuk Uzun,** Feza Şişman, **Muzaffer Ermiş,** Aydın Şenesen, **Güray Tekin Öz,** Semra Arslan, **Rahmi Arslan,** Sait Günel, **Yüksel Selek,** Sevan Akol, **Müslüm Güler,** Dilber Güler, **Tahsin Yardımcı,** Fazilet Yardımcı, **Mustafa Şahin,** Nuray Şahin, **Ahmet Gelgeç,** Dr. Ali Söylemezoğlu, **Murat Tokmak,** Döndü Tokmak, **Suat Esinsel,** Dönay Acarbaş, **Muammer Çapın,** Hayrullah Tiyekli, **Turhan Ata,** Mustafa Bozturgut, **Abidin Koçak,** Garip Aydındağ, **Aydın Engin,** Oya Baydar, **Selim Çavuş,** Ömer Polat, **Melike Demirağ,** Şanar Yurdatapan, **Dursun Akçam,** Osman Sakalsız, **Zerrin Sakalsız,** Zeki Kılıç, **Kemal Erdoğan Gözütok,** Zeki Bostancı, **Nafiz Dağ,** Nesime Günaydın, **Sami Günaydın,** Ataol Behramoğlu, **Zerrin Şenesen,** Bahtiyar Erkul, **Mehmet Halaç,** Ismet Keleş, **Süleyman Akçiçek,** Halit Erdem, **Serap Erdem,** Ramis Dogan, **Razaman Çalı,** Halik Akan, **Nihat Behram,** Ergun Yılmaz, **Ismet Saygılı,** Bayram Ceran, **Celal Güvenç,** Atilla Keskin, **Raif Türkmen,** Ülkü Gürkan, **Naci Ortaç,**

tediler.

Tektaş Ağaoğlu, Dursun Akçam, Bayram Ayaz, Yalçın Cerit, Sümeyra Çakır, Kemal Daysal, Melike Demirağ, Engin Erkiner, Bahtiyar Erkul, Gültekin Gazioğlu, Süleyman Kırteke, Doğan Özgüden, Demir Özlü, Ömer Polat, Orhan Silier, Müslim Şahin, Yücel Top, Selahattin Uyar, Yücel Yeşilgöz ve Şanar Yurdatapan'ın yaptıkları toplantı çağrısında, "Siyasi göçmenlerin yurda dönüşü konu**tuttuğu"** vurgulanarak bu toplantının amaçları konusunda özetle şöyle dendi:

"Yurda serbestçe dönmek ve yurt içinde özgür bir yurttaş olarak yaşamak siyasi göçmenlerin en doğal hakkıdır. Böylesi bir dönüşü engelleyen çeşitli faktörler var. Bu nedenle siyasi göçmenlerin yurda dönmeleri için gerekli şartların yaratılması önem taşıyor. Siyasi göçmenlerin dönüşü önündeki olum-

ile doğrudan ilgili olan siyasi göçmenlere de önemli görevler düşüyor." Dönüşe ilişkin olarak sistemli ve örgütlü bir ön çalışmanın gerekli olduğuna işaret edilen çağrıda, **"böylesi bir çalışmada olabilecek en geniş katılımın sağlanması ve kamuoyunun desteğinin kazanılmasının amaca ulaşılmasında tayin edici önem taşıdığı"** hatırlatılarak, **"başta siyasi göçmenler olmak üzere konuya ilgi duyan herkesi"** bu toplantıya katılmaya çağrıldı.

Öte yandan Diyarbakır, Mardin, Siirt Tabib Odaları eski Başkanı **Tarık Ziya Ekinci** ve Türkiye Barış Derneği Genel Sekreteri **avukat Enis Coşkun, "Politik göçmenlerin ülkelerine dönme hakkı"** konusunda başlatılan kampanyayı desteklediklerini açıkladılar.

Tarık Ziya Ekinci yaptığı açıklamada özetle, **"Ülkelerine dönmek ve kendi ülkelerinde yaşamak hakkı herkes için kutsal ve sınırsız, temel bir insani haktır. Bu hakkı kendi özgür irademle bu hakkı kullanacağım ve güzel yurduma döneceğim"** derken, **Enis Coşkun** da, **Politik göçmenlerin ülkemize geri dönme hakkını savunan ve bu hakka kazanmak için tüm politik göçmenleri mücadele vermek üzere birliğe davet eden çağrıyı memnuniyetle öğrenmiş bulunuyorum. Bu mücadeleyi destekliyorum ve onun başarısı için gerekli adımların atılması kararlılığını paylaşıyorum."** dedi.

çek, Halit Erdem, Serap Erdem, Ramis Dogan, Razaman Çalı, Halik Akan, Nihat Behram, Ergun Yılmaz, Ismet Saygılı, Bayram Ceran, Celal Güvenç, Atilla Keskin, Ralf Türkmen, Ulku Gurkan, Naci Ortaç, Nükhet Ortaç, Faruk Öğrük, Kamil Karahanlı, Hüseyin Ertuğrul, Erhan Özçelik, Hüseyin Koçar, Burhan Işlek, Levent Takan, Yüksel Taşar, Ayhan Savaşır, Ihsan Soğukpınar, Hüseyin Maho, Nergis Takan, Atilla Türk, Arif Ünal, Murat Tontur, Bahattin Erdem, Salih Yiğit, Ömer Türk, Ziya Kaya, Firuz Makal, Hasan Hüseyin Yenipazar, Güven Pamir, Fethi Baş, Ismail Özerkaya, Rıza Yüksel, Hüsamettin Cantürk, Ömer Yıldız, Şakir Bilgin,

FRANSA: Cemal Kıral, Murat Dilli, Alaatin Bakbak, Atilla Cantekin, Merve Şimşeker, Ahmet Muhtar Sökücü, Neşe Söküçü, Dr. Cüneyt Başbuğ, Mahmut Mengüllüoğlu, Nil Mengüllüoğlu, Feridun Aksın, Kenan Öztürk, Naim Gemrik, Salman Dinç, Esin Şimşekel, Mehmet Gogen, Ali Çapanoğlu, Şükran Gemrik, Hasan Kahraman, Hayri Ata, Yaşar Özkan, Yusuf Dikici, Enis Coşkun, Adlen Şimşek, Kemal Daysal, Fatoş Güney, Tarık Ziya Ekinci, Yalçın Cerit, Salih Taner Serin, Turan Yılmaz

HOLLANDA: Metin Denizmen, Ilhan Geçit, Can Açıkgöz, Yavuz Ünal, Gönül Dinçer, Şeyda Talu, Celal Güney, Mehmet Emin Yıldırım, Sema Ulusoy, Semra Çarkçıoğlu, Fatma Dikmen, Neval Yıldız, Hanefi Vatansever, Telat Ulusoy, Mustafa Çöplü, Aynur Hayrullahoğlu, Kemal Yıldız, Ahmet Alpay, Ilhami Mısırlıoğlu, Mehmet Bilgen, Vehbi Özer, Refik Tezel, Ahmet Gök, Naile Çöplü, Ömer Semiz, Cengiz Alıcı, Erdal Talu, Nurten Aykanat, Nuri Gazibeyoğlu, Serhat Akdağ, Ahmet Hulusi Özturan, Seyhan Akkurt, M. Ali Akyiğit, Mehmet Aslan, Şükrü Gün

ISVEÇ: Ekrem Aydın, Nurettin Bediz, Zekai Büyükada, Mustafa Keskin, Mehmet Ali Tazedal, Nurettin Yalçın, Ali Altınkaynak, Imam Kaya, Akat Sağıner, Yusuf Küpeli, Ali Cevat Taşıran, Hülya Taşıran, Kamil Körünoğlu, Raşit Yurdakök, Fatma Yıldız, Faik Yılmaz, Turan Kayaoğlu, Murat Özoy, Safinaz Tazedal, Mazlum Kiper, Eyüp Ayar, Ali Bulut, Hamza Demir, Fahrettin Filiz, Halis Kürtül, Bülent Metin, Aynur Metin, Zerrin Sarıoğlu, Mehmet Tuna, Tekin Türkyılmaz, Kasım Özkan, Mehmet Çavuş, Ali Gültekin, Sedat Özgüven, Tayyar Alaca, Baki Temel Saçlı, Satılmış Akyol, Osman Yılmaz, Hamit Kaya, Razaman Coşkun, Aysun Özçetin, Fehmi Arslan, Canan Arslan, Tacettin Kocaman, Cabir Aksu, Bahri Karaarslan, Eşref Örnek, Güzel Aksoy, Celal Bedirhanoğlu, Haydar Alçınkaya, Kürşat Demirkazık, Hasan Ozkan, Hüseyin Akkaş, Şefik Çağlarer, Saim Ergün, Hüseyin Demirdal, Selmin Türkyılmaz, Tuğrul Tuna, Mehmet Emin Ovat, Nuri Karakoz, Gülüzar Nar, Hasan Nar, Melahat Alçınkaya, Mehmet Toprak, Hüseyin Kızılarslan, Nihat Yıldırım, Nuray Yılmaz, Mithat Çevik, Ali Ertaş, Selahattin Bulut, Hüsamettin Arslan, Sait Kızıltaş, Abdurrahman Kutu, S.Acar, Arif Güngörme, Azap Göreceğiz, Hamdi Gülen, Zeliha Bahçeci, Ahmet Kaplan, A.Erkan Özen, M.Ali Alp, A.Türkan, R.Gündoğmuş, Ibrahim Güçlü, Gülser Güçlü, Hüseyin Unver, Ersin Arslan, Ahmet Karamuz, Mahzar Kaplan, Hüseyin Yetkin, Kemal Görgü, Gülbahar Baküysel, Ali Kemal Yıldırım, Mehmet Tutak, Mehmet Aydın, Şükrüye Tuna, Ahmet Çelik Aziz Cuydul, Sertaç Yıldız

ISVIÇRE: Gencer Uçar, Bayram Katırk, Ahmet Ozsoy, Nurten Boz, Halil Ibrahim Yaşar, Ali Rıza Altıntaş, Ali Sarı, Rıza Koç, Mustafa Dilsiz, Musa Kaya, Imam Kartal, Ahmet Akarsel, Mehmet Yılmaz, Vehbi Baysal, Aydın Doğan, Ünal Dogan, Cumali Adır, Hasan Çoban, Cemal Azmi Poyraz, Bayram Sarıcı, Mahmut Sarıcı Yavuz Çizmeci, Kamil Karakuş, Mehmet Akyol, Mahmut Öncel, Abbas Yüksel, Ömer Babaoğlu, Dursun Tosun, Hıdır Şahin, Erdoğan Koyuncu, Ibrahim Altay, Musa Dalkıran, Aclan Alkoç, Cafer Sadık, Ali Tezcan, Kemal Yorulmaz, Zafer Ateş, Nuri Yaşar, Gül Meriç, Mustafa Aydın, Demet Aydın, Necmettin Meriç, Halil Altıncevahir, Şaziment Altıncevahir, Demo Temirci, Hasan Alaboğaz, Ali Aksoylu, Ökkeş Yaygül, Ali Bünül

INGILTERE: Kerim Yılmaz, Abdullah Akyüz, Ali Gülaltaq Abbas Aygün, Feyzullah Bülbül, Ayşe Bircan, Karabey Kalkan, Hasan Gazi, Nafiz Bostancı, Sadettin Yumuşak, Fergül Özgüven, Avni Kalkan, Mürvet Demir, Fikret Demir, Cahit Baylav

YUNANISTAN: Alaettin Taş, Ahmet Türkmen, Veli Karaman, Bünyamin Gülsen, Ismail Yılmaz, Mithat Deniz, Binali Kavak, Metin Şenergüç, Mehmet Çapan, Hasan Kılınç, Murat Ozaydın, Ender Oztürkçü, Ahmet Kervan, Kenan Bulut, Serdar Iyin, Hatice Taş, Zeynep Cemil, Ömer Onbaşıoğlu, Gülenay Öztürkçü, Ibrahim Arık, Can Izar, Hasbi Afşar, Ilhan Başkan, Hüseyin Eryılmaz, Mürşide Ağca, Saim Ordu, Ismail Şabaz, Adnan Gülen, Mehmet Ali Yaşar, Ahmet Yalçın, Sinan Çetin, Kemal Erdoğan, Kadir Demir, Mete Tugal, Kerim Kaşa, Ozhan Barlas, Nezih Duygu, Müşerref Boz

*(Imza toplama çalışmaları devam ediyor.)

Özal ve ekibi hergün fikir değiştiriyor

Politik göçmenler ve hükümet

Ahmet KARDAM

Başbakan Özal Türkiye'nin gündemini ne kadar kendisi belirlemeye çalışsa ve zaman zaman bunda başarılı olsa da, insan hakları ve demokrasi sorununu gündemin birinci maddesi olmaktan çıkartamıyor. Şimdi yurt dışındaki politik göçmenlerin "ülkeye dönüş hakkı" için hareketlenmeleriyle birlikte bu sorunun da, insan hakları ve demokrasi mücadelesinin bir parçası olarak Türkiye' nin gündemine gireceği anlaşılıyor.

Aslında 12 Eylül'den sonra yurt dışında yaşamak zorunda bırakılan insanların sorunu ilk kez gündeme gelmiyor. Yeni olan, politik göçmenlerin bizzat kendilerinin **"geriye dönme hakkı"** için yığınsal olarak hareketlenmeye başlamaları.

Bu konudaki ilk ciddi adımlardan biri, geçen yıl Nisan ayında bir grup tanınmış yazar ve sanatçımızın yayınladıkları ve yurttaşlıktan çıkarma ve pasaportlara el koyma işlemlerinin son bulmasını istedikleri" **Yurttaşlık Bildirgesi"** oldu. Bu bildirgenin basında da geniş yer alması üzerine **"Politik göçmenler ne olacak?"** sorusuna ilişkin olarak Özal hükümetinden de ilk tepkiler gelmeye başladı.

- *15 Ağustos 1987 - ÖZAL: "Gelmelerinde bir mahzur yok"*
- *24 Eylül 1987 - KAHVECİ: "Gelsinler cesaretle haklarını arasınlar"*
- *Kutlu-Sargın dönüş kararı üzerine - ÖZAL: "Çok önemli olmayanlar gelsin"*
- *5 Kasım 1987 - KAHVECI: "Gelsinler derken, askerlik problemi olanları kastettim."*
- *12 Kasım 1987 - KURT: "Karambole gidenler varsa onlar dönebilirler"*
- *22 Ocak 1988 - KAHVECİ: "Dönüp de işkence gören var mı?"*

"Gelmelerinde bir mahzur yok"

Başbakan **Özal**, 15 Ağustos 1987 günü **Milliyet** gazetesinin, **"Türk vatandaşlığından çıkarılan binlerce kişinin geri gelmesi için geniş kapsamlı bir karar düşünülüyor mu?"** sorusuna şu yanıtı veriyordu:

"Bunun icabı neyse bakarız. Af Kanunu mudur, yoksa müracaat eden vatandaşları teker teker mi alırız, bunun usulüne bakarız. Gelmelerinde bir mahzur yok."

Bu gelişmeleri, 23 Eylül 1987 günü Başbakan Özal'ın Batı Berlin'i ziyareti sırasında 40 kadar **"vatandaşlıktan çıkarılmış"** Türkiyelinin Batı Berlin parlamentosunda düzenledikleri basın toplantısı izledi. Başbakan Özal'ın da altında imzası bulunan birer Bakanlar Kurulu kararı ile vatandaşlık hakları ellerinden alınanlar, **"dönmelerinde mahzur yok"** diyen Özal'a, Türkiye'de demokrasi olmadığını hatırlatırken, bu basın toplantısının yapıldığı gün Başbakanın danışmanlarından **Adnan Kahveci** de onlara laf yetiştirmeye çalışıyordu.

"Gelsinler, cesaretle haklarını arasınlar"

Kahveci, 24 Eylül 1987 günü gazetelerin birinci sayfasından yayınlanan demecinde aynen şöyle diyordu:

"Biz yaraları sarmak istiyoruz. Yurt dışında bulunanlara karşı ne özel bir kinimiz ne özel bir sempatimiz var. Ancak oradakilere şu mesajı vermek isteriz. Türkiye korkulacak bir ülke değildir. 12 Eylül'ün askeri şartlarından çıkılmıştır. Davaların çoğu sivil mahkemelere intikal etmiştir. Biz iktidar olarak mahkemelere müdahale etmeyi aklımızdan bile geçirmeyiz. Ama Türk vatandaşlığından çıkarılanlar gelsinler korkmadan, çekinmeden haklarını arasınlar. Savunmalarını yapsınlar. Biz de geri dönüşleri için gayret göstereceğiz, onlar da üzerine düşeni cesaretle yapsınlar."

Fakat 27 Ekim 1987 günü TİP Genel Sekreteri **Nihat Sargın**'la TKP Genel Sekreteri **Haydar Kutlu**'nun Türkiye'ye döneceklerini açıklamaları üzerine, Özal hükümetinin politik göçmenlere ilişkin yaptığı açıklamaların ciddi olmadığı, bu sözlerin seçimler arifesinde hükümetin **"liberal görünme manevrasının"** bir parçası olduğu ortaya çıkmaya başladı.

Başbakan Özal iki genel sekreterin dönüş kararını açıklamalarından iki gün sonra gazetelere verdiği demeçte, **"geriye dön"** çağrısı ile **"herkesi"** kastetmediğini ilan etti:

"Çok önemli olmayan bir takım sebeplerle yurt dışında kalmış, vatandaşlıktan çıkarılmış kimseler var. Bunların problemleri yoksa gelmelerinde bir mahzur yok. Gelirler, ufak tefek pürüzleri halledilir."

Adnan Kahveci de 5 Kasım 1987 günü **Tercüman** gazetesine yaptığı bir açıklama ile **"çok önemli olmayanlar"**ın kimler olduğuna açıklık getirdi. Meğer hükümetin **"dönmeye çağırdıkları"** askerliklerini yapmadıkları için vatandaşlıktan çıkartılanlarmış... Kahveci'nin sözleri aynen şöyleydi:

"Ben yurtdışında bulunan ve yüzde 95'i askerliklerini yapmadıkları için veya birtakım küçük problemlerden dolayı vatandaşlıktan çıkarılan işçilerimizin durumuna eğilmek istedim. Benim üzerinde durduklarım bunlar. Bu insanlarımızla TKP'lileri birbirine karıştırmamak gerekir."

Zamanın ANAP Genel Başkan Yardımcısı ve günümüzün Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı **Fahrettin Kurt** ise, 12 Kasım 1987 günü **"Çok önemli olmayanlar"** kavramına bir başka boyut getirerek bunların **"karambole gidenler"** olduğunu açıkladı:

"Adamın gidişinde ve gelişinde önemli bir sakınca yoksa, böyle karambola giden insanlar varsa onlar bence dönebilirler. Ama memleketin temeline dinamit koymuş insanların memlekete dönmesini arzu etmek veya dönünce affetmek mümkün değil."

"Dönüp de işkence gören var mı?"

Bu sözlerin üzerinden iki ay geçtikten sonra şimdi Özal hükümetinin tekrar **"liberalleşme manevrasını"** hatırlatan açıklamaları da boy göstermeye başladı. Ama bu kez iş **"iğrenç bir alay"** halini almaya başlıyordu. Özal'ın danışmanlığından Devlet Bakanlığına terfi eden **Adnan Kahveci** 22 Ocak 1988 günü **Hürriyet**'e aynen şunları söyleyebiliyordu:

"Sıkıyönetim yok, mahkemeler bağımsız çalışıyor ve biz, döneceklerin mahkemelere güvenmelerini istiyoruz. Dönüp de işkence gören var mı? Kutlu ve Sargın'a işkence yapıldığı sözleri sadece bir iddiadır. İşkenceye karşıyız. Yurt dışındakilerin davaları sonuçlanmadı, ne ceza aldıkları bile belli değil. Sonuçlanmamış bir dava için af çıkarılamaz. Gelsinler, kendilerine yargı hariç her türlü yardımı yapalım. Bir anlamda da yaraları saralım."

***

Türkiye Cumhuriyeti, sözüne bu kadar güvenilmez bir başka hükümet daha gördü mü acaba? **"İştir ayinesi kişinin, lafa bakılmaz"** sözü belki her zamankinden daha çok hatırlanmalı. Ama bu yalnız Özal hükümeti için değil, ona karşı mücadele eden demokrasi güçleri için de geçerli olsa gerek.

1983 yılından bu yana geçen zaman Özal hükümetinin anladığı tek dilin, **"mücadele"** ve **"kararlılık"** olduğunu yeterince gösterdi. Bunun çarpıcı ve son örneği Diyarbakır Cezaevi'ndeki direniş sonucu elde edilen kazanımlar oldu.

"Ülkeye dönüş hakkı" için harekete geçen politik göçmenlerin birlikteliklerini koruyabildikleri ve kararlı davranabildikleri durumda Türkiye'deki demokrasi mücadelesine kendi özgün katkılarını yapamamaları için hiçbir neden gözükmüyor.

Batı Avrupa'da dönme kararlılığında olan politik göçmenlerle görüştük

Dönüş hazırlığı başladı

Haydar Kutlu ve Nihat Sargın'ın ülkeye dönüşlerinden sonra politik göçmenlerin ülkeye özgürce dönme istemleri ve girişimleri sorunu kamuoyunu yakından ilgilendiriyor. Ülkeye demokratikleşme süreci içinde politik göçmenlerin dönüşü, dönüş biçimleri, girişimler konusunda tartışma sürüyor. Türkiye Postası 12 Eylül sonrasında yurtdışında yaşamak zorunda kalan ve şimdi ülkeye dönme kararlılığında olan bir grup politik göçmenle görüştü.

Murat TOKMAK
DİSK'e bağlı Maden-İş Sendikası Genel Başkan Vekili. 12 Eylül sonrasında yurtdışına

Konuştuğumuz sendikacılar, geri dönüşün, ülkedeki demokratikleşme sürecini olumlu etkileyeceğine inanıyorlar

"Filistinliler gemi kiralayıp dönmek istiyorlar ülkelerine. Ölümü göze alıyorlar. Onların toprakları işgal altında, apaçık düşman var karşılarında. Onlar dönmek için bu kadar çaba harcadıktan sonra, biz daha ne duralım buralarda. 1985' de babam öldü gidemedim. Annem 80 yaşında, gidip görmek istiyorum."

Nafiz BOSTANCI
Genel-İş Sendikası Marmara Bölge Temsilcisi. Londra'da politik göçmen olarak yaşıyor.

"Hükümete karşı yıllarca silahlı mücadele yürüten El Salvador Devrimci Demokratik Cephe Başkanı Giermo Ungo ve Yardımcısı Rubin Zamora ülkelerine döndüler. Ben zaten bavulların iki kilidinden birini hiç açmamıştım."

Zekai BÜYÜKADA
Genel-İş Sendikası Kocaeli Şube Sekreteri. İsveç'te politik göçmen olarak yaşıyor.

"Hükümet bugün demokrasinin var olduğunu söylüyor. Buna inanmıyorum. Fakat demokrasinin nesnel koşullarının geliştiğine ve bu sürece dolaysız müdahale gerektiğine inanıyorum. Koşulların

Nurettin YALÇIN
Makine Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi Başkanı. 12 Eylül sonrasında yurtdışına çıkmış, halen İsveç'te politik göçmen.

"Şunu çok iyi biliyoruz ki; Bu işin büyük bedelini ülkedeki politik tutuklular çekiyor. Bu amaçla demokrasi mücadelesini sürdürmek ve bu mücadeleye katkıda bulunmak için politik göçmenlerin ülkeye dönme zamanının geldiğine inanıyorum. Kutlu ve Sargın'ın ülkeye dönmeleri bunu açıkça kanıtladı."

Ömer Laçiner

Işık Soner

Taner Akçam

Dönüşe ilişkin üç ayrı görüş

Hannover'de yapılan bir panelden sonra muhabirimiz Levent Takan, Soner, Laçiner ve Akçam'la, politik göçmenlerin geri dönüşleri hakkında görüştü

20 Şubatta Hannover'de **"Türkiye'de 60'lı ve 70'li yıllarda politik sürece ilişkin"** konulu bir panel düzenlendi. Bu dönemde politik yaşamda özellikle gençlik hareketinde yeralmış, dönemin tanınmış isimlerinden **İlkay Demir, Taner Akçam, Ömer Laçiner** panele konuşmacı olarak katıldılar. Toplantıda konuşmacılar bu dönemde ve günümüzde politik yaklaşımlara değişimlere ilişkin kendi görüşlerini dile getirdiler.

Toplantı sonrasında muhabirimiz Levent Takan politik göçmen olarak Avrupa'da yaşayan Taner Akçam'dan ayrıca kapatılan TKİP MK üyesi Işık Soner'den politik göçmenlerin ülkeye dönüşleri konusunda görüşlerini aldı.

"7 yıldır bavullarımı hiç açmadım"

Işık Soner: Kutlu ve Sargın'ın, diğer politik göçmenlerin ülkeye dönüş kararlarını çok olumlu buluyorum. Ben 7 yıldır bavullarımı hiç açmadım. Türkiye'de mücadele gelişiyor, yurtdışında sosyalist kesimlerin çok önemli bir birikimi var. Bir an önce ülkeye dönüp, mücadele yerimizi almalıyız diye düşünüyorum. Geçici bir olgu olan

kenceden geçirilmesinden sonra düşüncemde bir değişiklik olmadı. Devrimci insanlar ülkenin demokratikleşmesine katkıda bulunmak için işkenceleri göze almak zorundadırlar, diye düşünüyorum.

"Hepimiz dönmek istiyoruz"

Ömer Laçiner: **Dönecek arkadaşlar herhalde sadece politik göçmen değil, aynı zamanda bir politik hareketin belirlediği bir tavır doğrultusunda dönüyorlar, koşulları değerlendiriyorlar. Türkiye'de belirledikleri bir projeyi gerçekleştirmek için dönüyorlar. Bizim için, mensup olduğum eğilimler ve dünya görüşüm içinde henüz Türkiye'ye bu tarzda dönmenin ne tartışması ne de eğilim var. Türkiye'ye dönme isteğimi şu anda bir istek olarak muhafaza ediyorum.**

Sendikası Genel Başkan Vekili. 12 Eylül sonrasında yurtdışına çıkmış, halen Federal Almanya'nın Hamburg şehrinde yaşıyor.

"İdamla yargılanan işkence gören sendikacılar halkın gözünde, toplumun vicdanında aklanmıştır. Bunun en somut kanıtı ise, DİSK Genel Başkanı ve Genel Sekreteri nin son seçimlerle parlamentoya girmiş olmasıdır. Ben niye dönmeyecekmişim ülkeme?"

Turhan ATA
DİSK'e bağlı BANK-SEN Yürütme Kurulu üyesi. Halen Federal Almanya'nın Stuttgart şehrinde yaşıyor.

Ekrem AYDIN
Maden-İş Sendikası Genel Başkan Vekili ve DİSK Yönetim Kurulu üyesi. 7 yıldır İsveç'te politik göçmen

"Ülkeme kesin olarak dönmek istiyorum. Tüm politik göçmenler gibi ben de insan hak ve özgürlüklerine saygı ve demokratik güvence istiyorum. Çünkü yöneticiler, 12 Eylül rejiminin geride kaldığını, demokrasiye geçildiğini kamuoyuna açıklıyorlar. Sözle davranış arasında uyum olmalıdır. Aksi takdirde, demokrasiye dair söylenenlerin demogojiden başka birşey olmadığı, dünya ve Türkiye demokratik kamuoyu nezdinde kanıtlanacaktır. Politik göçmenlerin ülkeye dönüşü, demokrasi için katkı ve kazanım olacaktır."

nesnel koşullarının geliştiğine ve bu sürece dolaysız müdahale gerektiğine inanıyorum. Koşulların olgunlaştığına inanıyorum. H.Kutlu ve N.Sargın'ın dönüşleri bana cesaret verdi. Bu iki parti lideri döndüğüne göre neden bir sendikacı olarak ben dönmeyeyim? Bu nedenle karar verdim dönüyorum"

Ali GÜLTEKİN
20 yıllık öğretmen. Dersim TİP şubesi ve TÖS kurucularından. 1974'den bu yana İsveç'te politik göçmen.

"Yaşamın her türlüsünü halkımla paylaşmak istiyorum. İnsan hakları derneğinin, aydınların girişimleri, genel af ve işkencelere son verilmesi için yürütülen kampanya ve direnmelere karınca kararınca dayanışma göstermeyi kendim için görev biliyorum. Kısacası Türkiye'de gelişen demokrasi mücadelesine katkıda bulunmak istiyorum. Ve diyorum ki haklıdan yana olmak için ölüm urganda da ölümdür, yorganda da ölümdür, farketmez"

inanıyorum. Kutlu ve Sargın'ın ülkeye dönmeleri bunu açıkça kanıtladı."

rimiz Levent Takan politik göçmen olarak Avrupa'da yaşayan Taner Akçam'dan ayrıca kapatılan TKİP

═ HABERİN İÇİNDEN ═

Tartışma ve eylem içiçe yürüyor

Türkiye Postası çok sayıda politik göçmenin ülkeye dönüşle ilgili görüşlerini yansıtmaya çalışıyor. Bunun için bir çok politik göçmenle görüşüyor. Ortaya şöyle bir sonuç çıkıyor:

Politik göçmenlerin hemen hepsi, ülkeye dönmek, demokratik ve özgür bir Türkiye için mücadeleyi ülke topraklarında yürütmek istiyor.

Ülkeye dönüşün gerçekleşmesi için, ülkenin demokratikleşmesine katkıda bulunmak için yoğun bir tartışma sürüyor. Bu tartışma, 20 Mart'ta geniş bir politik göçmen topluluğunun **Köln**'de biraraya gelmesiyle en geniş platformunu gerçekleştireceğe benziyor.

Politik göçmenler ülkeye özgür dönüş hakkının sağlanması için yapılabilecekleri saptıyor, yapılacak girişimler gözden geçiriliyor.

Bu tartışmalara katılan bir bölüm politik göçmen de **"Bizler özgür dönüş hakkının kazanılmasına katkıda bulunmak için, bavulları, hazırladık, dönüyoruz"** diyor.

var. Bir an önce ülkeye dönüp, mücadele yerimizi almalıyız diye düşünüyorum. Geçici bir olgu olan politik göçmenliğe son verip, otobüsler, uçaklar dolusu, hep birlikte gidelim. Böylece dönüşte karşılaşacağımız sorunları hep birlikte altedelim. Belirli bir örgütlenme ve düzenleme olsun ve böyle gidelim Türkiye'ye. Kutlu ve Sargın'ın iş-

Hannover'deki panele Ilkay Demir konuşmacı olarak katıldı

ye dönme isteğimi şu anda bir istek olarak muhafaza ediyorum.

"Dönenlere yardım ve desteğe hazırız"

Taner Akçam: Türkiye'de bugün meşru ve legal sınırlar içerisinde parti kurmaya çalışan, koşulları zorlayan her girişimi desteklemek benim görevim. Eleştirim bu hareketin meşrulaşmak konusunda problemi aşırı bir biçimde legalleşmeyle sınırlı gördüğü, legalleşme için ödediği fiyatın fazla olduğu. Ama bu bizim kendi iç sosyalist eleştirimizdir. Bu tavizler verilmeden de, bu çerçeve içinde Türkiye'de sosyalist hareketin meşruiyet kavgası verebileceğine inanıyorum. Fakat kendi adıma bu dönüşe, dönen arkadaşlara yapılacak baskılara karşı yurtdışında bir politik göçmen olarak elimden gelen her türlü desteği ve yardımı göstermeye çalışırım. Kendi dönüşümle ilgili, koşulları ve perspektifi arkadaşların koyduğu çerçevede ele almayı biraz eksik ve sınırlı buluyorum.

Çiçek Yağcı Pariste 8 Mart yürüyüşüne katıldı

TKP Genel Sekreteri **Haydar Kutlu**'nun eşi **Çiçek Yağcı** FKP Politbüro ve Merkez Komitesi Sekreteri **Giselle Moerau**'nun davetlisi olarak Fransa'da temaslarda bulundu.

Fransa Türkiyeliler Birliği'ni 5 Mart günü ziyaret eden **Çiçek Yağcı** burada bir konuşma yaptı.

Yağcı, 6 Mart günü **Bastil Meydanı**'nda başlayan törene **"Şeref Konuğu"** olarak katıldı. Çiçek Yağcı 8 Mart Uluslararası Kadınlar Günü dolayısıyla düzenlenen törende FKP Genel Sekreteri **George Marchais** ve Cumhurbaşkanı adayı **Andre Lahoinie** ile birlikte yeraldı.

Fransa'da 10 gün kalan **Çiçek Yağcı**, 8 Mart günü Yunanistan'ın ünlü bestecisi Theodorakis ile de görüştü.

Strasboug'da Avrupa Parlamentosu yetkilileri ve politik gruplarla da temaslarda bulunan Yağcı 11 Mart'ta CGT Konfederasyonu kadın yöneticileri, Fransa Kadınlar Birliği merkez yöneticileri ile görüşüyor. Yağcı 12 Martta ise Cezayir, Tunus, İran, Türkiye, Şili ve İspanya kadınlarının ortaklaşa kurduğu kadın ve Barış Derneği'nin düzenlediği törene katılıyor.

Yıldız Sargın ve Çiçek Yağcı'dan 8 Mart çağrısı

Türkiye'ye döndükleri 16 Kasım 1987 tarihinden bu yana hapis bulunan TİP Genel Sekreteri Dr. Nihat Sargın'ın eşi **Yıldız Sargın** ve TKP Genel Sekreteri Haydar Kutlu'nun eşi **Çiçek Yağcı** 8 Mart Uluslararası Kadınlar Günü nedeniyle bir çağrı yaptılar.

Yıldız Sargın ve Çiçek Yağcı'nın yaptıkları ortak çağrı özetle şöyle:

"Sevgili kardeşler, sevgili dostlar!

Uluslararası kadınlar gününde bütün kadınlara ve erkeklere bir dilekle sesleniyoruz. Nihat Sargın ve Haydar Kutlu'nun serbest bırakılmaları için harekete geçin.

Sargın ve Kutlu'nun isimleri Türkiye'deki binlerce politik tutukluyu sembolize ediyor. Bunların arasında çok sayıda kadın tutuklu var. Eğer yurt içindeki ve dışındaki demokratik kamuoyu eylerimizin serbest bırakılmalarını sağlayabilirse, ülkemizde insan haklarının gerçekleştirilmesi yolunda bir adım da atılmış olacak.

Bulunduğunuz ülkedeki Türkiye Cumhuriyeti elçiliğine veya doğrudan doğruya Ankara'ya Başbakan Turgut Özal'a başvurun! Kutlu ve Sargın'ın hemen serbest bırakılmalarını isteyin!"

Elan, Yarın'ı kardeş yayın ilan etti

Dergi, Aralık 1987 sayısında Türkiye'deki gençlik hareketine ve Yarın dergisine geniş yer ayırdı

Federal Almanya'da yayınlanan gençlik dergisi **Elan**, Aralık 1987 tarihli sayısında Türkiye ve **Yarın** Dergisi üzerine bir yayın yaptı. Okuyucularına Türkiye'deki kardeş yayın ve adreslerinin **"Yarın"** olduğunu duyurdu. Oradaki gençlerle, Türkçe, İngilizce, Almanca yazışmak isteyenlere ve tatillerini Türkiye'de geçirecek olanlara verdiği adres de yine **"Yarın"** adresiydi. Yazıda, Dünya Demokratik Gençlik Federasyonu (DDGF) delegasyonu içinde yer alan **Elan** redaktörü **Adrian Geiges**, Türkiye'de bulundukları 8 gün içinde izlemek fırsatını buldukları gençlik sorunlarını, dergilerini ve Behice Boran'ın cenaze törenini anlatıyordu.

Türkiye izlenimini bir kez de Adrian Geiges'in ağzından kendimiz dinlemek istedik.

Geiges genç bir gazeteci. Bu 8 günlük geziden oldukça etkilenmiş olarak döndüğünü özellikle belirtiyor. Türkiye'de bulundukları süre içinde, evsahipliği yapan Yarın Dergisi'nin yoğun programı sonucu, gezilerinin amacına ulaştığını belirten Geiges, **"Ankara'da ODTÜ'de öğrenci ve öğretim üyeleriyle görüştük, İstanbul'da grevci işçileri ziyaret ettik, öğrenci derneklerinden gençlerle tanıştık, onların toplantılarına katıldık. Ayrıca diğer demokratik gençlik dergilerinden** Öğrenci Postası, Yeni Aşama, Gençlik Dünyası ve Çözüm **dergilerinden temsilcilerle tanıştık. Gezimiz sırasında tarihsel bir olaya da tesadüfen tanık olduk. Belçika'da sürgünde yaşamını yitiren Türkiye İşçi Partisi Genel Başkanı Be**hice Boran **için yapılan törenlere Ankara ve İstanbul'da katıldık. Gençlerin bu eylemdeki aktivitesini ve disiplinini yaşamak; polisin provokasyon çabalarını aşan kararlılığı görmek olanağı bulduk. Yeni düşünce ile yeni başarılara yönelen Türkiyeli komünistleri bu tarihsel eylem içinde de tanıdık.**

Türkiye'de diktatörlük rejiminin ağır koşulları altında gençlerin ve öğrencilerin büyük sorunlarlar karşı karşıya olduğunu zaten biliyorduk. Bu durumu yerinde incelemek, zor koşullara karşın demokratik gençlik hareketinin direnişini, gençliğin hakları için verilen mücadeleyi ve başarılarını yakından tanımak bizim için çok etkileyiciydi" diyerek izlenimini özetlemeye çalıştı.

Türkiye'de yayınlanan çeşitli gençlik dergilerinin temsilcileri

Kendisi de bir gençlik dergisi, Elan'ın redaktörlerinden olduğu için, Geiges'den Türkiye'deki kardeş yayın ilan ettikleri Yarın Dergisi hakkındaki görüşlerini de öğrenmek istedik. Geiges bu konuda şunları söyledi:

"Yarın Dergisi yayın hayatına 1981 yılının Eylül ayında başlamış. 12 Eylül'den sonra çalışmaya başlayan diğer gençlik dergileri ve örgütleri gibi, çalışma koşulları çok ağır. Bu hemen görülüyor. Dergide 18-25 yaşları arasında ve yarısı bayan olmak üzere 30 kadar genç çalışıyor. Büyük bir özveri içinde, para almadan, gönüllü bir çalışma içindeler. Dikkatimizi bu gençlerin araç ve gereç bakımından ne kadar kısıtlı olanaklarla çalıştıkları çekti. Örneğin Yarın Dergisi'nin Ankara bürosunda sadece bir daktilo var. Bir telefonu dahi yok. Ama buna rağmen, büyük bir işlev görmenin bilinciyle güzel bir dergi ve kitaplar yayınlayabiliyorlar. Toplumsal ve politik yaşamda gençlerin söz sahibi olmasını gerçekleştirebilmenin uğraşını sürdürüyorlar.

Yayınladıkları dergi ve kitapları incelediğinizde, gençlerin bu işi boş vakitlerini değerlendirme amacıyla yapmadıklarını ya da yayınlarının bir politik bildiriler toplamı olmadığını görüyorsunuz. Gençlik yaşamının tüm alanlarını kucaklıyor ve nitelikli bir yayın çıkartıyorlar. Yarın'ın aynı zamanda gençliğin kollektif bir örgütleyicisi de olduğunu gördük. Yani bir dergiden de öte, bir gençlik hareketi denebilir.

Ziyaret ettiğimiz değişik kentlerdeki bürolarda ve temsilciliklerde, telaşla oradan oraya koşturan, son durumları değerlendiren tartışan gencecik insanlar hatırlıyorum. Örgütlenme hakkının yaşama geçirilmesi için, tutuklamalara karşı yapılan yürüyüşleri, temel belgileri, söylenen türküleri, yemek boykotlarını, oturma eylemlerini, çoşkularını, gözleri alev alev anlatan gençleri hatırlıyorum.

Değinmek istediğim bir diğer nokta da, Yarın dergisinin saygınlığı. Diğer demokratik gençlik dergileri ile işbirliği çabaları gençlik sorunlarının çözümü ve harekete desteğin sağlanması için siyasi partiler, demokratik kuruluşlar ve basınla geliştirilen sıcak ilişkiler sonucu bu sağlanabilmiş.

Sonuç olarak, Türkiye'den etkilenmiş olarak döndük. Türkiye gençlik hareketini sağlıklı ve yakından tanımak isteyen gençlerin Yarın Dergisi'yle ilişki kurmalarının iyi olacağını düşünüyoruz. Bu nedenlede "Sizin Türkiye'deki adresiniz" diyerek Elan Dergisi'nde Yarın'ın "Sağlık Sokak 56/7, Kolej - Ankara" **adresini yayınladık."**

Yürüyüşte yabancılara yerel seçim hakkı istendi

DGB işçileri ÖTV ile dayanışmaya çağırdı

Stuttgart'ta 100 bin kişi yürüdü

■ *Yürüyüşte çalışma saatlerinin azaltılması istemi ile ÖTV'nun desteklenmesi yanında insancıl bir yabancılar yasası ve yabancılara yerel seçim hakkı istemlerine yerverildi*

Alman Sendikalar Birliği DGB' nin çağrısı üzerine 27 Şubat günü 100 bin işçi yürüdü. Yürüyüş toplu sözleşme görüşmelerinin anlaşmazlıkla sonuçlanması üzerine **"Alman Kamu Hizmetlileri Sendikası ÖTV"** ile dayanışma amacıyla yapıldı. Işveren, ÖTV'nun ücret artışı yanında 35 saatlik iş haftası isteğini kabul etmemişti. Bunun üzerine ÖTV ve onunla dayanışma amacıyla Alman Posta Hizmetlileri **Sendikası DPG** ve **Alman Demiryolları Hizmetlileri Sendikası GES** bugüne kadar birçok bölgede çeşitli eylemler, uyarı grevleri yaptılar.

DGB'ye bağlı 17 sendikanın desteklediği yürüyüşe katılanların istemleri arasında 35 saatlik iş haftasının yanında Rheinhausen'in yaşatılması, herkese iş, herkese eşit hak, 'yabancı düşmanlığına hayır, insancıl bir yabancılar yasası, yabancılara yerel seçimlerde seçme ve seçilme hakkı gibi istemler yer aldı.

Yürüyüşte DGB Eyalet Başkanı Siegfried Pommerenke, IG-Metall Sendikası Genel Başkanı Franz Steinkühler ve ÖTV Sendikası Genel Başkanı Monika Wulf-Mathies yaptıkları konuşmalarda yabancı işçilere yönelik istemlere ağırlık verdiler. Bu üç sendika liderinin **"Daha insancıl bir yabancılar yasası ve yabancılara yerel seçim hakkı"**nı istemesi, yürüyüşe katılan 100 bin kişinin de bunu onaylaması yabancı işçilerin hiç de yalnız olmadıklarını bir kez daha gösterdi.

700 bini aşkın kamu hizmetlisinin uyarı grevleri

Batı Berlin'de, çalışma süresinin kısaltılması ve sendika temsilciliği seçimleri konusunda tartışmalı bir toplantı yapıldı

Gürbaca: "Daha uzun soluklu bir mücadeleye hazır olmalıyız"

■ *Konuşmacılar, çalışma süresinin kısaltılması mücadelesinde en büyük engellerden birinin "fazla mesailer" olduğunu vurguladı.*

Batı Berlin (Özel): Batı Berlin Türkiyeliler Merkezi'nde 5 Mart günü **"Işsaatlerinin kısaltılması ve sendika temsilciliği seçimleri"** konulu tartışmalı bir toplantı yapıldı. Toplantiya IG-Metal Berlin Bölge Sekreteri **Necati Gürbaca** ve işyeri sendika temsilcileri **Güngör Demirci, Cumali Kangal** ve **Hilmi Kaya Turan** konuşmacı olarak katıldılar.

Konuşmacılar bu yıl yapılacak sendika temsilciliği seçimlerinin, çalışma saatlerinin kısaltılması mücadelesinde önemli olduğuna işaret ettiler. Hükümetin sendikaların gücünü kırmak ve işçilerle iş. verenleri karşı karşıya getirmek amacını taşıyan yasal düzenlemeler peşinde olduğunu da belirten konuşmacılar, bu yasal düzenlemelerle işverenlerin isteklerinin dirençle karşılaşmadan gerçekleşmesinin sağlanmak istendiğini söylediler.

1 Nisan 1985 tarihinde haftalık çalışma sürecinin 38 buçuk saate inmesi, 140 bin yeni işyeri açılması nı sağlamıştı. Sendikalar şimdi bu sürenin haftada 35 saate indirilmesi için mücadele ediyorlar. Öte yandan, işverenler ve hükümet ise çalışma süresinin **esnekleştirilmesi"** adı altında işçilerin hafta sonları da dahil çeşitli biçimlerde daha fazla çalıştırılmasını olanaklı kılacak formülleri dayatıyor.

Toplantıda söz alan konuşmacılar, gerek hükümetin gerekse işverenlerin bu planlarının boşa çıkarılmasında işyeri sendika temsilcilerinin önemli rol oynadıklarına ve oynayacaklarına değindiler. Konuşmalar, buna örnek olarak, toplu sözleşmelerdeki bazı koşulların ve özellikle de 38 buçuk saat uygulamasının işyeri sendika temsilcilerinin bu konuya verdikleri öneme bağlı olduğunu dile getirdiler. IG Metal Batı Berlin Bölge Sekreteri **Necati Gürbaca** konuşması sırasında, bundan sonraki dönemde işçilerin ve sendikaların **"daha uzun soluklu bir mücadeleye hazır olmalarının"** önemli olduğunu ifa. de etti.

Dinleyicilerin sorularını da yanıtlayan konuşmacılar işçilerin işveren tarafından "fazla mesai"ye zorlanmasının olumsuzluklar yarattığını belirttiler. Toplantıyı izleyen işçiler ise, özellikle Türkiyeli işçilerin fazla mesai konusunda duyarsız olmasından yakındılar ve bunun işverenin işçileri bölme ve çalışma sürelerini uzatma planlarına yardımcı olduğunu söylediler.

Barfuss mahkemede

■ *Şahitlerin bir kısmı işten atılma korkusuyla susuyor*

■ *Ustabaşıların dayak atabildikleri, bölüm değiştirmek ya da işe girmek için rüşvet verilen Barfuss'da işten atılan işçi temsilcisi Haydar Özcan ile dayanışma komitesi kuruldu*

Türkiye Postası (Özel)– Haberini geçen sayımızda verdiğimiz, Oer-Erkenschwick-Barfuss fabrikasındaki rüşvet ve dayak olayları ma önerdi. Ayrıca konuşmayan şahitleri de dikkate alarak bu davanın çok uzun sürebileceğini belirtti. Ancak DKP ve **"Knackwurst"** ceği şeklindeki endişesini dile getiren **"Knackwurst"** temsilcisi Detlev Beyer'in bu endişesi ne yazık ki, mahkeme sonuçlanır sonuçlanmaz gerçekleşti.

Barfuss firması yönetimi, mahkemenin kararından sonra, işçi temsilcisi olan **Haydar Özcan**'ın işine derhal son verdi. Yasal güvencesi olduğu halde işine son verilen Haydar Özcan'ın yeniden işe alınması ve "kanun biziz" diyen fabrika yönetiminin bu uygulamayı genişletmesinin önüne geçilmesi için sendika iş mahkemesinde dava açtı Öte yandan Haydar Özcan ile dayanışma da gelişiyor. Oluşturulan bir

Nuri Musluoğlu

VVN Yürütme Kurulu'nda bir Türk

Baden Württenberg Antifaşistler Birliği VVN'in, 20 Şubatta yapılan eyalet kongresinde, Yürütme Kuruluna bir Türk seçildi. 7 kişilik Eyalet Yürütme Kurulu, VVN'in iki kongresi arasında en yetkili kurul.

VVN Eyalet Yürütme Kurulu üyeliğine seçilen **Nuri Musluoğlu,** 1966 yılından beri Federal Almanya'da yaşıyor ve halen Heilbronn'da Türk Danış olarak çalışıyor.

Haberi öğrendikten sonra kendisini telefonla aradığımız Nuri Musluoğlu, VVN'e Heilbron'un savaştan sonraki ilk belediye başkanı ve iki yıl önce ölen **Walter Vielhauer**'i tanıdıktan sonra, 1983 yılında üye olduğunu, kısa süre içinde VVN Şehir Yönetim Kuruluna seçildiğini söyledi.

1985 yılında, VVN'in eyalet kongresine misafir delege statüsü ile katılan Musluoğlu, VVN Baden Würtenberg Eyaleti yönetim kuruluna alındı. 1987 yılında yapılan VVN Genel Kongresinde ise biri Yu-

700 bini aşkın kamu hizmetlisinin uyarı grevleri hayatı felce uğrattı

Alman Kamu Hizmetlileri Sendikası (ÖTV) 35 saatlik iş haftası için eylemlerini yoğunlaştırdı. ÖTV sendikasının 35 saatlik iş haftası ve zam istemleri, kamu işverenlerinin en başında gelen, Federal Hükümet İçişleri Bakanı **Zimmerman** tarafından geriye çevrildi. İşverenler, kamu çalışanlarına yüzde 1,3 oranında zam yapabileceklerini fakat çalışma saatlerinin azaltılmasına rıza gösteremeyeceklerini belirttiler.

ÖTV, işverenlerin bu olumsuz tavrına karşı, geçtiğimiz haftalarda bir çok kentte uyarı grevlerine gitti. 700 bini aşkın kamu hizmetlisi otobüs, tramvay, çöp toplama gibi işkollarında 3 saate varan uyarı grevleri yaptı.

Türkiye Postası (Özel)– Haberini geçen sayımızda verdiğimiz, Oer-Erkenschwick-Barfuss fabrikasındaki rüşvet ve dayak olayları mahkemeye yansıdı. Bu tür uygulamaların başını çeken, ustabaşları **Ewald Ruthe** ve **Ramazan Karakaya**, olayı ortaya çıkaran **"Knackwurst"** gazetesini mahkemeye verdi. Bir celsede sonuçlanan mahkemede, şahitlerin bir kısmı cesaretle yapılanları anlatırken, bir kısmı da başlarına birşey gelir endişesiyle susmayı tercih ettiler.

Duruşma hakimi **Johannes van der Hövel**, şahitleri dinledikten sonra, firma yönetiminin ve işçi temsilciliğinin, olaylar duyulduktan sonra araştırma yapmamalarını eleştirerek, taraflar arasında uzlaşma önerdi. Ayrıca konuşmayan şahitleri de dikkate alarak bu davanın çok uzun sürebileceğini belirtti. Ancak DKP ve **"Knackwurst"** gazetesinin sorumlusu olan **Detlev Beyer**, iddialarından vazgeçmeyerek, olayın aydınlatılması, sorumluların cezalandırılması gerektiğini belirtti. Bunun üzerine "Knackwurst" hakkına dava açan ustabaşları davalarını geri çektiler.

Mahkeme, firma yönetimi ve işçi temsilciliğinin araştırma yapması, rüşvet ve dayak gibi diğer baskı olaylarının ortaya çıkarılması yolunda karar aldı.

Mahkemede, firma yönetiminin olayda taraf olan işçileri işten çıkarma ya da bölümlerini değiştirme biçiminde uygulamalar yapabilması ve "kanun biziz" diyen fabrika yönetiminin bu uygulamayı genişletmesinin önüne geçilmesi için sendika iş mahkemesinde dava açtı. Öte yandan Haydar Özcan ile dayanışma da gelişiyor. Oluşturulan bir dayanışma komitesi şehirde toplantılar yaparak imza topluyor. Şu ana kadar toplanan 250 imzanın yanısıra önümüzdeki günlerde dayanışmanın yeni biçimlerle sürdürüleceği de bildiriliyor.

kongresine misafir delege statüsü ile katılan Musluoğlu, VVN Baden Würtenberg Eyaleti yönetim kuruluna alındı. 1987 yılında yapılan VVN Genel Kongresinde ise biri Yugoslav, ikisi Türk olan üç yabancı delegeden birisi olan Musluoğlu, 20 Şubatta yapılan kongrede de Eyalet Yürütme Kuruluna seçildi.

SENDİKACI GÖZÜYLE

Şükrü KORKMAZ

Kazın ayağı!!!

Daha önceki yazılarımdan birinde **"kapatma"** üzerine değerlendirmeler yapmış, çelik patronlarının, Ruhr ve Rheinhausen bölgesinde bir dizi işyerini kapatarak, onbinlerce insanı bir anda sokakta bırakmak için nasıl gayret sarfettiğini anlatmaya çalışmıştım.

Okuyucularım hatırlayacaktır, o yazıda tüm patronların **"aynı kaba şeyi"** yaptıklarını da belirterek sadece çelik işkolunda değil, diğer birçok sanayi kollarında da, patronların kârları için gözlerini kırpmadan işçileri kapının önüne koyabileceklerini, acizane ifade etmiştim.

Aradan çok zaman geçmedi. Münih'te Siemens patronları uzay tekniğinde satelitlerde, TV antenlerinde kullanılan lambaları yapan **"Röhre"** lamba işletmesini **(Röhrenwerk)** Berlin'e taşıyacaklarını açıkladı.

Gerekçe olarak da, Berlin ve Münih'te ayrı ayrı iki Röhrenwerk'in ekonomik olmadığını gösteriyorlar. Çünkü Berlin'de de aynı işi yapan işletme bulunmakta.

650 insan çalışıyor bu işyerinde. Çoluğu çocuğu, karısı kocasıyla eder ikibin kişi ve ağalar diyor ki, **"Isteyen Berlin'e gelsin."**

Şimdi soruyorum: **Senelerdir Münih'te yaşamış, burada ev tutmuş, çocuklarını okula yazdırmış, kendisine çevre edinmiş, dostlar kazanmış, yaş ortalaması 45-50 olan bu insanlara nasıl olur da, herşeyi yıkın, yeniden başlayın dersiniz?**

Ama patronlar der. Onlardaki yüz, yüz değil ayakkabı köselesi. Kendi çıkarları sözkonusu olursa Berlin'e değil Patagonya'ya (Güney Amerika'da inin cinin olmadığı bir yer) bile gitmeyi teklif ederler.

Işin arkasında yatan gerçek başka:

Bu işletme ister Berlin'de olsun, ister Münih'te, en fazla üç sene yaşar. Çünkü üretim tekniği geri, ürettikleri mallar ise sadece belirli alanlarda kullanılan ve giderek geçerliliğini yitiren mallar. Yeni tekniğe geçmek çok pahalı. Öyleyse en iyi yol, en kârlı bir biçimde bu işten sıyrılmak değil mi?

İşveren bunun yolunu da Berlin'e taşınmakta buluyor. Şimdi diyeceksiniz, **"Ne diyorsun arkadaş, kâr taşınmanın neresinde?"**

Berlin'e özgü bir kanun var, adı **"Berlin Förderungsgesetz"** yani Türkçesi **"Berlin teşvik kanunu"**. Bu kanuna göre eğer işveren Berlin'de işyeri açarsa, yaptığı cironun her bir markı için 10 Pfenig yardım alıyor. Yani 10 mark ciro yaptıysa 1 mark, 10 milyar ciro yaptıysa 1 milyar yardım alıyor. Durum böyle olunca zaten ömrü dolmuş bir işletme için, 3 senede 3 milyar havadan. Daha doğrusu bizim vergilerden yardım alınması hiç de fena fikir değil!

İşveren bu ilginç görüşünü, bir bilgilendirme toplantısında açıklıyor. Ne olursa, ondan sonra oluyor. Işçiler, toplantıda işvereni köşeye sıkıştırıp bir güzel hırpalıyorlar (tabii dilleriyle). Dillerine sağlık... Daha sonra bölümlerine dağılıp saatlerce tartışıyor, tek vida bile sıkmıyorlar.

Işveren tedirgin, huzursuz. Sağa koşuyor, sola koşuyor. Bu sırada işçi temsilciliği basına da bilgi veriyor. Basın deyince Siemens'in tüyleri diken diken.

Sonunda, işveren haziran ayına kadar süreceğini söylediği araştırmalarını **"Olağanüstü"** bir hızla tamamlayıp, bir hafta geçmeden kararını yeniden işçi temsilciliğine bildiriyor.

"Efendim 650 kişiden sadece lazer bölümünü kapsayan bölümü yani 250-300 kişilik bölümü Berlin'e aktaracağız." Bu bölümde çalışanlar taş çatlasın 100 kişi, neden 250-300 olsun? Ve işveren devam ediyor: **"Berlin'de üretmemize izin verilmeyen askeri amaçlı lambaları Münih'te üretmeye devam edeceğiz."**

Ne kadar da çabuk karar değiştiriveriyor bu işverenler canım, hemencecik yelkenler suya indi. Hayır, aslında çok kurnazca uygulanan bir plan bu: Böl ve yönet taktiği, amaçları. Işçilerin arasına ikircim sokup bölmek ve olası bir direnişi engellemek.

Bir kısım diyecek ki, **"bana dokunmayan yılan bin yıl yaşasın"** öbür taraf diyecek ki, **"O yılan bir gün seni de sokar."**

İşçiler aralarında bunları tartışırken, kafalarını kaldırıp direnişe geçemeyecekler. Geçenler ise cılız kalacak, ses çıkartamayacaklar, işler oldu bittiyle halloluverecek.

Kazın ayağı öyle değil. Işçi temsilciliği uyumuyor. Sendika hiç uyumuyor. 650 kişinin bir anda işyerlerini kaybetmesine izin verilmeyecek, eldeki tüm olanaklar işyerlerini koruma uğruna seferber edilecek.

Direniş komitesi kuruldu bile...

İsveç Türk İşçi Dernekleri Federasyonu Genel Kurulu toplandı

Işveç Türk Işçi Dernekleri Federasyonu 8. Olağan Genel Kurulu 28-27 Şubat tarihleri arasında toplandı. Genel Kurulda kısa adı TENSTA, ISTIB, ALBY, JURDBRO ve MARSTA olan dernekler federasyon üyeliğine kabul edildi. Federasyon başkanlığına ise yeniden **Ali Haydar Akan** seçildi.

Genel kurul da 1986-1988 dönemi çalışma raporu Genel Başkan **Ali Haydar Akan** tarafından okundu. Çalışma raporunda geçen kongreden bu yana yapılan çalışmalar üzerinde duruldu. Göçmen Işçilerin Isveç'ten kaynaklanan sorunları ele alınıp incelendi. **Eşitlik, seçme özgürlüğü** ve **işbirliği** ilkelerinden hareketle çalışmalarını sürdüren Federasyon, bu temel ilkelerin hayata geçirilebilmesi bakımından yabancıların Isveçlilerle ekonomik, sosyal, politik ve kültürel yaşamda eşit koşullara sahip olabilmeleri için gerekli önlemlerin alınmasını ve toplumsal yapının bu koşullar içinde yenilenmesini talebediyordu.

Çalışma raporunda ayrıca Türkiye'deki gelişmeler üzerinde de duruldu. Türkiye'deki tüm antidemokratik yasaların kaldırılması istendi. Bunun dışında Türkiye'ye yönelik istemler arasında Vatandaşlıktan çıkarılanların ayrım gözetilmeksizin tekrar vatandaşlığa alınması ve bu tür uygulamalara son verilmesi de vardı.

Geçtiğimiz günlerde aralarında Fakir Baykurt'un da bulunduğu bir grup sanatçı Duisburg Türkiye Işçi Derneği'nde Krupp işçileriyle dayanışma amacıyla bir toplantı yapmışlardı. Fotoğraftan E.Gözütok, Baykurt, Krupp işçi temsilcilerinden Engin Çabak'la

Sanatçılar direniş çadırında

Kuzey Ren Vestfalya eyaletinde yaşayan sanatçılar, **Ali Arslan, Fakir Baykurt, Nihat Behram, Ihsan Ece, Kemal Erdoğan, Yücel Feyzioğlu, Sait Günel, Nedim Hazar, Izel Hendek, Fuat Hendek, Aydın Karahasan, Murat Karaaslan, Sami Sülük** ve **Aydın Yeşilyurt** Rheinhausen Krupp Çelik Işletmeleri 1 numaralı kapısında dayanışma nöbeti tutacaklar.

"Sorun Alman-Türk ve diğer uluslardan Krupp işçilerinin ve tüm bir kentin sorunu" diyen sanatçılar işçilerle dayanışma amacıyla 12 Mart cumartesi günü saat 10.00-22.00 arasında direniş çadırında olacaklar.

Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Kurumu'nun, göçmen dernekleri konusunda bilgi toplaması tepkiyle karşılandı

12 Eylül sonrasında Milli Güvenlik Konseyi tarafından kapatılan Türk Dil Kurumu'nun yerine kurdurulan, Başbakanlığa bağlı **Atatürk Dil ve Tarih Yüksek Kurumu**'nun yurtdışında faaliyet gösteren Türkiyeli göçmen dernekleri konusunda bilgi toplama girişimi tepkiyle karşılandı.

Yüksek Kurum Başkanı **Suat Ilhan** imzasıyla yurtdışındaki derneklere gönderilen bir yazıyla **"Karşılıklı olarak sağlıklı bir iletişim kurabilmek"** amacıyla kurumun bilgi toplamakta olduğu bildiriliyor ve yazıya ilişkin gönderilen bilgi formunun doldurularak iade edilmesi isteniyor. Doldurulması istenen **"Bilgi formu"**nda dernek başkanının adı, derneğin kurucu üyeleri, üye sayısı, derneğin siyasi bir yönü olup olmadığı, mali durumu gibi konular da yer alıyor.

Isviçre'de Türk Dernekleri Federasyonu çatısı altında örgütlenmiş dernek yöneticileri, bu soruların Atatürk Kültür ve Tarih Kurumu'nun işleviyle bağdaşmadığını belirterek, göçmen derneklerini bu **"Bilgi formu"**na yanıt vermemeye ve amacının dışına çıkan Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Kurumu'nu protesto etmeye çağırdılar.

Hamburg Halkevinde 16-17 Ocak tarihlerinde düzenlenen bir konferans, farklı politik görüşlerden kadın ve girişimleri, kadına özgü sorunlar etrafında çalışmak üzere bir araya getirdi. Ortak bir kadın hareketinin ilk adımlarının atıldığı konferans, kadınların ve gençkızların sorunlarının ele alındığı iki bölüm halinde sürdürüldü. Çalışma gruplarına 48 kadın ve 23 gençkız katıldı. Türkiye Postası, örnek bir etkinlik olarak değerlendirilen konferansı düzenleyen komite üyeleriyle konuştu

"Kadına özgü sorunlara önem vermeliyiz"

Erhan ÖZÇELİK

Türkiye Postası: Hamburg'da bir kadın ve genç kızların sorunları konferansı düzenlenmesinin amacı neydi?

Filiz Karahasanoğlu: Daha önce Halkevi'nde kadınlara yönelik belirli bir çalışma yapılıyordu. Bu çalışmanın ileriye yönelik bir perspektifi olmadığı kanısındaydık, çünkü yıllık planlara göre çalışıyorduk. Çalışmamız kadın hareketi oluşturabilecek bir çalışma değildi. Bunun dışında Halkevi'nden başka yerlerde, örneğin insiyatiflerde, diğer göçmen işçi derneklerinde de kadın çalışması yapılıyordu. Tüm bu çalışmaların birleştirilmesi, koordine edilmesi, Hamburg'da bir kadın hareketi yaratmanın koşulları var mı, sorusuna yanıt aramak ve herşeyden önce kadınların, Türkiyeli kadınların ortak sorunları nedir, bunu tesbit etmek istedik.

Dönay Esinsel: Hamburg'da kadınlara yönelik üç türlü çalışma var. Birincisi, göçmen derneklerinde kadın kolları biçiminde, diğeri inisiyatiflerde sosyal çalışmalar biçiminde, bir diğeri de özellikle Türkiye'deki feminist gelişmelere paralel olarak oluşan kadınların eğitim grupları denilen kendi aralarında sorunları tartıştıkları az sayıda kadının yer aldığı gruplar var. Bizim bu konferansı yapmamızdaki amaç kadınlara yönelik bu üç değişik çalışmanın bir araya getirilmesi, ortak bir platform oluşturulması idi. Kadınların özgül sorunları doğrultusunda ortak düşünebildiğimiz kanısındayız, öyley-

Filiz Karahasanoğlu

"..Önümüze koyduğumuz hedefe ulaştık. Konferansa katılanlar, kendi politik düşüncelerini, ikinci plana atarak, kadın sorununu birlikte tartıştılar..."

Necla Biral

"...Aynı doğrultuda çalışma yaptıkları halde, bir araya gelemeyen kadınlar olarak ilk kez biraya geldik... Bu iyi bir başlangıç..."

bütün boyutlarıyla ele almak istedik. Kadın kendi sorunlarına eğilebilsin, bu doğrultuda çalışsın istiyoruz.

Filiz Karahasanoğlu: Hamburg'da birçok inisiyatif var, ama bunların çalışmaları genellikle kadına yapılan bir çeşit **"Amerikan yardımı"** ile sınırlı

lincine varmak da yetmiyor. Resmi dairelerin belli bir konsepti var. Bunun dışına çıkmak zor oluyor. Biz bu konuda resmi dairelerin anlayışına etki yapabilir miyiz, sorusunu ele almak istedik.

Selma Özkan: Konferansta genel olarak Hamburg'da yaşayan kadınların sorunlarını saptamak istedik. Çalışan kadınların, çalışmayan kadınların, genç kızların sorunları. Biz bu so-

ği de geniş kesimlerce doğrudan görüldü. Bu iyi bir başlangıç oldu.

Dönay Esinsel: Birincisi kadın sorununda çok değişik politik düşüncedeki kadınların biraraya gelmesi. Hemen hemen Hamburg'daki tüm farklı oluşumları kapsıyordu konferansımız. Yelpazesi çok genişti. Eğer doğru bir politika izlenebilirse, kadınların sorunlarına yönelik çok iyi çalışmalar yapılabilir. İkincisi, kadın sorununu ele almada yetersiz olduğumuz ortaya çıktı. Kadınların daha çok göçmenlikten, işçi olmaktan kaynaklanan sorunlarını ele aldık, ama kadın olmaktan gelen sorunları ele almakta çok yetersiz olduğumuzu gördük. Bu yetersizliğin ortadan kaldırılması isteminin ağır basması ve bunun bütün kadınlar tarafından getirilmesi konferansın en büyük başarılarından bir tanesi. Bu da kadın sorununa bakışta öncelikle hangi halkayı yakalamamız gerektiğini ortaya çıkartmış oldu.

Kadın üzerine ikili bir baskı-sömürü var, daha fazla eziliyor diyoruz. Göçmen olarak buna bir üçüncüsü ekleniyor. Bu üçlü baskının birincisi, yani kadın olmaktan kaynaklanan sorunları daha ağırlıklı, birincil olarak ele almalıyız. Alamazsak, diğer sorunları işlememiz, fazla bir başarı sağlamıyor.

Filiz Karahasanoğlu: Başlangıçta önümüze koyduğumuz hedefe ulaşmış olduk. Konferansa katılanlar, kendi politik düşüncelerini ikinci plana iterek, kadın sorununu birlikte tartıştılar. Yedi kişiden oluşan bir koordinasyon komisyonu kuruldu.

Türkiye Postası: Bu komisyonun işlevi ne olacak?

da araya bir dizi başka işler girdi. Çalışan kadınların zamanı sınırlı. Tüm bu güçlüklere rağmen ilk defa yapılan böyle bir çalışmayı kadınlar olarak örgütleyebilmemiz gerçekten başlı başına bir başarıydı. Bize başlarken **"gücünüz ne ki, böyle bir konferansa kalkışıyorsunuz?"** diyenler şimdi bizi kutluyorlar.

Filiz Karahasanoğlu: Konferans için her kadın belirli bir katkıda bulundu. Kollektif bir çalışma oldu. Kimimiz gece yarılarına kadar yemek yaptı, kimisi inisiyatiflerle görüştü. Hepimiz dayanışma içinde birlikte çalıştık. 180 kişinin katıldığı böyle bir konferans ve kültür programını hiçbir gerginlik olmadan herkes gönüllü ve istekli görev alarak başarabildik.

Dönay Esinsel

"...Bu üçlü baskının

TARTIŞMA

"8 Mart yaklaşırken kadın üzerine çeşitlemeler"

Hülya BAKIŞ

Bilmem yeterli mi? Yalnızca 8 Martlar gelirken çeşitleme olsun diye **"kadın üzerine"** düşünmek bence çok az.

İlk görev yerim İzmir Gültepe Orta Okulu. Hergün dolmuşla Tepecik Genelevi'nin önünden iki kez geçiyorum. Sabahın erken saatlerinde, mevsim bahar da olsa, güneş pırıl pırıl her köşeyi aydınlatsa da, Tepecik Genelevini aydınlatmıyor. Hep kurşun ağırlığında, pis, sıkıntılı, utançlı, ezik bir gökyüzü üstümüzde. Dolmuşun içinde insanlar birbirinden kaçırıyor gözlerini, tam Genelevin önüne gelince. O saatte bile sanki bir fabrika kapısı gibi kalabalık, giden ve gelen bir kalabalık. Dolmuşun şöförü sadece, gülümseyen bir bakış fırlatıyor kalabalığa tam virajı alırken ve basıp teybin düğmesine yükseltiyor sesini. Havanın ağırlığı, suskunluğu, suçluluğu bir arabeskte boğulsun gitsin istiyor belli.

Görmezlikten gelerek, düşünmekten kaçarak yaşıyor insanlar. Biraz düşünenler de teselliler bulmuşlar. **"Size hâlâ kötü kadın derler"** diye şarkılar söylüyor ve dayanışma gösteriyorlar. Veya derin sosyolojik ve psikolojik yorumlara girerek; **"Bizim gibi cinselliğin tabu olduğu toplumlarda, hayat kadınları sübap görevi görürler. Yoksa temiz aile kızlarının her dakika tecavüze uğrama tehlikesi olurdu. Böylece hiç değilse kadınlarımızın büyük kısmı korunmuş oluyor. Hem zaten buralarda yaşayan kadınlar kendi aptallıklarının cezasını çekiyorlar. Namuslu yaşantıyı istemiyorlar."** gibi açıklamalarla çok şükür, bizleri rahatlatıyorlar.

Çok iyi anımsıyorum, erkek kardeşimin aile büyüklerinden uygun görülen biri tarafından genel eve götürülüşünü. Erkek çocukların bulûğ çağına girince, erkek olabilmelerinin koşullarından biri, cinselliklerine hiçbir baskı konmadan, ayıptan ve kayıptan söz edilmeden, erkekliklerini yaşayabilmeleri. Son derece gizemli bir tören bu. Anneler utangaçlıklarının altında övünçlü; **"delikanlı oğulları"** var artık, evde bir fısıldaşmadır gidiyor yetişkinlerin arasında. Babalar yaptıkları işin güçlüğünün bilincinde, belki ilk kez evde gerçekten bir işe yaramanın zevkini tam anlamıyla çıkarıyorlar. O zamanlar henüz AİDS tehlikesi yok. Ama sanırım çok ileri kapitalist düzen bu derde de bir çare bulacaktır. Tek bir kez kullanılan iğneler gibi, bir kez kullanılıp atılan kızlar da türeyecek ve piyasaya sürülecektir!

Kız çocuklar için çekilen korkular, sıkıntılar, koruma iç güdüleri, erkek çocuklar için tam tersine işliyor. Erkek çocuklar cinselliklerini tanımadıkları ve yaşamadıkları oranda tehlikede sayılıyorlar. Öyle ya, sapık ilişkilere kapılabilirler, normal bir erkek olarak serpilip gelişemezler, evlendiklerinde de hiç bir şeyden haberi olmayan bir acemi durumuna düşerler. Eh bu da erkekliğe yakışmaz herhalde.

Aslında yapılan hazırlıklar hep **"kutsal evlilik"**lerin başarısı ve kurtuluşu için. Kızlar iyi bir aile kızı olarak, erkekler **"tam erkek"** olarak hep bu kutsal tören için büyütülüyor, koru-

manın bir araya getirilmesi, ortak bir platform oluşturulması idi. Kadınların özgül sorunları doğrultusunda ortak düşünebildiğimiz kanısındayız, öyleyse biraraya gelmeliyiz.

Necla Biral: Ben bir inisiyatifte çalışıyorum. Burada yaptığımız çalışma kadın olmaktan doğan sorunlar değil, erkeklerin de karşılaşabileceği göçmenlikten kaynaklanan sorunlar. Meslek, ev sorunu, her ne kadar bizim toplumumuzda kadınların işi olarak görülürse de, erkeğin de bir sorunu olan, çocuk yetiştirme sorunu, işsizlik ve diğer sorunlar. Bu konferansta biz kadın olmaktan doğan sorunları ortaya çıkarmak istedik. İnisiyatiflerde yapılan çalışmalar göçmenlikten kaynaklanan sorunlarla sınırlı kaldığı için belli bir noktaya kadar başarılı olabiliyor. Biz bu konferansta kadın sorununu

Filiz Karahasanoğlu: Hamburg'da birçok inisiyatif var, ama bunların çalışmaları genellikle kadına yapılan bir çeşit **"Amerikan yardımı"** ile sınırlı kalıyor. Kadın buraya geliyor, sorununu anlatıyor, çözümlenecek gibiyse yardım ediliyor ve kadın gidiyor. Düzenli ilişki kurulmuyor. Bu çalışmayı biz yetersiz görüyoruz. Kadının kendi başına bir iş yapabilmesini, kendi kendine yetmesini sağlayacak bir çalışma değil inisiyatiflerde yapılan bu tür çalışmalar. Birkaç inisiyatifte bilinçli arkadaşların yönlendirmesiyle daha farklı bir çalışma yapılabiliyor. Bu konferansa inisiyatiflerde kadın çalışması yürütenleri de çağırdık, amacımız birlikte nasıl daha iyi bir kadın çalışması yapabileceğimizi tartışmaktı.

Necla Biral: Sadece sorunun bi-

Selma Özkan: Konferansta genel olarak Hamburg'da yaşayan kadınların sorunlarını saptamak istedik. Çalışan kadınların, çalışmayan kadınların, genç kızların sorunları. Biz bu sorunlara ne şekilde eğilebiliriz, sahip çıkabiliriz sorularına cevap arıyoruz.

Türkiye Postası: Sizlerce konferansın en önemli kazanımları neler oldu?

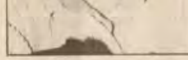
Selma Özkan: Değişik inisiyatiflerden, derneklerden, değişik kişileri tanıdık. Dile getirilen sorunların herkeste aynı olduğunu gördük. Ancak çözüm yollarına yaklaşım farklı. Birlikte olmanın gerekliliği vurgulandı.

Necla Biral: Aynı doğrultuda çalışma yaptıkları halde, bir araya gelemeyen kadınlar olarak ilk kez biraraya geldik. Konferansta Halkevi'ndeki kadınların kadın sorunlarına nasıl eğildi-

tılar. Yedi kişiden oluşan bir koordinasyon komisyonu kuruldu.

Türkiye Postası: Bu komisyonun işlevi ne olacak?

Dönay Esinsel: Komisyon toplan-

Selma Özkan

"...En başta bizim bir kadın, bir insan olduğumuzu kabul etmelerini, bizlere ayrımlı yaklaşmamaları, eşitlik olgusuna saygı göstermelerini bekliyoruz..."

maya başladı. Konferansı değerlendirdi, olumlu bulundu, hem tartışmalar, hem de kültür programı olarak. Komisyon ileriye yönelik seminerler, toplantılar düzenlemeyi, daha geniş kadın çevrelerinin katılacağı kültürel-sosyal çalışmalar yapılmasını, daha değişik kesimlere ulaşılmasını kararlaştırdı.

Filiz Karahasanoğlu: Komisyonda tartışılan konulardan biri de, hem konferans sonuçlarını basına yansıtabilmek, hem de resmi dairelere iletebilmek. Komisyonda kadınlara yönelik bir bülten çıkarılması, ya da broşür çıkarılması, ayrıca kadınların çalışmalar içinde bir yerinin olması önerileri geldi. Bugün için bu çok erken bulundu, ama ön hazırlık çalışmalarının yapılabileceği konusunda görüş birliğine varıldı.

Türkiye Postası: Konferansın tüm çalışmalarını kadınlar yürüttü. Şimdi kadınların kendilerine güvenleri arttı mı, çevrenizdeki erkeklerin konferans konusundaki tavırları nasıldı?

Necla Biral: Kadınlar sorunlarını kendileri yaratmıyorlar. Bu sorunlar birlikte yaşamaktan, anne olmaktan ve ekonomik olgulardan kaynaklanıyor. Erkekler de bu konferansta tartışılan konuları izleyebilselerdi, kadınların sorunları doğrultusunda biraz aydınlanabilirlerdi. Kadın sorunu sadece kadınların sorunu olarak ele alınmamalı. Erkeklerin de kadınların kendilerinden ne beklediğini bilmeleri gerekiyor.

Selma Özkan: Maddi olanaklarımız azdı, hazırlık çalışmaları sırasın-

Dönay Esinsel

"...Bu üçlü baskının birincisi, yani kadın olmaktan kaynaklanan sorunları daha ağırlıklı, birincil olarak ele almazsak, diğer sorunları işlememiz fazla bir başarı sağlamıyor..."

Dönay Esinsel: Konferans öncesinde 63 sorunun yeraldığı bir anket çalışması yaptık. Burdaki amaçlardan biri tanımadığımız kadınlarla ilişki kurmanın yanısıra, tüm kadınların konferans sürecine aktif katılmasıydı. Anketler konferansın dışımızdaki kadınlara tanıtılmasının da bir aracı oldu.

Türkiye Postası: Genel toplantılarda yemek yapma gibi işler denince kadınlar akla geliyor. Peki, kadın konferansında erkekler de en azından çocuklara bakarak katkıda bulundu mu?

(Kahkahalar)

Selma Özkan: Erkek arkadaşlar da görev aldılar, fakat pek göremedik.

Filiz Karahasanoğlu: Çocukların bakımı konusunda Halkevi Yönetim Kurulu örgütlemeyi üstlendi. Konferansın ilk günü bir arkadaş bu görevi yürüttü. Ancak ikinci günde kimse gelmediği için biz orada kendilerinden rica ettiğimiz arkadaşlar üzerinden bu sorunu çözmek zorunda kaldık ve düzenli de yürüyemedi.

Türkiye Postası: Çevrenizdeki erkeklerden nasıl bir yaklaşım bekliyorsunuz?

Selma Özkan: En başta bizlerin birer kadın birer insan olduğumuzu kabul etmelerini, bizlere ayrımcalı yaklaşmamalarını, eşitlik olgusuna saygı göstermelerini bekliyoruz.

Necla Biral: Eskiden ailede, kadın ve erkeğin birlikte yaşamında iyi olmasa da bir denge kurulmuştu. Erkek işte, kadın ise evde çalışıyordu. Fakat şimdi, bir ilerlemenin sonucu olarak kadınlar da çalışma yaşamına katılıyor. Yani, kadın hem işte, hem de evde çalışıyor. Evdeki denge kadının aleyhine bozulmuş oluyor. 8 saat çalışan kadının bir de tüm ev işlerini ve çocuk bakımını tek başına yapması bekleneceğine erkekler de ev işlerini paylaşmalıdırlar. Egoist olmasınlar. Beraber yaşadığı kadının ihtiyaçları, istemleri konusunda biraz kafa yormalılar.

Konferansa katılanlardan bir grup

Hamburg Halkevi Gençkızlar Kolu sorumlusu Türkan Kurukavak:

"Genç kızlara sadece geleceğin kadını olarak bakamayız"

Türkiye Postası: Konferansta bir genç kızlar çalışma grubu vardı. Genç kızlar olarak bu konferanstan ne bekliyordunuz?

Türkan Kurukavak: Ben bir süredir genç kızların sorunlarıyla yakından ilgileniyorum. Biz, genç kız çalışması başlatmayı düşünüyorduk. Halkevi içinde düzenli bir genç kız çalışması yapılması bir ihtiyaç haline gelmişti. İlk başta sadece birlikte olmak, sohbet etme ihtiyacından kaynaklandı. Daha sonra folklora gelen genç kızlarla belirli aralıklarla toplanmaya, sohbet etmeye başladık. Bu toplantılara daha fazla genç kız katmaya çalıştık.

Konferanstaki amacımız Hamburg'da yaşayan genç kızların ne tür sorunları var, buna yönelik nasıl bir çalışma yapmalıyız, sorularına cevap aramaktı. Bir genç kız çalışması yapmak istiyorsak, nasıl bir perspektifimiz olmalı? Buna yönelik ön çalışma olarak bir anket düzenledik. Anketler 176 genç kız tarafından dolduruldu. Konferansa iyi bir katılım oldu. 23 genç kız katıldı. Genellikle eğitim konusu gündeme geldi. Aile ile ilgili sorunlar tartışıldı. Konferans sonunda düzenli, kalıcı bir genç kız grubu oluşturmayı, genç kızların kendi sorunlarına yönelik bir çalışmayı başlatmayı kararlaştırdık.

Türkiye Postası: Konferansın genç kız çalışmasına bir katkısı oldu mu?

Türkan Kurukavak: Benim açımdan en önemli başarı genç kızların birlikte birşeyler yapabileceklerine inançlarının artmış olması. Herkesin sorunları hemen hemen aynı olmasına rağmen bireysel çözüm yolları aranıyor, ya da boşveriliyor. Tartışmalardan sonra herkeste uyanan düşünce, sorunların kişisel olmadığı, toplumdan, hükümetlerin politikasından kaynaklanan özellikle eğitim konusundaki sorunlar olduğu.

Türkiye Postası: Genç kızların özgül sorunlarının olduğu, sadece genç kızlara yönelik olarak çalışmaların yapılması görüşü herkes tarafından benimseniyor mu?

Türkan Kurukavak: Bu konuda farklı görüşler var. Örneğin genç kızların ileride zaten kadın olacağı, onların yaşadığı sorunların da benzer sorunlar olduğu ve bu nedenle özel bir genç kız çalışmasına gerek olmadığı görüşüyle karşılaşıyoruz. Ben bunu doğru bulmuyorum. Aradaki yaş farkı önemli rol oynuyor. Sorunlarda benzerlikler de olsa, genç kızların aileden kaynaklanan, çağlarının gereği bir dizi özgül sorunları var. Genç kızlar kendilerini gençlik içersinde, onun bir parçası olarak görüyorlar. Fakat onların kimi sorunları ve ihtiyaçları genç erkeklerden farklı. Önemli olan genç kızların bilinçli bir şekilde kendi sorunlarının çözümüne yönelmesi ve erkek arkadaşlarını da bu konuda bir anlamda geliştirmesine yönelik bir çalışmanın yürütülmesidir. Genç kızlara, onları gençlikten koparıp, sadece geleceğin kadını olarak bakamayız. Genç kızların özgül psikolojik ortamını gözönüne almayan bir çalışmanın başarılı olmasına imkan yok. Halkevi'nde günbegün karşılaştığımız gerçekler bizim bu görüşümüzü yaşamın içinden kanıtlıyor.

Genç kız çalışması yaparken tabii ki, onların kadın sorunlarıyla ilgilenmesini de istiyoruz, fakat ananın sorunu senin sorunundur gibi bir yaklaşım, genç kızların özel ilgi alanlarını, ihtiyaçlarını gözardı eden bir anlayıştan kaynaklanıyor.

Eh bu da erkekliğe yakışmaz herhalde.

Aslında yapılan hazırlıklar hep **"kutsal evlilik"**lerin başarısı ve kurtuluşu için. Kızlar iyi bir aile kızı olarak, erkekler **"tam erkek"** olarak hep bu kutsal tören için büyütülüyor, korunuyor, gözetiliyorlar.

Peki, o zaman kim gereksinme duyuyor genel evlerin varlığına?

Hep bu kutsal törenle kutsanmış, yüksek ahlaklı erkeklerin ne işleri var genel ev kapılarında?

Peki, niye bu yüksek ahlaklı erkeklerin temiz, tertemiz karıları göz yumuyor böylesi bir toplumsal rezalete?

Komşunun açık gezen kızı için, aklına gelen her şeyi söyleyen kadınlar, filelerini doldurmuş, işten eve koşarken genel ev kapısının önündeki kalabalıkta birden kocalarıyla veya oğullarıyla gözgöze geliverseler ne yaparlardı dersiniz?

Bir de her şeyin çözümü için **"düzen değişikliğine"** kadar beklemeyi yeğleyenler var ki, kadın sorunlarında en çok kaçılan köşelerden biri de bu. Ama bugünden toplumsal yargıları ve değerleri didik didik edip, incelemeyen, tartışıp konuşmayan kafalar, nasıl değiştirebilirler ki birşeyleri?

Nihat Behram'ın yazısını bir solukta okudum, çok güzel yazmış, ellerine sağlık. **"Kadınlar katılmadan düğün olmaz"** diyor, ben sormak isterim;

Erkeklerin içleri bu kadar rahat mıdır, düğünler, dernekler kurmaya?

Yapılacak işler bitmiş de, bir düğün kurmak ve kadınları buna katmak mı kalmış işleri?

Önce düğünü HAK etmek gerek. Davullar çalıp, düğün kuracak işler başarmak gerek.

İşte o zaman bizim hak bilir kadınlarımız, zaten kendiliklerinden geleceklerdir düğüne, kimsenin katmasına, gütmesine gerek kalmadan.

Devletin malı deniz

Özlem Özgür

Cumhuriyet tarihi boyunca, devlet sektörünün Türkiye burjuvazisinin arpalığı olarak kullandırıldığını bilmeyen yoktur. **"Devletin malı deniz, yemeyen domuz"** özdeyişi, boşuna mıdır?

Ancak, eğri oturup doğru konuşursak, 12 Eylül askersel devirmesinden sonraki dönem gibisi, ne görülmüş ne de duyulmuştur. Devlet aparatının tepesindekiler, omzu kalabalıklar, Özal ve ekibi ile rejimin iç ve dış destekçilerinden oluşan bu beşli, devlet sektörünü ve devletin maddi olanaklarını, tek kelimeyle soyup soğana çevirmişlerdir.

Son iki haftanın haberlerine sığabilen, şu olaylara bir bakın. Bugün, bankalara geri dönmeyen **"batık"** paranın miktarı, 3 ile 3,5 trilyon lira dolaylarındadır. Alacaklılar, devlet bankalarıdır. Malı götürenler ise, holding patronlarıdır.

Holding bankaları ile yabancı bankalar milyarlarla oynarken ve bunların, batık paraları devede kulak kalırken, devlet bankalarının trilyonluk alacakları neden geri alınamaz? Uzun boylu yoruma, gerek var mıdır? Devletin malı, deniz de ondan!..

İşverenlerin, işçilerin sosyal güvenlik örgütü olan SSK'na ödemedikleri prim borçları, tamı tamamına 275 milyar liradır. Ve devlet, önemli bir bölümü işçi ödeneklerinden oluşan prim alacaklarını, parababalarından tahsil edemiyor!.. Olacak şey midir bu?

Geçtiğimiz yıl içinde, dışsatımcı holdinglere, değişik yöntemlerle verilen teşviklerin miktarı 2,5 trilyon lira dolaylarındadır. Bu veri, dışsatımcı kodamanların dövizlerine, yaklaşık yüzde 50 oranında prim ödendiğini göstermektedir.

Dışsatımcıların dövizleri, neden resmi kur fiyatından yüzde 50 daha pahalı satınalınıyor? Resmi gerekçe, dışsatımcıların ülkeye döviz kazandırmakta olmalarıdır.

Ya, yurtdışındaki işçilerin Türkiye'ye gönderdikleri dövizler? Bunlar, neden resmi kur üzerinden satınalınıyor? Işçi dövizlerine, niçin bir kuruşluk bile prim öngörülmüyor?

Maliye ve Gümrük Bakanlığı, açıkça ilan ediyor: 1987 yılında, parababalarından tahsil edilemeyen vergi miktarı, 2,2 trilyon liradır. Açıkcası, devlet hazretleri, kesinleşmiş iki trilyon liralık vergi gelirini almaya gücüm yetmedi diyor!.. Bunun, anlaşılır bir yanı var mıdır?

1975-1979 döneminde, Türkiye'nin yıllık dış borç faiz yükü 200 milyon doların altında seyrediyordu. Ve bu rakam, Türkiye'nin ulusal gelirinin yaklaşık yüzde yarımını oluşturuyordu.

Türkiye, 1988 yılında, 3,5 milyar dolar dış borç faiz ödemesi yapacaktır. Bu rakam, Türkiye'nin ulusal gelirinin yaklaşık yüzde 6'sını oluşturmaktadır. Bu veriler, son sekiz yıllık dönemde, Türkiye'nin yıllık dış borç faiz yükünün 18'e katlandığını göstermektedir.

Dahası, resmi verilere göre, dış borç yoluyla Türkiye'ye gelen her dolar, şimdi 3,5 dolar olarak geri dönmektedir. Kim-

Borçta dünya dördüncüsü olduk!

EIU The Economist Intelligence Unit

- *Türkiye'den alacaklı bankalar "Teyakkuz"a geçti*
- *DYP Genel Başkanı Süleyman Demirel yaptığı konuşmada, "Özal hükümeti, memleketi borç batağına sürüklemiştir. Türkiye'nin dış borçları ödenemeyecek miktarlara ulaşmıştır" dedi.*
- *SHP sözcüsü, 1988 yılı devlet harcamalarının yarısının borç ödemelerine ayrıldığını söyleyerek, bütçeyi müstemleke bütçesi olarak nitelendirdi*
- *Davit Rockefeller başkanlığında bir bankacılar heyeti Türkiye'ye gelerek, dış borçlar konusunda hükümeti uyardı*

Türkiye'nin dış borçları, son sekiz yılda üç kat arttı ve 40 milyar 100 milyon dolara ulaştı. Bilindiği gibi, 1979 yılı sonunda, Türkiye'nin toplam dış borç miktarı 12 milyar 900 milyon dolardı. Bu hızlı tırmanış, Özal hükümeti döneminde gerçekleşti ve Türkiye'nin dış borçları, 1983 yılı sonunda 18 milyar 300 milyon dolar iken, 1987 yılı sonunda 40 milyar doları aştı. Bu yıl sonunda ise Türkiye'nin dış borç miktarının 50 milyar dolara yükseleceği tahmin ediliyor. Toplam dış borç miktarı ile yıllık dış borç yükünün hızla tırmanması üzerine, alacaklı bankalar ile finans kuruluşları Türkiye'yi gözetim altına aldıklarını belirttiler. Örneğin, Ingiltere'nin **"The Economist"** gazetesinin finans kuruluşları için hazırladığı raporda, alacaklı bankala-

dördüncü sıraya yükseldiği belirtildi. Dünyada en borçlu ülkeler arasında, 111 milyar dolarla Brezilya birinci, 98 milyar dolarla Meksika ikinci, 49 milyar dolarla Arjantin üçüncü ve 40 milyar 100 milyon dolar tutarında borçla da, Türkiye'nin dördüncü sırada yeraldığı kaydedildi.

TBMM'nde bütçe görüşmeleri nedeniyle, dış borçlar konusu gündeme geldi ve muhalefet partileri, Özal hükümetinin borçlanma politikasını sert bir dille eleştirdiler. SHP'nin görüşlerini açıklayan Gaziantep milletvekili Doçent Dr. Abdülkadir Ateş, bütçenin yarısının iç ve dış borç ödemelerine ayrıldığını belirterek, **"bu bütçe, birçok yönü ile az gelişmiş bir müstemleke ülkesinin bütçesine benzemektedir"** dedi. Abdülkadir Ateş bütçeye yönelik yaptığı eleştiride, Özal hükümetinin kalkınmayı ve büyümeyi durdurmak, kemerleri daha da sıkmak istediğini söyleyerek, **"bu bütçede görebildiğimiz kadarıyla yatırım yok. Bol borç ödeme var, halkın yaşam düzeyini yükseltici hiçbir önlem yok"** şeklinde konuştu.

DYP Genel Başkanı Süleyman Demirel ise, Türkiye'nin dış borçlarının ödenemeyecek miktara ulaştığını belirterek, **"Türkiye, ya vadesi gelen borçlarını ödeyemez**

David Rockefeller

duruma düşecek, veya ağır siyasi tavizler vermek zorunda kalacak" dedi. Her iki durumun da, memleket için onur kırıcı olduğunu söyleyen Süleyman Demirel, **"Özal hükümeti, memleketi borç batağına sürüklemiştir. Türkiye, döviz gelirlerinin yüzde 40'ını borç ödemelerine ayırmak zorundadır. Bu kadar ağır bir yükü, ekonomi uzun süre taşıyamaz"** şeklinde konuştu.

İşçiler Türkiye'ye döviz yağdırmayı sürdürüyor

10,620
5,475
7,225

Dahası resmi verilere göre, dış borç yoluyla Türkiye'ye gelen her dolar, şimdi 3,5 dolar olarak geri dönmektedir. Kimse kalkıp, bu kadar da olmaz ki, diye sormasın. Olur, devletin malı, deniz değil midir?

Emperyalizmle işbirlikçilerine sunulan devlet olanakları, saymakla bitirilemez. Ancak, yeni ve güncel olan, çok tehlikeli bir girişime daha dikkati çekip, yazıyı noktalamak istiyoruz.

Özal hükümeti, kamu kuruluşlarının satışına başlamıştır. Hiç kuşku duyulmasın ki, KİT'ler kapalı kapıların ardında, uluslarötesi tekeller ile holding patronlarına peşkeş çekilecektir. Ve eğer, gidişata dur diyen birileri çıkmazsa, ulusal bağımsızlığımızın, sanayileşme ve kalkınma hamlesinin, işçi sınıfının gelişmesinin ve örgütlenmesinin simgesi olan; ve de, demokrasinin ve sosyalist sektörün nesnel taşıyıcılığını yapan devlet sektörü, birkaç yıl içinde yerle bir edilecektir.

KİT'lerin satışına 29 şubat tarihinde başlanılmıştır. İlk satışa çıkartılan kamu kuruluşunun adı TELETAŞ'tır. Bu kuruluşun satış yöntemi, Özal hükümetinin niyetini açık etmektedir. Teletaş'ın ortaklık paylarını almak için, özel ve yabancı kişi ile kuruluşlar başvuruda bulunabilecekler; ancak, bu kuruluşun kimlere satılacağına hükümet karar verecektir. Ve bu yöntem, bütün KİT'lerin satışı için geçerli olacaktır.

Yani, kamu kuruluşları, kapalı kapıların ardında tezgahlanacaktır. Olur mu, demeyin. Dur diyen çıkmazsa, neden olmasın ki?

zırladığı raporda, alacaklı bankaların Türkiye'nin dış borçlarındaki hızlı artıştan endişe duydukları belirtilerek, **"bankalar teyakkuza geçti, Türkiye yakından izlenmeye alındı"** denildi.

Bu arada, ABD'nin ünlü işadamı ve bankacısı David Rockefeller başkanlığında bir bankacılar heyeti Türkiye'ye gelerek, dış borçlar konusunda hükümet yetkilileriyle görüşmelerde bulundular. David Rockfeller yaptığı açıklamada, dış borçlara ilişkin olarak yetkilileri uyardıklarını belirterek, **"Türkiye'nin en büyük derdi dış borçlar. Önümüzdeki iki yıl, çok kritik. Herkesin çok çetin kararlar alması gerekecek"** dedi.

Klasmanda dördüncü sıradayız

Ayrıca, 40 milyar 100 milyon dolarlık dış borç miktarı ile Türkiye'nin en borçlu ülkeler arasında

yağdırmayı sürdürüyor

Türkiyeli göçmen işçiler, geçtiğimiz yıl ülkeye Kredi Mektuplu Döviz Tevdiat Hesapları yoluyla 3 milyar 395 milyon dolar gönderdiler ve böylece, 1987 yılı sonunda bu hesaplarda toplanan paranın miktarı 10 milyar 620 milyon dolara yükseldi.

İşçilerin Türkiye'ye gönderdikleri döviz miktarında, son yıllarda büyük artışlar oldu ve Özal hükümeti döneminde, Kredi Mektuplu Döviz Tevdiat Hesapları'nda toplanan paranın miktarı, yaklaşık sekiz kat artış gösterdi. Örneğin, bu hesaplarda biriken döviz miktarı, 1983 yılı sonunda 1 milyar 344 milyon dolar iken; bu rakam, 1987 yılı sonunda 10 milyar 620 milyon dolara yükseldi. Son 4 yılda işçilerin Türkiye'ye gönderdikleri döviz miktarı 9 milyar 276 milyon dolara ulaştı.

Bilindiği gibi, Kredi Mektuplu Döviz Tevdiat Hesapları'ndaki paralar, Türkiye açısından bir dış borçlanma türüdür ve bunların vadesi, 6 ay ile 2 yıl arasında değişmektedir. Merkez Bankası'nın bu hesaplara ödediği faiz oranı ise, 6 ay vadeliler için yüzde 6, bir yıl vadeliler için yüzde 8 ve iki yıl vadeliler için de yüzde 11'dir. Ancak, Merkez Bankası bu hesapların faizlerini zamanında ödememekte ve uzun süreli geciktirmeler nedeniyle, gerçek faiz oranları yüzde 5'lerin bile altına inmekte ve bu durum, büyük şikayetlere konu olmaktadır.

Birinci Özal hükümeti döneminde, bu hesaplara ödenen faiz oranının tavanı 3 puan indirildi ve 2 yıl vadeli hesapların faiz oranı, yüzde 14'den yüzde 11'e geriletildi.

kısa...kısa...kısa

İşverenlerin prim borcu 275 milyar lira

■ *SSK, ünlü holdinglerden alacağını istemeye çekiniyor*

İşverenlerin Sosyal Sigortalar Kurumu'na (SSK) ödemedikleri prim borçlarının 275 milyar liraya tırmandığı, bu nedenle, kurumun büyük bir maddi sıkıntı içine girdiği, üyelerine hizmet götürmekte güçlük çektiği belirtildi. SSK'na prim borçlarını ödemeyenler içinde, Türkiye'nin önde gelen holdinglerinin de yeraldığı kaydedilerek, **"Kurum bu ünlü isimlerden çekindiği için, borçluların üzerine gidemiyor"** denildi.

SSK'na prim borcu olanlar arasında, büyük sermaye grupları bulunuyor. Örneğin, **Sabancı Holding**'in 1 milyar 100 milyon lira, **Hema Holding**'in 441 milyon lira, **Narin Mensucat**'ın 155 milyon lira, **Orsan Holding**'in 213 milyon lira ve **Kula Mensucat**'ın da 1 milyar 170 milyon lira tutarında prim borcu olduğu kaydedildi. SSK yetkilileri tarafından yapılan açıklamada, kurumun para sıkıntısı içinde olduğu vurgulanarak, emekli maaşlarının ödenmesinde ve üyelere sağlık hizmetlerini götürmede büyük güçlük çekildiği belirtildi.

Vergi yükü emekçilerin sırtında

■ *1987'de gelir vergisinin yüzde 83'ü emekçilere, yüzde 17'si ise işverenlere isabet etti*

Maliye ve Gümrük Bakanlığı tarafından yapılan açıklamaya göre, 1987 yılında tahsil edilen 3 trilyon 96 milyar lira tutarındaki gelir vergisinin, ancak 512 milyar lirasını işverenler ödedi. Yapılan açıklamada, işverenlerin ödediği vergi miktarının, toplam gelir vergisi içindeki payının yüzde 17 olduğu belirtildi ve böylece verginin yüzde 83'ünü emekçilerin ödediği belirlenmiş oldu.

Öte yandan, Maliye ve Gümrük Bakanlığı tarafından yapılan açıklamaya göre, işverenler geçtiğimiz yıl içinde kesinleşmiş vergi borçlarının yaklaşık beşte birini ödemediler. Açıklamada, geçtiğimiz yıl işverenlerin Gelir, Kurumlar ve Katma Değer vergileri olarak 11 trilyon 100 milyon liralık vergi borçlarının, 9 trilyon liralık bölümünü ödedikleri ve geri kalan 2,2 trilyon liranın ise tahsil edilemediği belirtildi

Bankalar batık krediler yüzünden sıkıntı içinde

■ *Bankaların batık kredi miktarı 3 trilyon dolayında hesaplanıyor*

Bankalara geri ödenmeyen **"batık"** kredi miktarının çok büyük rakamlara ulaştığı, bu nedenle, bankacılık sektörünün ciddi bir sıkıntı içine girdiği belirtildi.

Bankalara geri dönmeyen kredi miktarını, bilançolarında 500 milyar olarak gösterdiklerini belirten uzmanlar, hem bu rakamın 1986 yılına ait olduğunu ve bu verilerin geri dönmeyen kredilerin tümünü kapsamadığını söylediler. Gerçek batık miktarının ise bugün 3 ile 3,5 trilyon lira dolayında olduğu belirtiliyor.

Bankaların bilançolarında yeralan verilere göre, yaklaşık 500 milyar liralık batık paranın yüzde 91'ini oluşturan 455 milyar liralık bölümünün, devlet bankalarına ait olduğu görülüyor. Batık para miktarı açısından, **Anadolu Bankası** 155 milyar lira ile başı çekiyor ve onu, 79 milyar lira ile **Ziraat Bankası**, 57 milyar lira ile **Denizcilik Bankası**, 51 milyar lira ile **Töbank**, 43 milyar lira ile **İş Bankası** ve 32 milyar lira ile de, **Etibank** takip ediyor.

Dışsatımcılara bol keseden

Geçtiğimiz yıl içinde, dışsatımcı holdinglere **"vergi iadesi"** adı altında 438 milyar 475 milyon lira tutarında **"teşvik"** verildi. Yalnızca bu yoldan yapılan teşvik miktarı, bir önceki yıla oranla böylece yüzde 56 artırılmış oldu. Bilindiği gibi, 1986 yılında, dışsatımcı holdinglere bu kanaldan verilen teşvik miktarı, 281 milyar 960 milyon lira tutarındaydı.

Yapılan açıklamada, geçtiğimiz yıl dışsatımcı holdinglere yapılan 438 milyar lira tutarındaki vergi iadesinin, bunların yaptıkları dışsatım miktarının yüzde 8,5'ini oluşturduğu belirtildi. Ancak yine bilindiği gibi, devletin dışsatımcılara verdiği teşvikler, yalnızca **"vergi iadesi"**yle sınırlı kalmıyor. Bunlara, çok düşük faiz oranlı açılan kredilerin yanısıra, yatırım ve üretim aşamalarında tanınan çeşitli ayrıcalıklarla da, önemli teşvikler veriliyor ve bu yöntemlerle, dışsatımcı holdinglerin dövizlerine yaklaşık yüzde 50 dolayında prim ödeniyor.

KİT'lerin satışına başlandı

Kamu İktisadi Teşebbüsleri'nin (KİT), özel kişi ve kuruluşlara satışına başlandı ve ilk olarak, 29 Şubat Pazartesi günü Teletaş isimli kuruluşun PTT'ye ait hisse senetleri satışa çıkartıldı. Haberleşme araçları üreten Teletaş'ın ortaklık paylarının yüzde 40'ı PTT'ye ait bulunuyor. Teletaş'ın yüzde 39'unun **"Bell Telephone Manufacturing"** adlı yabancı kuruluşa ve geri kalan yüzde 21'inin ise, öteki yerli ortaklara ait olduğu, belirtilerek, satışa çıkartılan hisse senetlerinin PTT'nin ortaklık payları olduğu kaydedildi.

Özel ve yabancı kişi ile kuruluşlar Teletaş'ın ortaklık paylarını satınalmak için başvurabilecekler. Ancak, herkese ortaklık payı satılmayacak. Bu duruma göre, herkes başvuruda bulunabilecek fakat, ortaklık paylarının kimlere satılacağına Özal hükümeti karar verecek. Bu kararın sonucu, 8 Mart 1988 tarihinde açıklanacak.

Özal hükümetinin Teletaş'ın ortaklık paylarının satışında böyle bir yönteme başvurmasının, bu kuruluşun yabancı ortağın kontrolüne geçmesini sağlamak amacına yönelik olduğu, böylece, kamu kesiminin, haberleşme sektöründen uzaklaştırılmak istendiği belirtildi.

TÜSİAD ile Özal'ın arası yine açıldı

● *TÜSİAD Başkanı Ömer Dinçkök hükümetin ekonomik politikasını çok sert eleştirdi*

Dış Borç Raporu ile araları açılan TÜSIAD ile **Özal**'ın ekonomik konulara bakış açılarının farklılığı **Ömer Dinçkök**'ün açıklamasıyla bir kez daha ortaya çıktı.

Başbakan Özal'ın **"Küçülme"** politikasını şiddetle eleştiren TÜSIAD Başkanı Ömer Dinçkök, **"Ekonomiyi şaşı görüyorlar. Şaşı olanlar, kendi şaşılıklarını kendileri düzeltirler. Gözlük takmaları gerekir"** şeklinde konuştu.

Özal'ın ekonomik politikasına karşı çıkan **Türk Sanayici ve İşadamları Derneği** (TÜSIAD) Başkanı Ömer Dinçkök, gazetecilerin **"Ecevit zamanında gazetelere ilan vererek başkaldırmıştınız, şimdi de bir eylem yapmayı düşünüyor musunuz?"** şeklindeki sorusunu ise şöyle yanıtladı:

"Biz şimdi TÜSIAD olarak ekonomiyi teşhis ediyoruz. Bu teşhislerde mutabık olmak lazım."

Açıklamasında özelikle özel sektörün değil kamu sektörünün korunmasından, kredi faizlerinin yüksekliğinden ve piyasa ekonomisinin kurallarına göre işletilmediğinden yakınan Dinçkök şöyle konuştu:

"Bunun neresi piyasa ekonomisi. Bu olsa olsa, 'Pi'si düşmüş 'Yasa ekonomisi'dir."

TÜSIAD başkanı kredi faizlerinin yüksek oluşuna değinirken de **"Bu yağmura şemsiye dayanmaz"** yorumunu yaptı.

Egeli sanayicilerden sonra

Kredi faizlerinin yüksekliğine karşı, banka kredi borçlarını ödememe tehdidinde bulunan Egeli sanayicilerin **"Sorunlar bölgesel değildir. TÜSIAD susmamalıdır"** yolundaki uyarısından sonra **Dinçkök**'ün bu sert çıkışı ilginç bir gelişme olarak değerlendirildi.

BM raporuna göre Güney Afrika'da 12 bin çocuk tutuklandı

Güney Afrika'da ırkçı rejimin yeni darbesi:

Politik çalışma yasağı

■ *Güney Afrika ırkçı rejimi 18 demokratik örgüte politik çalışmayı yasak ederek, gizli çalışmaya itiyor.*

Güney Afrika ırkçı rejiminin demokratik örgütlere politik çalışma yasağı ilanı hem ülkede hem de dünyada tepkilerle karşılanıyor.

Irkçı rejimin yeni kararı sonucu, bünyesinde 32 kuruluşu barındıran UDF (Birleşik Demokratik Cephe), en büyük sendikal birlik örgütlerinden COSATU gibi 18 demokratik örgüte politik çalışma yasağı getiriliyor. Başka bir deyişle Güney Afrika'daki legal muhalefet ve sendikal hareket gizli çalışmaya itiliyor.

Johannesburg'da ırkçı rejimin kararını binlerce öğrenci protesto etti

yaptılar. 28 Şubat günü Cape Town da St. Georges katedralinde değişik kiliselerin katılımıyla bir protesto

Karardan sonra Güney Afrika halkını vasağa karşı direnişe çağıran **Afrika Ulusal Konseyi (ANC)**, Birleşmiş Milletler üyesi ülkelere de Güney Afrika'daki demokratik hareketin yokedilmesini engellemeleri için başvurdu.

Avrupa Topluluğu hükümetleri, Isveç hükümeti, Dünya Sendikalar Birliği, Dünya Kiliseler Konseyi kararın kalkmasını talep ederlerken, Birleşmiş Milletler'de Afrikalı politikacılar ABD ve Federal Almanya'nın Güney Afrika'ya yardımlarımı eleştirdi.

Öte yandan Cenevre'de toplanan **Birleşmiş Milletler Inşan Hakları Komisyonu** 43 üyenin katıldığı oturumunda, çoğunlukla, Güney Afrika'yı kınayan 7 karar aldı. Güney Afrika rejimini insan haklarını çiğneme, terör, işkence ve çocuklara kötü muamele ile suçlayan kararlardan 4'üne Federal Al-

16 ülke yöneticisi 8'nci zirve toplantısında biraradaydı

NATO alternatif bulmakta zorlanıyor

■ *Orta menzilli roketleri yokeden anlaşmadan sonra ilk kez biraraya gelen NATO ülkeleri, zirveyi "birlik ve beraberlik" içinde bitirebilmek için çaba harcadılar*

2-3 Mart günleri Brüksel'de yapılan 16 NATO devletinin katıldığı zirve sonuçlanmakla birlikte, NATO içindeki kimi anlaşmazlık noktalarını da bir kez daha sergiledi.

NATO'nun kuruluşundan bu yana yaptığı 8. zirve toplantısı son kez altı yıl önce gerçekleştirilmişti. Üstelik 8 Aralık'ta yapılan füzeler anlaşmasının ardından ve Mayıs ayında yapılacak Reagan-Gorbaçov buluşması öncesinde NATO' nun en önemli toplantısıydı. 1966' da NATO'nun askeri kanadından ayrılmış olan Fransa'nın da zirveye katılması ayrıca önemli bir noktaydı. Tüm bu nedenlerle toplantı dünya kamuoyunun ilgisini çekti ve ikibinin üzerinde gazeteci tarafından izlendi.

Caydırıcılık stratejisine devam

Zirvede NATO'nun savunma stratejisi anlayışının gözden geçirilmesini ve 8 Aralık anlaşmasına bağlı olarak somut silahsızlanma adımlarının ele alınmasını bekleyenler hayal kırıklığına uğradılar.

Brüksel'deki NATO toplantısına katılan Başbakan Turgut Özal Reagan ve Thatcher ile de biraraya gelip fotoğraf çektirdi. Özal'ın NATO toplantısı boyunca gazetelerde yeralan fotoğraflarını görenler, "Hiç kimsenin göğsünde asılı kart yok, bizim başbakanımızda var?" demekten de kendilerini alamadılar...

Gündeme gelen bunlardı. Ancak, NATO üyeleri yeni silahlanma adımlarına hangi alanda ve ne zaman girişilmesi konusunda görüşbirliği içinde değillerdi. Ingiltere, ABD'nin yaklaşımına uygun olarak taktik nükleer silahların yeni koşullara ve gereksinmelere uygun hale getirilmesini savunuyor. Federal Almanya ise taktik nükleer silahların modernleştirilmesi konusu ancak konvansiyonel silahlar alanında atılacak bazı adımlardan ve NATO'nun nükleer savunma politikası bütünüyle değerlendiril-

Böylece, özellikle nükleer silahların modernizasyonu konusundaki farklı görüşlerin değerlendirilmesi gelecek ay Kopenhag'da yapılacak NATO nükleer planlama grubu toplantısına bırakıldı. **"Caydırıcılık stratejisi"**nin önemini vurgulayan orta yollu sonuç bildirisinde ise usta bir uslupla tüm taraflar tatmin edildi ve NATO'nun zirveden birlik-beraberlik içinde çıkması sağlandı. Bu arada Orta Avrupa' da atom silahlarından arınmış bir bölge oluşturulması önerisi hiç değerlendirilmedi ve konvansiyonel

Türkiye'nin güvenliğinin zirve sonuçlarından önemli bir şekilde etkileneceğini söylemek mümkün değildi. Nükleer taktik silahların modernleştirilmesini söylemek mümkün değildi. Nükleer taktik silahların modernleştirilmesi programının ertelenmiş olması Özal'ın bu konudaki tutumuna değil, en başta Federal Almanya olmak üzere müttefiklerin bu konuda şimdilik görüş birliğine varamamış olmalarına bağlıydı. Modernizasyon programının bir süre için ertelenmiş olması ise Türkiye'nin üzerin-

örgütlerinden COSATU gibi 18 demokratik örgüte politik çalışma yasağı getiriliyor. Başka bir deyişle Güney Afrika'daki legal muhalefet ve sendikal hareket gizli çalışmaya itiliyor.

Güney Afrika'nın siyasi halkına karşı **"savaş çağrısı"** olarak nitelenen karara demokratik örgütlerin **"zararlı ve provokatif eylemleri"** gerekçe gösteriliyor. Bu karara göre, demokratik örgütlerin, sendikaların hükümeti eleştirmelerinden, politik tutuklulara özgürlük istemelerine dek ırkçı rejime karşı ileri sürülecek her türlü talep, eylem yasaklanıyor.

Kararın açıklanmasından sonra Güney Afrika'da ilk kez kiliseler karara karşı ortak ve etkili bir çıkış

kararını binlerce öğrenci protesto etti

yaptılar. 28 Şubat günü Cape Town da St. Georges katedralinde değişik kiliselerin katılımıyla bir protesto ayini yapıldı. 12 milyon inananı bünyesinden barındıran 15 kilisenin ortak eylemine dönüşen protesto ayininden sonra aralarında Nobel barış ödülü sahibi Başpiskopos Desmond Tutu, Güney Afrika Kiliseler Konseyi Genel Sekreteri Frank Chikarse ve Dünya Reform Kiliseleri Birliği Başkanı Alan Boesak'ın da bulunduğu din adamlarının öncülüğünde büyük bir yürüyüş düzenledi. Yürüyüşü engellemek için terör estiren ırkçı rejim din adamlarını tutukladı, sorgulamadan sonra serbest bıraktı.

tıldığı oturumunda, çoğunlukla, Güney Afrika'yı kınayan 7 karar aldı. Güney Afrika rejimini insan haklarını çiğneme, terör, işkence ve çocuklara kötü muamele ile suçlayan kararlardan 4'üne Federal Almanya ve ABD karşı oy kullandılar. Karara ilişkin Birleşmiş Milletler raporuna göre Güney Afrika'da 1424'ü 12-18 yaş arasında olan 12 bin öğrenci tutuklandı. BM İnsan Hakları Komisyonu ayrıca birkaç Batı ülkesinin ve Israil'in ırkçı rejime politik, askeri ve ekonomik yardım kararını kınadı.

Zirvede NATO'nun "savunma stratejisi anlayışının gözden geçirilmesini ve 8 Aralık anlaşmasına bağlı olarak somut silahsızlanma adımlarının ele alınmasını bekleyenler hayal kırıklığına uğradılar. Tam tersine toplantıda üzerinde durulan yeni silahlanma adımları oldu. NATO orta menzilli füzeler anlaşmasının yürürlüğe girmesiyle doğacak olan **"savunma boşluğunu"** nasıl dolduracaktı? Yeni silahsızlanma adımları atılmadan önce **"caydırıcılık"** yönündeki zayıflığı gidermek gerekmiyor muydu?

deral Almanya ise taktik nükleer silahların modernleştirilmesi konusu ancak konvansiyonel silahlar alanında atılacak bazı adımlardan ve NATO'nun nükleer savunma politikası bütünüyle değerlendirildikten sonra ele alınabilir, diyordu. Toplantıda bu görüşler üzerinde tartışma acılmadığı gibi farklı eğilimler büyük bir titizlikle sonuç bildirgesine de yansıtılmamaya çalışıldı. Reagan-Gorbaçov görüşmesi öncesinde önemli olan, NATO'nun **"birlik ve beraberliğini"** ilan edebilmesiydi.

tatmin edildi ve NATO'nun zirveden birlik-beraberlik içinde çıkması sağlandı. Bu arada Orta Avrupa'da atom silahlarından arınmış bir bölge oluşturulması önerisi hiç değerlendirilmedi ve konvansiyonel silahların indirimi yönünde Varşova Paktından gelen öneriler üzerinde de hiç durulmadı.

"Türkiye basınında yapılan bazı yorumlarda **"NATO bildirisi Özal'ın istediği gibi çıktı" Türkiye şimdi rahat nefes alacak"** gibi abartmalı ifadeler yer aldı. Oysa Özal'ın sonuç bildirgesini etkilediğini ya da başta Federal Almanya olmak üzere müttefiklerin bu konuda şimdilik görüş birliğine varamamış olmalarına bağlıydı. Modernizasyon programının bir süre için ertelenmiş olması ise Türkiye'nin üzerindeki bu konudaki dayatmaların tümüyle ortadan kalkacağı anlamına da gelmiyor. NATO zirvesine birkaç gün kala Özal'ın Türkiye'deki üslerine ilişkin olarak ABD'ye önemli kolaylıklar sağlayan SEIA anlaşmasının süresini uzatan ek mektubu alelacele onaylaması bu tür dayatmalara kapıyı açıyordu.

Balkan ülkeleri dışişleri bakanları toplandı

Yugoslavya'nın çağrısıyla 43 yıl sonra gündemsiz toplanan Balkan ülkeleri dışişleri bakanları bölgesel işbirliği sorunlarını tartıştılar. 24-26 Şubat tarihlerinde Belgrad'da biraraya gelen **Yugoslavya, Yunanistan, Bulgaristan, Arnavutluk, Türkiye,** ve **Romanya** dışişleri bakanlarının basına kapalı oturumlarında ekonomik kültürel, bilimsel alanlarda ve çevre sorunları ile ilgili konularda işbirliği olanakları görüşüldü.

Beklenmedik gelişme

Türkiye'yi Dışişleri Bakanı **Mesut Yılmaz**'ın başkanlığında bir delegasyonun temsil ettiği Balkan zirvesi öncesinde sürpriz gelişme, Türkiye ve Bulgaristan arasında imzalanan ortak protokol oldu.

Son yıllarda Bulgaristan'daki Türkler sorunu nedeniyle ciddi bir biçimde zedelenen ikili ilişkiler açısından beklenmedik ama olumlu bir gelişme olarak değerlendirilen ortak protokol Mesut Yılmaz ile Bulgar meslektaşı **Peter Mladenov** arasında 24 Şubatta imzalandı. Protokolde, iki ülke arasındaki konulardaki sorunları çözmek amacıyla bir karma çalışma grubunun, ayrıca ekonomik ticaret, turizm, teknoloji ve kültürel alanlarda işbirliği olanaklarını araştırmak için de ayrı bir karma çalışma grubunun kurulması karara bağlandı

Karşılıklı dışişleri bakanlarının ziyaretlerini de içeren protokolün imzalanmasından sonra yaptığı basın toplantısında Mesut Yılmaz, **"protokolün temel unsurunun Helsinki Nihai Senedi çerçevesinde insani konular"** olduğunu söyledi. 25 Şubatta teknik konuları görüşmek üzere biraraya gelen bakanların ikinci görüşmesinden sonra, 5-14 Mayıs tarihleri arasında siyasi konuları görüşecek olan karma grubun Sofya'da diğer karma grubun da Ankara'da toplanacağı açıklandı.

Türkiye Yunanistan görüşmesi

Mesut Yılmaz, Balkan zirvesi sırasında Yunanlı meslektaşı **Karolos Papulyas**'la da bir görüşme yaptı. Iki bakanın Mayıs ayında Atina'da yapılacak olan Türk-Yunan siyasi komitesi toplantısının gündem öngörüşmesi için bir araya geldikleri bildirildi.

Ikili ve çok yönlü sorunları olan Balkan ülkelerini 43 yıl sonra biraraya getiren zirve toplantısından sonra yapılan ortak açıklamada görüşmelerin devamlılık unsuruna dikkat çekilerek, en kısa zamanda bir başka Balkan ülkesinde yeniden biraraya gelineceği belirtildi.

Israilli askerler 3 aydan bu yana çok sayıda Filistinli çocuğu döverek sakat bıraktılar

İsrail'den dünya basınına sansür

İsrail hükümeti vahşetinin dünya televizyonlarında belgelenmesinden rahatsız oldu, işgal altındaki toprakları dünya basınına kapatmak istiyor.

ABD Dışişleri Bakanı George Shultz'un Ortadoğu'daki **"Barış turları"** başarısızlıkla sonuçlanırken, Israil hükümetinin işgal altındaki topraklarda sürdürdüğü vahşete yeni örnekler ekleniyor.

Nablus yakınlarında **Kalkiliya** köyünde Israilli askerlerin 14 Filistinliyi bir barakaya kapatarak ateşe verdikleri 10'nunun diri diri yandığı, 4 Filistinli'nin ise ağır yaralandığı FKÖ tarafından dünyaya duyuruldu.

Bir Amerikan televizyon şirketi kameramanları tarafından Israil askerlerinin Filistinli çocukları döverek kemiklerini kırarken çekilen film tüm dünyada öfkeyle karşılandı.

Bunun üzerine Israil koalisyon hükümeti partilerinden **Likud**'dan bir milletvekilinin işgal bölgelerinin basına kapatılması önerisini, Savunma Bakanı **Izhak Rabin,** desteklediğini söyledi. Israil askerleri bu açıklama üzerine işgal altındaki bölgelerde uluslararası basının çalışmalarını engelleme çabalarını artırdılar.

Ayrıca Israil hükümetinin Batı Şeria bölgesinde ve Gazze şeridindeki Filistin mülteci kamplarına ve köylerine giriş çıkışları engelleme, tek tek herbirini izole etme girişimlerinin de yoğunlaştığı bildiriliyor. Israil hükümeti bu uygulama ile FKÖ'nün öncülüğünde süren direnişi kırmak istiyor. Ancak Israil hükümetinin vahşetine her geçen gün artan Filistinli ölü ve yaralı sayısına rağmen direniş sokak gösterileri, yürüyüşler, grevler şeklinde sürüyor.

Israil muhalefet güçlerinin Filistin halkıyla dayanışması da direnişle paralel olarak devam ediyor. Şubat ayının son haftasında aralarında Demokratik Kardeş Cephesi, Peace Now hareketi ve sendikalar bulunan çok sayıda demokratik kuruluş ülkeyi kaplayan bir barış yürüyüşü düzenleyerek, siyonist politikayı protesto ettiler ve hükümeti FKÖ ile barış görüşmeleri yapmaya çağırdılar.

Öte yandan ABD Dışişleri Bakanı George Shultz Ortadoğu'da sürdürdüğü **'barış görüşmeleri'**'nin başarısızlıkla sonuçlandığını itiraf etti. Filistin sorununa bir göçmen sorunu olarak bakan ve FKÖ'nü Filistin halkının temsilcisi olarak görmeyen ABD'nin yaklaşımı Israil, Mısır, Ürdün ve Suriye tarafından reddedildi. Bütün barış önerileri Israil tarafından reddedilirken, Arap ülkeleri bir uluslararası konferansa FKÖ'nün taraf olarak katılması gerektiğini belirttiler.

Karabağ sorununa çözüm aranıyor

Ermeniler, Azerbeycan Cumhuriyet'i sınırları içindeki Nagorno Karabağ Otonom Bölgesi'nin Ermenistan'a verilmesini istiyor.

Şubat ayının son haftası Sovyetler Birliği'nde Ermenistan ve Azerbeycan Cumhuriyetlerinde oldukça hareketli geçti. Ermenistan'da ve Azerbeycan sınırları içinde yer alan Nagorno Karabağ otonom bölgesinde yaşayan Ermeniler, bu bölgenin Azerbeycan'a değil Ermenistan'a bağlı olması için gerekli düzenlemelerin yapılmasını istediler ve gösteriler yaptılar.

Ermenilerin bu isteklerini inceleyen Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesi, mevcut ulusal-alansal yapının yeniden düzenlenmesi istemlerinin bölge çalışanlarının çıkarlarına aykırı ve etnik gruplar arasındaki ilişkileri zedeleyeci olarak değerlendirdi. SBKP Merkez Komitesi, Ermenistan, Azerbeycan ve Nagorno Karabağ otonom bölgesinde yaşayanları kışkırtmalara kapılmamaya, etnik grupların dostluğunun ışığı altında sosyalizmi güçlendirme yolunda hareket etmeye çağırdı. Merkez Komite ayrıca, Azerbeycan ve otonom bölge komünist partilerine durumun normale döndürülmesi için ulusal soruna Leninist açıdan yaklaşımın iyice anlaşılabilmesi ve ideolojik-politik gelişmenin sağlanması gerektiğini hatırlatarak, çalışmaların bu yönde yapılmasını önerdi.

Bölgede gelişen olayları yeniden değerlendirmek ve durumu normale döndürmek için yapılacak çalışmaları gözden geçirmek üzere ayrı ayrı toplantı yapan Azerbeycan Komünist Partisi ve Ermenistan Komünist Partisi Merkez Komiteleri, SBKP Merkez Komitesinin önerisini hayata geçirme kararı aldı. Her iki parti merkez komiteleri de **"Bu çalışmalar sırasında ulusal özellikleri, psikolojiyi göz önünde tutmak ve çalışanların çıkarlarını korumak gerektiğini"** belirttiler.

Öte yandan, Nagorno Karabağ Otonom Bölgesi Komünist Partisi ise, yaptığı toplantı sonucunda görevindeki aksamalar yüzünden Birinci Sekreter **Boris Keverkov**'u görevinden aldı, yerine Bölge Sovyeti Birinci Başkanı **Genrikh Pogosyan**'ı getirdi. Toplantıda, otonom bölgede çalışmalar yapan partinin ve hükümet yetkililerinin pasif, bekle-gör tutumu takındıkları mevcut durumu ve duyguları yüzeysel bir yaklaşımla değerlendirerek sorunun şimdiki hale gelmesine yol açtıkları ifade edildi.

Mustafa Suphi Destanı

Mustafa Suphi Destanı, sahneye nasıl uyarlandı? Ayşe Emel Mesci, Ataol Behramoğlu ve Tahsin İncirci ile Feridun Aksın, Paris'te konuştu

Durmak olmaz ki bir kez
Halk için çıktın mı yola
Demiri tavında dövmek gerek
Ucunda ölüm de olsa

Bu mısralarla sona eriyor **Ataol Behramoğlu**'nun **"Mustafa Suphi Destanı"**. Hergün kullanılan halk deyimleri sade bir biçimde ard arda getirilerek oluşturulmuş dört mısra. Şiirin simyası da burada işte. Bir tek **"halk"** kelimesi katılarak, bu deyimler öyle bir düzene oturtulmuşlar ki, kararlılığın, inancın, aklın, kendini adamanın hareket içinde anlatımı olarak yeni anlam yükleri, yeni zenginlikler, yeni bir hareketlilik kazanmışlar. Mustafa Suphi'nin yaşam serüvenini ve trajik ölümünü tüm derinliğiyle kuşatıyor; ama ölümüyle de durmuyorsunuz.

Burada, Mustafa Suphi'nin ölümünden 67 yıl sonra, geçtiğimiz Kasım ayında, Türkiye Birleşik Komünist Partisi'ni yasal olarak kurmak amacıyla ülkeye dönen iki komünist yöneticiyi nasıl anmazsınız. Çok yeni bir dünyada, çok daha değişik koşullarda. **"Demiri tavında dövmek gerek - Ucunda ölüm de olsa."**

"Mustafa Suphi Destanı", **Ayşe Emel Mesci**'nin yönetiminde, **Tahsin İncirci**'nin müziğiyle sahneye uygulandı. Önce Stockholm ve Paris'te, geçtiğimiz aylarda Hollanda'nın Amsterdam, Roterdam ve Arnen şehirlerinde oynandı. Geniş ve coşkulu bir ilgi ile karşılandı. Mart ve Nisan aylarında Batı Berlin ve Londra'da sahneye çıkarılıyor.

"Ortaya çıkan oyun ortak bir ürün olarak görülmelidir"

nu izledi. Bizi Berlin'e davet etti. Orada, P. Stein'ın tiyatrosunda N.Hikmet'in "Ferhat ile Şirin"**ini sahneledik. Bundan sonra Fakir Baykurt'un** "Sakarca"**sını. Sonra Almanya ve Hollanda turneleri. Daha sonra sahneye koyduğumuz** "Nevroz Çiçekleri" **profesyonel Kürt tiyatrosunun ilk örneği olarak nitelendi. Daha sonra, ben, İtalyan halk tiyatrosu geleneğinden yola çıkan ve bizim meddah türüne çok yakın tek kişilik bir oyunda oynadım. Türkçe adını Nazım Hikmet'ten seçtik:** "Kadınlar, Kadınlarımız.." **Bunu Haşmet Zeybek'in (günümüz koşullarına göre yeniden düzenlediğimiz)** "Düğün, Davul"**u izledi. Çeşitli seyirlik türleriyle pandomim, akrobasi ve dansın sentezini denediğim bu oyun, Hollanda** "Stagedoor Festivali"**nde eleştirmenlerin en beğendiği oyun seçildi. Sonra Yılmaz Güney'in** "Hücrem" **adlı eserinden yola çıkarak yazdığımız** "Anılar 71" **ve son çalışmamız da** "Mustafa Suphi Destanı" **oldu..."**

"Biz politik bir tiyatroyuz." diye belirtiyor Emel Mesci kelimelerin üstüne basarak. **"Belli bir dünya görüşünden yola çıkıyoruz. Tarihsel ve toplumsal gelişim süreçlerini kendi ülke özelliğimizin kurguları içinde saptayıp yerli yerine oturtmak bizim için ayrı bir önem taşıyor. Çünkü bu kurguların saptanması salt özü değil, estetiği de zenginleştirmeyi sağlıyor. Kısacası insanın ayaklarını yere bastırıyor."** Tiyatro anlayışlarını da kısaca

şekilde sahneye getirmeyi düşündüm. Bu konuda Türkiye'de hazırlanmış en değerli metin, Ataol Behramoğlu'nun Mustafa Suphi Destanı'ydı. Destanın tiyatro açısından ilgi çekici bir yanı sadece epik anlatımı değil, belli bir siyasi yorumla birlikte tarihsel bir dönemi vermesi. Bu özelliği tiyatroya uygulanabilmesi için büyük bir olanak sağlıyordu. Bizim, "İsyanlar ve Destanlar" **içerikli bir seri oyunlar hazırlama projemiz vardı. Mustafa Suphi Destanı bu projenin üçüncü ve son halkasını oluşturuyor. İlk iki bölüm "Ağrı Dağı Destanı" ve "Şeyh Bedrettin Destanı". Bu nedenle oyunun Şeyh Bedrettin'in finaliyle başlaması bir fantezi değil.** "Yağmur çiseliyor" **şarkısı, Bedrettinlerin, Börklücelerin ölümü, fakat aynı zamanda Mustafa Suphilerin doğumunu imgeler. Keder, sevinç, mücadele böylelikle içiçe geçiyor..."**

Tahsin İncirci

oyunlaştırma tasarısından söz açıp müzik yapmamı önerdiği zaman heyecanlandım." diye söze başladı. **"Konunun Mustafa Suphi olması beni heyecanlandırdı. Mustafa Suphi'ye müzik yapmak ciddi bir konu. Kısa zamanda yetiştirmemi istiyordu. Önce** "Olanaksız bu" **dedim. Sonuçta özetle söylersem, bana İsveç'te bir ev tutup içine bir piyano yerleştirdiler. Kendimi tümüyle işe vererek çalışabileceğim bir ortam hazırladılar. Böylece üç hafta sürekli olarak çalıştım. Yazdığım bir parçadan sonra akşamüstü provalarına gidiyordum. Tam bir ortak çalışma içine girdik. Geliyorum, provalar boyunca piyano çalıyorum. Onlar söylüyorlar. Bu çalışmalar içinde uymayan yanlar ortaya çıkıyor, yeni fikirler doğuyor... Tiyatroya müzik yapmak için böyle bir yöntem şart bence. Şöyle müzik yazdığım olmuştu: Örneğin sahneye konacak metni bana getiriyorlar,** "buna bir müzik yaz" **diyorlardı.** "Şunu şunu şarkı olarak yazacaksın" **diyorlardı. Bunlar iyi şeyler değildi demek istemiyorum. Ama en iyi yöntemi "Mustafa Suphi Destanı ile gerçekleştirdik."**

Ataol Behramoğlu: "Mustafa Suphiler olayı, yazılmaya hazır bir konu olarak bekliyordu"

Ataol Behramoğlu ile gerilere, önce destanının yazılış serüvenine sonra Mustafa Suphi olayına gidiyo-

Bu bizim yakın tarihimizde çok önemli bir olay. Mustafa Suphi hakkında birşeyler yazabilmek için bütün bu tarihsel olayları incelemeliyim, bu olaylar içinde onun gerçek yeri nedir, görebilmeliyim. Korkunç zorluklarla karşılaştım. Sayfalarca not aldım... Olayların yoğunluğuna bakınca Osmanlı İmparatorluğu'nun çöküşü, Kurtuluş Savaşı, çete hareketleri, Sovyet devrimi...Hepsi başlı başına bir destan konusu. Bir olaylar yumağı içinden bir yandan bir insanın hayat çizgisini izlemeye çalışırken, bir yandan da o dönemin tarihsel olaylarını akıtmaya, bunlar arasında bir denge kurmaya çalıştım. Söz gelimi bugün, 2. Wilhelm'in Osmanlı topraklarına gelişi ile Mustafa Suphi adının yanyana gelmesi bize olağan görünüyor. Ama ben çalışmaya başladığım zaman böyle bir yaklaşımın izi bile yoktu. Mustafa Suphi yalnızca Mustafa Suphi olarak görünüyordu. Bütün bu tarihsel kaosu yaşamış biri değildi sanki. Ben bu kaosu kavramaya çalıştım. O kaosun en can alıcı noktalarını birbirine bağlamaya çalıştım. Her olayı o ölçüde işlemeliyim ki birbirinin önüne geçme-

kının çarpıcılığının M.Suphi'nin bilimsel ve eylemci kişiliğini gölgede bırakmaması için... Ama aynı zamanda bu çarpıcılığı da göstermek istedim...Bu karşıtlıkta bugün de içinde yaşadığımız bir dram var. Yani kafa ile eylemin buluştuğu noktayla, serüvenci, darbeci anlayışın çatışması.

"Mustafa Suphi'nin bireysel kişiliği hakkında bilgiler hemen he-

Ataol Behramoğlu

koca 'İttihat Terakki' **kitabında sadece üç cümle var. Sinop'tan birlikte kaçmışlar. Orada** 'jandarma yüzbaşısını bastonu ile dövdü' **diyor M. Suphi için.** 'Ataktı, cesur ve inatçıydı' **sözünü ben, Ahmet Bedevi Kuran'ın tanıklığından çıkarak yazdım. Ama genel olarak sezgilerimden yola çıkarak birşeyler çıkarmaya çalıştım bu konuda. Daha sonra ortaya çıkan tek tük bilgilerse bu sezgilerimi doğruladı...**

Toplumsal kişiliğine gelince, araştırmaya girdiğim zaman bazı ipuçları bana şunu gösterdi: Mustafa Suphi herşeyden önce yerli bir insan. Türkiye toplumunun yarattığı biri. Şematik bir insan değil. Mesela Hasan Amca "Nizamiye Kapısında" **diyor ki:** "O sırada içimizde iktisattan anlayan birkaç kişi vardı. Mustafa Suphi bey, Cavit Bey gibi adamlar." **Şimdi Mustafa Suphi Paris'ten dönüyor, Osmanlı Sosyalist Fırkası'na giriyor. Oradan kısa bir süre sonra ayrılarak "Milli Meşrutiyet Fırkası" diye bir parti kuruyor. "Milli Anayasa" diye bir düşünce atıyor ortaya. Türkiye'de kitabı** "Vazife-i Temdin" **konusunda yayınlar yapıldı. Benim bildiğim ka-**

larında Batı Berlin ve Londra'da sahneye çıkarılıyor.

"Ortaya çıkan oyun ortak bir ürün olarak görülmelidir"

Eserin üç sanatçısı ile bir gösterinin bitiminde konuşuyoruz. Seyircilerin coşkusunun verdiği heyecanı yaşıyorlar. Ataol Behramoğlu şöyle değerlendiriyor destanın oyun olarak sunuluşunu: **"Sahnede karşıma çıkan** 'Mustafa Suphi Destanı' **oyunu, destanda varolan ögelerin görsel açıdan yorumunda, kimi zaman destanı da aşan görüntüsel ve ritmik karşılıklara ulaşmıştır. Ve destanın yorumuna yenilikler getirmiştir. Benim için heyecan verici ve zenginleştirici bir yaklaşım sözkonusu. Müziksel yorum için de aynı şeyi söyleyebilirim. Son derece etkileyici bir müziksel yorum. Dolayısıyla sonuçta ortaya çıkan ürün, üç insanın, yazar olarak benim, yorumcu, sahneye koyucu ve kareograf olarak Emel'in, besteci olarak Tahsin'in ve kuşkusuz halk oyuncuları topluluğunun ortak ürünü olarak görülmelidir."**

Ayşe Emel Mesci: "Biz politik bir tiyatroyuz, belli bir dünya görüşünden yola çıkıyoruz"

Ayşe Emel Mesci önce **"Halk Oyuncuları"**nın kuruluş serüvenini anlatıyor: **"Topluluğumuzun çekirdek kadrosunu oluşturan arkadaşlarla yaklaşık onbir yıldır birlikte çalışıyoruz. İstanbul Şehir Tiyatroları'nda başlayan ortak bir çalışma ve mücadele geçmişimiz var. 1980 darbesini izleyen günlerde ben görevimden istifa ettim. Kimi arkadaşlarımız işten atıldı. Daha önce Şehir Tiyatrolarında sahneye konan bir oyun nedeniyle haklarımızda kovuşturma açıldı. Evlerimiz basıldı. 1980 sonlarına doğru İsveç'e geldim. Orada yaşayan Tuncel Kurtiz'le birlikte, 12 Mart döneminde kapanan ve kurucularından birinin de Kurtiz olduğu "Halk Oyuncuları" geleneğini canlandırmaya karar verdik. Sahnelediğimiz ilk oyun Güngör Dilmen'in "Kurban"ıydı. Ünlü Alman tiyatrosu** 'Schaubühne'**nin yönetmeni Peter Stein o sırada İsveç'teydi. Oyu- içinde saptayıp yerli yerine oturtmak bizim için ayrı bir önem taşıyor. Çünkü bu kurguların saptanması salt özü değil, estetiği de zenginleştirmeyi sağlıyor. Kısacası insanın ayaklarını yere bastırıyor."** Tiyatro anlayışlarını da kısaca şöyle özetliyor: **"Dünyada tiyatronun gelişim süreci içinde** Stanislavski-Meyerhold-Brecht **sentezinden oluşan bir kanal var. Bir de Ortadoğu ülkelerinin geleneksel**

Ayşe Emel Mesci

halk tiyatrosu mirası üzerinden yükselen ikinci kanal. Bizim çabamız bu iki kanalın sentezini yapabilmektir. Dikkat edilirse bu oyunun bazı sahnelerinde bizim geleneksel tiyatromuzdan örnekler vardır."

Destanı sahneye koymaya kendini yönelten nedenler konusunda ise şunları söylüyor Emel Mesci: **"Mustafa Suphi ve 15'ler girişimi geleneksel aydın eylemciliğinden sosyalist mücadeleye ilk kopuşu, do-**

"Mustafa Suphi olayını günümüzle bağlantılı bir şekilde sahneye getirmeyi düşündüm"

layısıyla Türkiye devrimci hareketinin de ilk halkasını oluşturuyor. Biliyorsunuz başlangıç konakları çok önemlidir. Onların önemi, sonraki mücadele açısından belirli izler bırakmalarından geçiyor. Bu yüzden içinde yaşadığımız dönemi de dikkate alarak Mustafa Suphi olayını günümüzle bağlantılı bir

Tahsin İncirci

Tahsin İncirci: "Mustafa Suphi'ye müzik yapma önerisi beni heyecanlandırdı"

Kendisinin daha çok Batı Berlin İşçi Korosu çalışmaları ile ilgili olarak, devrimci alanda müzik yapan, koro çalıştıran bir müzikçi olarak tanınmış olduğunu söyleyen Tahsin İncirci, müzik stilini **"en genel çizgileri ile Cumhuriyet döneminin, başlarında Ahmet Adnan Saygun ve daha başkalarının bulunduğu çok sesli çağdaş Türk Müziği sanatının bir devamı"** olarak tanımlıyor. Mustafa Suphi Destanı'nın müziği konusunda ise şunları söylüyor: **"Ben belli bir**

"Birleşirsek başarılı şeyler yapabiliyoruz"

yöntemle çalışıyorum. On yıldan beri birlikte çalıştığım bir enstrümantal grubum var. Çoğu Almanlardan oluşuyor. Mustafa Suphi Destanı sözkonusu olunca onları dikkate aldım. Bu çalışmada bir çeşit "oda orkestrası" **çapında bir müzik ortaya çıktı. Şarkılar yoğunlaştı. Salt tiyatro müziği söz konusu ise, çalışma onun boyutlarını aştı. Bu müzik, müziği ve şarkıları ile bir konserin bölümleri olabilir. Yani ben bu çalışmayı, metni tamamlayan, onun gücünü artıran bir müzik yapma yaklaşımıyla ele almadım. Bir müzik olacaksa onun bir bütünlüğü olmalı. Girişten başlayarak sonuna kadar bir yay çizmeli. Bu isteğim bu müzikle gerçekleşti. Bu tür çalışmalar daha geniş bir kadroyla yapılsaydı ne iyi olurdu diye istiyor gönlüm. 20-25 kişilik kadrolarla. Ama en azından bu da başarılı bir sonuç. Biz, Avrupa'da yaşayan sanatçılar olarak, bir takım ayrılıkları, bir kenara bırakırsak, sanat için iyi birşeyler yapmak için birleşebilirsek, yalnız kendi insanlarımızı değil, Avrupa'da işten anlayan insanları da heyecanlandırabiliyoruz. Bunu yaşadık ve gördük."**

Tahsin İncirci: **"Ayşe Emel Mesci,**

Ataol Behramoğlu ile gerilere, önce destanının yazılış serüvenine sonra Mustafa Suphi olayına gidiyo-

çalıştım. O kaosun en can alıcı noktalarını birbirine bağlamaya çalıştım. Her olayı o ölçüde işlemeliyim ki birbirinin önüne geçme-

Ataol Behramoğlu

Tahsin İncirci, Ayşe Emel Mesci ve Ataol Behramoğlu, "Mustafa Suphi Destanı"nın müzik çalışmaları sırasında

ruz. 1970'li yılların başında destan için yazdığı ilk şiirleri Paris'te bana okumuş olduğunu hatırlatıyorum. Sonra 1979'da basılıyor kitap. 9 yıllık bir çalışma.

"Mustafa Suphiler olayı yazılmaya hazır bir konu olarak bekliyordu..." diye başlıyor sözlerine. **"1970'li yılların başlarında bir destan için çalışmaya başladığımda kısa zamanda şunu kavradım: M. Suphi'yi ve Türkiye işçi sınıfı hareketini yalıtlanmış olarak değil, bütün o dönemlerin, gerek Osmanlı İmparatorluğu'nun gerek Türkiye ve gerekse dünya olaylarının bütünü içinde ele almak gereklidir. Çalışmanın içeriğe ilişkin bir özgünlüğü varsa bence bu noktadadır... Ben destana çalışmaya baş ladığımda bu konu üzerine pek az, bölük pörçük şeyler biliniyordu. Sol'daki bilgiler birkaç sayfada özetlenmiş şeylerdi. Paris'e gelmiş, Sorbonne'da okumuş, dönmüş, sürgüne gitmiş, Komünist Partisi'ni kurmuş, dönmüş, öldürülmüş... Fazla derinliğine inilmemiş. Yani bir imaj, bir simge daha çok. Kemalist ve liberal diye nitelendirilebilecek kimi çevrelerde yapılan araştırmalar ise** "dışardan gelen sol" **diye özetliyordu onu. Ama ben destana başladıktan kısa bir süre sonra şunu gördüm:**

sin... En önemlisi Mustafa Suphi'nin yaşam çizgisi bu olaylar kargaşası içinde ezilmesin, tersine anlam kazansın... Örneğin şunu itiraf edeyim: Enver Paşa'nın Bab-i Ali baskınını yazarken, aynı şiir içinde bu olayla M.Suphi'nin Dar-ül Muallimin ve Mekteb-i Sultani hocalığı arasında dengeyi kurmakta çok güçlük çektim. Bab-i Ali bas-

"Mustafa Suphi, herşeyden önce yerli bir insan: Türkiye toplumunun yarattığı biri"

men yok gibi" diyor, Ataol Behramoğlu. **"Ahmet Bedevi Kuran'ın kos-**

süre sonra ayrılarak "Milli Meşrutiyet Fırkası" diye bir parti kuruyor. "Milli Anayasa" diye bir düşünce atıyor ortaya. Türkiye'de kitabı "Vazife-i Temdin" **konusunda yayınlar yapıldı. Benim bildiğim kadarıyla Türkiye'de yeni sömürgecilik konusunda ilk düşünce oluşturanlardan biri. Bütün davranışları, kişiliği ile o zamanın ilerici Osmanlı aydınlarından biri ve öncülüğü olan biri. Bilim ve eylemi buluşturmuş bir insan. Bundan sonraki eylemi de, yani önce ittihatçı sempatizanı olup sonra ittihatçılara karşı çıkması, Paris'ten Jaures'den etkilenerek dönmesi, Sinop sürgününden Sivastapol'a çıktıktan sonra (1916 yılında yanlış hatırlamıyorsam) Rus Sosyal Demokrat Partisi'nin Bolşevik kanadına giren adam, daha önceki oluşmasının ve davranışlarının çok mantıksal bir sürecinin devamı olarak bu noktaya varan bir adamdır. Ve bu anlamda Mustafa Suphi'nin kişiliği ile Türkiye yakın tarihinin ayrılmaz bir parçasıdır.**

Destan'da sonuç olarak iletmek istediğim bir mesaj varsa budur. Sonunda Türkiye'ye dönüşünü vurgularken "Gitme kal kardeşim bu gece..." **sözleriyle başlayan şiirde şunu anlatmaya çalıştım: Mustafa Suphi bütün yaşamı boyunca ülkesine dönük olarak yaşamış bir kişidir ve tarihin belli bir momentinde Türkiye'ye dönmek onun için kaçınılmaz bir olaydır. Çünkü bütün siyasi çizgisi bunu doğruluyor."**

Mustafa Suphi Destanı'nı canlandıran Halk Oyuncuları selamda

8 ciltlik "Sosyalist Kültür Ansiklopedisi"ni dilimize kazandıran **ATİLLA TOKATLI'**YI YİTİRDİK

Keşke o ölmeden, başardığı büyük işi bu sayfalarda anlatabilseydik, olmadı. Onu yitirdikten sonra yazmak insana garip bir hüzün veriyor. Yapılan hatayı acele kapatma telaşı gibi.

Neler yapmıştı Atilla Tokatlı? 1960'dan başlayarak: **"Sosyalizm Nedir?"** derlemesinden Ilya Ehrenburg'un **"Paris Düşerken"** adlı romanlarına dek birçok teori ve edebiyat ürününü dilimize akıcı üslubu ile o kazandırmıştı. Yeni bir çeviri yayınlanır yayınlanmaz, bunun yazarı Tolstoy bile olsa, kapağı açılıyor, çevirmenine bakılıyordu. Hasan Ali Ediz, Vedat Günyol gibi Atilla Tokatlı'nın adı da aranan üç-beş isimden biri oluyordu. Çeviri deyip de geçmemek gerek. Dört duvarla çevrili odanıza dünyanın penceresini açan bir olay. Eğer çevirmen pencereye buzlu cam takmışsa, herşey bulanık görünebiliyor. İşte Atilla Tokatlı bunun tersini yapıyor, pencereye cam bile takmadan dünyayı bize açıyordu. Tüm renkleri, güzellikleri, kokusu ile hissedebiliyorduk...

Tam 120 kitap kazandırdı dilimize. Sekiz ciltlik **"Sosyalist Kültür Ansiklopedisi"**nin ilk beş cildini de o hazırladı. **"Denize İnen Sokak"**, **"Gel Barışalım"** adlı filmleri yönetti. Atıf Yılmaz ve Kemal Tahir ile birlikte çeşitli senaryo çalışmalarına katkıda bulundu. Dost sofralarından da hiç eksik olmadı, "Dünyayı dost sofrası bildi."

Daha sayamadığımız işleri de düşününce insan kendi kendine sormak zorunda kalıyor. Acaba 100 yaşında mıydı? Yoksa bu kadar iş nasıl başarılırdı? Hayır! Atilla Tokatlı 1932'de Denizli'de doğmuş, Galatasaray Lisesi'ni bitirdikten sonra 1960'da Paris Sorbonne Üniversitesinde eğitim görmüş ve yurda dönmüştü. Yoğun çalışması 1960'tan sonra başladı. 27 yıl gibi kısa sürede başardı tüm yaptıklarını. 24 saate ayarlı bir makine gibi çalışarak büyük bir kültür hazinesi bıraktı bize. Rahat uyusun.

Berlin Film Festivali'nden izlenimler

Mehmet SEVDA

Berlin'de sosyalist filmlerin başarısı

KIZIL MISIR TARLASI

Yönetmen Zhang Yimou

50 milyonun üstünde film seyircisi bulunan Çin Halk Cumhuriyeti yurttaşı 37 yaşındaki genç yönetmen **Zhang Yimou**, **"Ben dünyanın en fazla sinema izleyicisi olan bir halkın temsilcisiyim"** diyor, **'Altın Ayı'**yı ülkesine götürürken. Ardından **"Bu ödül bize daha rahat çalışma, daha fazla hareket ve özgürlük sağlayacaktır"** diye ekliyor. Nitekim birinci olan kendi filmi de, birçok ülkede yaşanan ortak yazgıları ve Pekin'deki **"Merkez Film Bürosu"** denilen sansür duvarlarını aşıp gelmişti Berlin'e.

İlk kez birincilik alan Çin'in yanısıra öteki ödüller açıklandığında, izleyiciler ve eleştirmenler şaşkınlığa uğruyor, dedikodular alıp başını gidiyor. Her yıl yarışma sonunda aynı atmosfer yaşanıyor. Ama, kim ne derse desin bir gerçek teslim ediliyor: Sosyalist sinema olanca ağırlığıyla Berlin'de kendini hissettiriyor. Jüri özel ödülüyle ikinciliği alan Sovyet yapımı Aleksandr Askoldov'un **"Komiser"**iyle, en iyi erkek oyuncu ödülüyle Demokratik Almanya ve en iyi senaryo ödülünü alan Polonya yapımı **"Krol Ana"** ile başarı kanıtlanıyor. **"Gümüş Ayı"**lı Arjantin filmi **"Borç"**un dışında en iyi yönetmen (Ay Tutulması'yla Norman Jewison) ve en iyi kadın oyuncu (Haberler'de Holly Hunter) ödülleri festivalde 7 filmle boy gösteren ABD'ye kalıyor.

Birinciliği tartışılmasına karşın, çarpıcı sahneleriyle herkesi etkileyen bir film...

Biz birinciliği alan Çin filmine dönelim. Yönetmen Yimou, geçen yıl Tokyo'da en iyi oyuncu ödülünü alan genç sinemacı, ilk yapıtı olan Kızıl Mısır Tarlası'nda renklerin -daha doğrusu kızıl renginin- senfonisini çekmiş sanki. Filmin adıyla başlayan **"kızıl"** rengi, herşeyi, herkesi sarıp sarmalıyor. Son derece akıcı bir anlatım tutturan Yimou, sembolik örgü ve imgelerle izleyiciyi şaşkına çeviriyor, koltuğuna çiviliyor sanki. Kızıl, salt Çin devrimini ve yeniden doğuşu simgelemekle kalmıyor, aynı zamanda taşınan sedyeden, gelinliğe ve ayakkabıya, mısır tarlasından, genç kızlık kanına dek yaşamın en ufak ayrıntılarını simgeleyen bir renk, bir devinim oluyor.

Perde, dört güçlü erkeğin, kızıl bir sedyede taşıdığı bir gelinin görüntüsüyle açılıyor. Bir eşek karşılığında varlıklı mısır tarlaları sahibi bir ihtiyara satılmış gelini menziline götüren kafile, uçsuz bucaksız mısır tarlalarında eşkiyalar tarafından saldırıya uğruyor. Bu arada sedye taşıyıcılarından biri, gelini koruyarak kaçırıyor... Ve eşkiyalar ülkeyi kasıp kavururken, Japonlar da istilaya girişiyor...

Şimdiye dek karate filmleri ve birkaç politik gerçekliği dışında pek iyi tanımadığımız Çin'i ve sinemasını merak edenlerin kaçırmaması gereken bir film, Kızıl Mısır Tarlası. Yakında Avrupa çapında gösterime girmesi beklenen film, 1930'lu yıllarda Japon istilasına uğrayan Çin'i ve o dönemin insan manzaralarını olağanüstü bir dil ve görüntülerle belleklere yerleştiriyor.

"Hoang Gaoliang-
Kızıl Mısır Tarlası"
Yönetmen: **Zhang Yimou,**
Oyuncular: **Gong Li, Jian Wen**
ÇHC-1987, 90 dakika

kısa...kısa...kısa...

Muhabbet Resitali sürüyor

Dursun Akçam Ludwigshafen'deydi

Türkiyeli işçilere yönelik çeşitli kültürel etkinlikler yapan Ludwigshafen Halkevi'nin konuğu olan ünlü yazar Dursun Akçam, Almanca ve Türkçe olarak yazdığı **"Alamanya Ocağı"** adlı kitabından bölümler okudu. 20 Şubat günü çok sayıda Türkiyeli sanatseverin katılımıyla yapılan sohbet toplantısında yazar Akçam, içinden bölümler okuduğu kitabının yanı sıra diğer kitapları yazarken de temel aldığı konulara değindi ve soruları yanıtladı. Uzun süredir yurtdışında yaşadığını anlatan Dursun Akçam uygun bir zamanda ülkesine dönmek istediğini dile getirdi.

Gelsenkirchen'de karikatür sergisi

Gelsenkirchenliler, 22 Ocak ile 18 Şubat tarihleri arasına Hürriyet Gazetesi Simavi Vakfı'nın düzenlediği Karikatür Sergisini izleme olanağı buldular. Bir ay boyunca Revierpark Nienhausen salonlarında yer alan karikatür sergisi, 18 Şubat günü Şinasi Dikmen'in yazdığı ve **Knobi Bonbon** Kabare grubu ile birlikte oynadığı "Frisch Intergriert" adlı güldürü ile sona erdi.

Diğer yandan, bilindiği gibi Gelsenkirchen kentinde 30 bin dolayında yabancı işçi yaşamakta. Bu 30 bin yabancı işçinin 20 binini de Türkiyeliler oluşturuyor. Bu kadar çok yabancı işçinin yaşadığı kentin belediyesinin, onların kültürel çalışmalarına maddi katkıda bulunmaması ve bütçesinden ödenek yapmaması yerel demokratik kuruluşlarca eleştiriliyor.

Ketino KUPATADZE

Ketino Kupatadze Tiflis'te lise öğrencisidir. Şiire on yaşında başladı. Yazdıkları bir çok dergide, gazetede yayımlandı. **"Genç Bilginler"** adlı Rusça kitapta yeni bir matematık formülüyle ilgili makalesine yer verildi.

8 MART

8 Martı kutlarım yürekten
Hep kutlamıyor muyum zaten?
En derin duygularla
En iyi dileklerimi iletiyorum gene
Anaların başörtüsüne benzer
Mutluluk diliyorum size
Sizler için şarkılar söylüyorum
Burada, her yerde
Ellerinize kapanıyorum
Nasırlı, çalışkan ellerinize
Her zaman önlerdesiniz
Büyük tanrılardan bile
Sizin çabalarınızla
Kadınlığınızla
Yeniden aldık
Yüksek yüksek tepeleri
Her zaman gerçekleşsin
Çocuklarınızın başarısı
Her zaman doldursun dünyayı
Neşeli gülüşleriniz

Çeviri: F.Baykurt

Uç Güvercin

Ak güvercin, güvercinim
Hergün yemlediğim
Verdiklerimi ye gaganla
Yemlerimi yiyenlerin önderi ol
Uç git öte yakasına okyanusun
Biliyorsun buralarda işin bitti
Git söyle savaş isteyenlere
Öyle bir niyetimiz yok
Götür Lia'nın Irma'nın ve Ketino'nun
selâmlarını
Anlat açık seçik

Uçmaktan yorulursan eğer
Usulca dur, dinlen biraz
Ama ne olur ulaş menzile
Hem de çabuk ol
Yoksa gecikirsin
Ben beklerim dönüşünü burada
Saçlarımı topuklarıma değin uzatırım
Toplarım akranlarımı
Eşi dostu bütün mahalleyi
Yükseğe, güneşe çekerim bayrağı

Bulamazsan eğer barış olanağı
Sırıtarak gelen savaşa
Açık saçık söyle güvercinim
Söyle benim Ketino'm seni istemiyor

Güvercinim, güzel renklim; benim iyi'm
Yarın sabah geldiğinde
Kahvaltıya yanıma
Dikkatle dinle beni
Senden barış isterim

Çeviri: A.Çetinkaya-F.Baykurt-

Muhabbet Resitali sürüyor

Yavuz Top'la bir söyleşi

Güven PAMİR

Muhabbet dilimizde köklü bir sözcük. Samimi bir sözcük. Muhabbet üstüne deyimlerimiz var: Muhabbet kahvesi, muhabbeti tatlı, muhabbet türküleri...

Muhabbet türküleri konserinde, duyuruda belirtildiği gibi, **"yüzyıllardan beri tüm zorluklara rağmen zalimin zulmüne karşı olmuş, iyi ve güzelden yana, Anadolu insanının sevdasını ve hasretini dile getiren, acılarımızı ve umutlarımızı nakış nakış işleyen, kuşaktan kuşağa günümüze gelen ezgilerimiz..."** Yavuz Top, Muhlis Akarsu ve Musa Eroğlu'nun sazı ve sesiyle dile geliyor.

Yavuz Top, muhabbet eder gibi sazını ve sözünü bitirdikten sonra, sahne arkasında kendisiyle ayaküstü yaptığımız kısa söyleşide, sorularımızı şöyle yanıtladı:

Türkiye Postası: Muhabbet üçlüsü, nasıl bir araya geldi?

Yavuz Top: Türkiye'de Arif Sağ, Muhlis, Musa ve ben, saz çalan, ama devamlı ayrı olan kişilerdik. Sohbetlerde biraraya geliyorduk. Çalışmada ayrıydık. Hepimiz tek tek kaset yapıyorduk. Kimi sohbetlerde bazı dostlarımız, örneğin, Oğuz Aral, Vedat Türkali **"Hepiniz birlikte neden birşeyler yapmıyorsunuz?"** diye soruyorlardı. Bu gibi eleştiriler, öneriler, hatırlatmalar bizleri böylesi bir çalışmaya ittı. Ve böylece yaklaşık 5-6 yıldır da birlikte çalışıyoruz. Arif Sağ milletvekili oldu. Belli nedenlerle şu anda birlikte değiliz.

Türkiye Postası: Kasetleriniz ne kadar satıyor?

Yavuz Top: 400 bin ile 500 bin arası satıyor.

Türkiye Postası: Müziğinizde yeni aşamalar, yeni sentezler, yeni düşünceler var mı? Bu konuyu biraz açar mısınız?

Yavuz Top: Türkiye'de **ilk çok sesli** çalışmalarım gerek radyoda, gerek TV'de başlamıştı. Bu çalışmalar içinde, halk müziği kontrbası, violenseli, yaptım. Halk çalgılarından oluşan bir halk müziği orkestrası kurdum.

Yani müziğimizin çok sesliğe kavuşması için birtakım çalışmalar içindeyim. Çok sesli ulusal müziğimizi oluşturmak zorundayız, diye düşünüyorum.

Türkiye Postası: 2 ay sürecek, 13 değişik yerde konserleriniz var. Binlerce göçmen işçi sizleri dinleyecek. Ne hissediyorsunuz?

Yavuz Top: Herşeyden önce her sanatçı gibi, takdir istemek hakkımız. Halkla, işçilerle bütünleşmek isteriz. Çalışmalarımız zaten halk içindir. İsteriz ki, halktan da olumlu tepki alalım.

Türkiye Postası: Sizin eklemek istediğiniz noktalar var mı?

Yavuz Top: Yaptığımız müzikte, söylediğimiz türkülerde hiçbir şekilde **şoven maksat** gütmüyoruz. Alevilik, bir kültürdür. Bu kültüre saygılı ve bizden sonraki kuşaklara bunun aktarılmasında bir araç olmak görevimizdir.

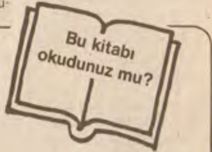
Hiçbir şekilde istismarcılık söz konusu değildir. Taşlaması, hicvi, güzellemesiyle en güzel şekilde kültürümüzün insan kesitinin her yönünü ortaya koymaya çalışıyoruz.

Musa Eroğlu, Muhlis Akarsu ve Yavuz Top

MUHABBET RESİTALİ

12 Mart/BERLIN (18.00)
Dadaş Düğün Salonu, Stromstraße 11-17
13 Mart/HANNOVER (15.00)
Stadtpark Beethovensaal
Theodor-Heuss Platz 1-3
19 Mart/NEU-ULM (18.00)
Isehalle, Burlothingen
20 Mart/AUGSBURG (15.00)
Reischlesceh Wirtschaftschule
Alter Postweg 86a
26 Mart/KÖLN (17.00)
Volkshochschule am Neumarkt
27 Mart/NÜRNBERG (15.00)
Festsaal des TSV 1846
Obere Turnstraße 8-10
2 Nisan/HAMBURG (18.00)
Markthalle, Klosterwall 9-21
3 Nisan/BREMEN (15.00)
Niederdeutsches Theater
Waller Heerstraße 165

DAĞLARIN SULTANI
-Dursun Akçam-

Dursun Akçam'ın yeni romanı **"Dağların Sultanı"** yayınlandı. Romanı okuduktan sonra keşke adı **"ŞITO"** olsaydı diye düşünüyor insan. Nasıl başlamış **Dursun hoca** diye şöyle bir kapağını açıveriyorsunuz, roman yakanızı bırakmıyor, bitiriyorsunuz.

Yüce dağlara sığmayan o dayanıklı, o yarlıyaraşıklı Kürt yiğidi **"Şito"**, yaşlı ve alkolik kadınların mesken tuttuğu bir Alman kahvesine sığmış. **"İki sivil, iki cenderme, bir subay öldüren"**, İran, Irak, Suriye, Almanya demeyip evinin kapılarını açar gibi sınırları aşıp geçen **"Şito,** sarhoş kadınların maskarası oluyor.

Kürdistan dağlarında ünlendiği kadar Almanya'da da ünlenmiş **"Şito"**. Yoksulu, yetimi, ilticası kabul edilmeyeni ona koşuyor.

– Aman Şito, yaman Şito Türk cendermesinin eline düşürme beni diyor. Düşürmüyor Şito. Elinin altındaki alkol tutkunu kadınlarla evlendiriyor onları. Küçük bir komisyon alarak sürdürüyor geçimini. Başına türlü belalar geliyor. Adı **"pezevenk"**. Yakın köylüleri, hemşerileri ilgiyi, ilişkiyi kesiyor onunla. **"Yiğit insanlarını Türk cendermesinden kurtarmak"** büyüklüğüne sığınıyor o.

Aslında herkesin başka boyutlarda yaşadığı, yaşayabileceği müthiş bir dramı sergiliyor **Dursun Akçam.** Roman bir günde geçiyor. Amcası **Halo Mirzo**'nun elden yolladığı mektubu **Şito** evde beklerken geri dönüşlerle yaşamı anlatılıyor. Mektup da geliyor, roman da bitiyor. Ama ne mektup! **Halo Mirzo**'nun mektubunda ne var diye, siz merak ederken, **Dursun Akçam** arkadan göz kırparak romanını okuttuveriyor. Ufak tefek aksamalar, yazım-dizgi hataları da var romanda. Bir çırpıda düzeltilebilecek şeyler. Gecikerek de olsa Ortadoğu'nun yayınladığı romanın kapak resmini Yüksel Çağlar yapmış.

Bir güzel insanımız bir yarısı **Sühan dağı**, bir yarısı **Cafer Meran.** Eline sağlık **Dursun Akçam.**

Yücel Feyzioglu

NE DEDİLER?

"Turizm mevsimi sona erdiğinde tuvaleti kilitlediler. Anahtarlarını da Urfa'ya götürdüler. Bir anahtar bizde kalsın dedik, ama vermediler." **Tek tuvaletli Harran'ın Muhtarı**

"Vatandaşın cebinde para çok Ekmeğini de aşını da alıyor. Hatta ayın ortasında şirketlere ortak olacak parayı bile buluyor. Para olmasa bunları nasıl yapar." **Devlet Bakanı Kazım Oksay.**

"Maalesef şimdiki öğretmenlerde hiç iş yok" **Cumhurbaşkanı Kenan Evren**

"Bakan oğlu olduğum için değil, Naim'e olan benzerliğim yüzünden havam büyük oluyor" **Bakan Hasan Celal Güzel'in oğlu Mustafa Güzel**

"Kadın hakları şöyle savunulmalı: Entellektüel kadınlar

Foto: **Murat ÇERİŞAKAR**

BERLİN'DEKİ TÜRKİYE

Akşam üstleri cıvıl cıvıl Boğaz. Kuzguncuk, Rumeli Hisarı, Kanlıca... İnsanlar atıverirler kendilerini sahile. Bir yanda oltalar salınır denize, bir yanda çekirdek çıtlatılır. Bahar güneşi sıcacık ısıtırken içinizi, gemilerin sahile vuran dalgaları ıslatır ayaklarınızı.

Bu fotoğrafı görünce bunları anımsadık. Bir de geminin üstünde Kreuzberg yazmasa...

Çöp mü, trafo mu?

"Adam sivil giyimliydi. Yanında yabancılar da vardı. Bir trafo fabrikası kurmak istediklerini söylediler. Adamın asker olduğuğunu öğrenince güvenimiz arttı. Fabrika kurmasına izin verdik. Meğerse çop tesisi kuracaklarmış. Kandırıldık..." Bir Alman şirketinin Büyüktemiz firmasıyla birlikte Tavşanlıda özel çöp yakma tesisi kurmak istediğinin ortaya çıkması üzerine Tavşanlı Belediye Başkanı *Fevzi Coşkun* gazetelere böyle

13. SAYFA

Yanlış hesap Bağdat'tan döner

Özal'ın İran seyahati bir yanıyla da İran-Irak savaşını sona erdirmeye yönelik arabuluculuk olarak lanse edildi.

Edildi ama, hiç de öyle olmadığı görüldü.

Özal'ın bulunduğu sırada Tahran gece-gündüz denilmeden sürekli bombalandı.

Oysa, Özal Tahran'a giderken Bağdat'a bir mesaj gönderip, "Orada olduğu müddetçe bombalanmamasını" rica etmişti.

Iraklılar, Özal'ın bu nazik ricasına uymamalarının gerekçesini İran'ın bombalamasına misilleme yapmak zorunda kalmakla açıkladılar.

Peki bu durumda Özal'ın "barıştırma" gayretleri sona mı erecek? Sanmıyoruz. Başbakanımız Brüksel dönüşü bu kez de Bağdat'a gider, Iranlılar da Özal oradayken Bağdat'ı bir güzel bombalar ve "müsavat" sağlanır. Vee, "Barış çabaları" kaldığı yerden devam eder...

"Evdeki" yiğit!

Bu yazıyı 13. sayfada yayınlandı diyerek "Gayri ciddi" ya da "Hayali" bir diyalog olarak düşünmeyiniz. Bu aynen gerçekleşen bir konuşmadır ve Ludwigshaven' da bulunan okurumuzla ANAP Varto İlçe Başkanı arasında geçmiştir.

ANAP Varto ilçesi başkanı Federal Almanya gezisindeydi.

— Siz bugünkü ANAP iktidarının Varto ilçesindeki temsilcisi yani ANAP ilçe başkanısınız. Kendiniz de Kürtsünüz değil mi?

— Evet.

— Kürtler üzerinde baskı varmış doğru mu?

— Hayır, baskı yok. Herkes serbest işine gücüne gidip geliyor. Dilini konuşuyor, töresini sürdürüyor.

— İlçedeki hizmetlerinizden biraz sözeder misiniz?

— Hay hay efendim. İlçede vatandaşlar beni çok sever ve sayar. Bir gün yeni tayin edilen kaymakamla konuşuyordum. Yanıma yaşlı bir köylü geldi. Tabii ki derdini dinlemek benim vazifemdir. Yaşlı adam bozuk Türkçeyle derdini anlattı. Benim meseleyi kaymakama aktarmamı istiyordu. O anda kaymakamı rahatsız etmek istemedim. Köylüyü gitmesi için Türkçe ikna edemeyince Kürtçe konuştum. Kaymakam sertçe: "Kerem bey! Ne oluyor?" diye hiddetlenince, ben de Türkçe konuşmaya başladım.

İşte tüm bunlar vatandaşa hizmet aşkımdandır.

— Peki Kerem Bey, herkes dilini konuşuyor ve baskı yok demiştiniz. Siz Kürtçe konuşunca Kaymakam neden öyle söyledi? Bu baskı değil mi?

— Değil efendim, değil. Adam kendisi de anlamak istiyordu.

— Peki Kerem Bey, siz İngilizce, Arapça veya Fransızca konuşsaydınız Kaymakam müdahale eder miydi acaba?

— Etmezdi.

— Neden müdahale etmezdi acaba?

— Efendim Türkiyemizde

zel'in oğlu Mustafa Güzel

"Kadın hakları şöyle savunulmalı: Entellektüel kadınlar ezilen kadınlara sahip çıkmalı. Semra Özal gibi." **Tercüman gazetesi yazarı Nazlı Ilıcak.**

"Daima vatandaşımızı suçlu olarak görüyoruz." **Olağanüstü Hal Bölge Valisi Hayri Kozakçıoğlu**

"Bırakın zamları şimdi. Ben size bir fıkra anlatayım." **Zamlarla ilgili soru soran gazetecilere Özal'ın yanıtı**

"Ne şark, ne garp, siz özel bir milletsiniz." **ABD Kültür Ateşesi McGowan'ın Türkler hakkındaki fikri**

"Bizler yandık. Allah işçi ve memurun yardımcısı olsun." **Son zamlardan sonra konuşan Kayseri Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkanı Ali Rıza Özderici**

tesisi kurmak istediğinin ortaya çıkması üzerine Tavşanlı Belediye Başkanı *Fevzi Coşkun* gazetelere böyle bir açıklama yapmıştı. Şimdi zavallı adamcağız, *"bu çöpleri ilçemize sokmcyız"* diye çırpınıyor ama ne fayda. Her zamanki gibi yine yanılıyor. Bir kere ilçeye getirilecek olan çöp değil trafo. Nasıl sivil kılıklı askere güvenip fabrika kurulmasına izin verdiyse, çöp kılığına sokulmuş trafoya da izin vermek zorunda. Bu belediye başkanı ülkemizin gelişmesini, müreffeh ve muasır medeniyetler arasına katılmasını istemiyor herhalde.

Resimde çöp kılığına sokulmuş trafolar Kapıkule'de

Başkentin göbeğinde savaş

Ankara'da, başkentte, hem de başkentin göbeğinde ve bir askeri birliğin ortasında savaş var!

İnanmadınız değil mi?

O zaman, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin Adalet Komisyonu Başkanı'nın, ANAP milletvekili Sayın Alpaslan Pehlivanlı'nın şu sözlerini birlikte okuyalım:

"Şu anda Mamak Cezaevi'nde savaş hali hükümleri uygulanıyor."

Evet 12 Eylül darbesini yapan generallerin başlattığı savaş sürüyor... İnsan hakları, demokrasi çiğnenerek ve insani değerlere.parlamantoya rağmen.

Çikolata

Makamına gelen misafirlerine 1,5 ton çikolata ikram ettiği için eleştiriye uğrayan, ANAP Kulu ilçesi belediye başkanı *Hamit Talayhan,* son derece popüler bir insan olduğunu ve Türkiye' nin her tarafından ziyaretçilerinin geldiğini söylüyor. Her yıl 3-4 kere yurtdışına çıkan ve ülkedeki çikolata çeşitlerinin azlığından da şikayetçi olan Talayhan, *"neyseki Avrupa'dan getirdiğim çeşitler var"* diyerek avunuyor.

Kendisi hakkında yapılan yolsuzluk iddialarına da çok içerlediğini belirten Talayhan, belediye bütçesinden yaptığı, *7 milyon liracık* çikolata harcamasının bile kendisine çok görüldüğünü, oysa amacının tatlı yiyip tatlı konuşmak olduğunu söylüyor.

ÇİZGİLİK *KÂMİL MASARACI*

dayken Bağdat'ı bir güzel bombalar ve "müsavat" sağlanır. Vee, "Barış çabaları" kaldığı yerden devam eder...

Hükümet gözlük takarsa ne olur?

Ördek Mehmet hikayesini çoğumuz biliriz.

Kahvede otururlarken pencereden dışarı bakan arkadaşı, Mehmet'e dönmüş ve "Hava bulutlandı" demiş.

Bunun üzerine Mehmet, "Vay sen bana ördek dedin" diyerek üzerine yürümüş... Neyse kahvedekiler ayırmışlar. Tabii sormuşlar, "Nerden çıktı bu ördek lafı?.."

Mehmet anlatmış... "Hava bulutlanınca ne olur? Yağmur yağar değil mi? Yağmur yağınca ne olur? Su birikintileri oluşur değil mi? Su birikintileri oluşunca ne olur? Bu birikintilerde ördekler yüzer değil mi? İşte, bana böylece ördek dedi..."

Hikaye nereden aklımıza geldi? TÜSİAD'ın, hani Türkiye'deki en büyük patronların bir araya geldiği örgütün Başkanı Ömer Dinçkök'ün "Hükümetin gözüne gözlük" demesinden...

Genellikle futbol maçlarında hakemlere "Gözüne gözlük..." diye başlayan dizeler düzülür... Ve seyircimizin hakemler hakkında yıllardır değişmeyen bir kanısı vardır da...

anda kaymakamı rahatsız etmek istemedim. Köylüyü gitmesi için Türkçe ikna edemeyince Kürtçe konuştum. Ben başlar başlamaz kay-

LEBLEBİ

Türkiye'den leblebi ithal eden 20 ülkenin temsilcisi bir açıklama yapıyor:

"Kısırlığın en iyi ilacı leblebi...Leblebi yiyen kadının hem kanı çoğalıyor, hem de döl tutuyor..."

Başbakan Özal bir açıklama yapıyor:

"Fiyatların kontrolü bizim değil, Allahın takdirindedir."

Ne dünyada yaşıyoruz!

Nüfus artışı leblebicilerin, fiyat artışı Tanrı'nın kontrolündel...

GÜLME KOMŞUNA

Son tekel zamlarından sonra, Türkiye'de tiryakiler sigarayı taneyle satın almaya başlamışlar.

Biz de Avrupalılar, dolmalık biberi jelatin kağıdına sarıp sarmalayıp da öyle satıyorlar diye dalga geçiyorduk.

Ne demişler, gülme komşuna gelir başına....

Üç maymun

İsmail Dayı (kendisi ANAP Balıkesir milletvekiliymiş) ismiyle mütenasıp bir teklifte bulunmuş parlamentoda. Ve demiş ki, *"parlamentoyu ve milletvekillerini hiçe sayan bürokratların kulaklarını çekmek yetmez, dillerini de kesmek lazım."*

Biz de "Dayı"ya diyoruz ki, aslında dillerini kesmek de yetmez. Gözlerini de oymak gerek. Böylece göremeyen, duyamayan ve konuşamayan bürokratlardan ANAP'a layık bir *"üç maymun"* orkestrası kurulu-verir.

– Etmezdi.

– Neden müdahale etmezdi acaba?

– Efendim Türkiyemizde demokrasi var.

– İngilizce, Arapça ve Fransızca için olan demokrasi Kürtçe için yok mu?

– Efendim, biz evde Kürtçe konuşuruz, İstediğimiz kadar konuşuruz.

– Kerem Bey, siz nasıl ANAP ilçe başkanı oldunuz?

– Ben önceleri Demokrat Parti'liydim. Daha sonra Yeni Türkiye Partisi'ne geçtim. Sonra da Adalet Partisi'ne girdim. Kendim esnafım. Daha sonra ANAP'a üye oldum. Amacım ilçeye hizmettir. ANAP ilçe başkanı olduğumu da gazeteden öğrendim. Baktım millet beni tebrik ediyor, "Haydi olsun" dedim. Ama ben ANAP'la nikahlı değilim, anlıyor musunuz?

– Evet, anlıyorum...

Demir Leydi Evren'e nispet yapıyor

Dinlenmek ve incelemelerde bulunmak üzere yanında kızı Şenay Gürvit ve torunu Ayça olduğu halde Abant'a giden Cumhurbaşkanı Evren, *"Ben karşımda sigara içenlere kızıyorum. Çünkü nispet yapıyorlar"* şeklinde konuştu.

Bu arada iyi haber alan kaynaklardan öğrendiğimize göre, İngiltere'nin Demir Leydisi, Evren'e imzalı bir fotoğrafını göndererek, *"Size nispet yapmamak için puroya başladım."* dedi. Öte yandan sokaklar, Evren'e nispet yapmamak için fabrika bacası, eksoz borusu kılığında dolaşan vatandaşlarla doldu.